

Μυρωδάτη Ρίγανη Ιτάμου

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Χρονικά

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

ΕΤΟΣ 29ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 123 - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ
Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Γράφει ο Λάμπρος Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

Μια άλλη εκδοχή για την Άλωση της Πόλης

Πικρές ανομολόγητες αλήθειες

Η επέτειος των εκατό χρόνων από τη Μικρασιατική καταστροφή συγκυριακά συνδέθηκε με την "Άλωση της Πόλης", εκ του γεγονότος ότι εκείνη ήταν η μεγαλύτερη εθνική καταστροφή που υπέστη το Γένος.

Οι Έλληνες έχουμε την κακή συνήθεια να μεταβάλλουμε την ιστορία μας -τουλάχιστο τη σχολική ιστορία- σε πατριωτικό ανάγνωσμα, καλλυπίζοντάς την με διάφορα ψιμύθια. Τα ψιμύθια όμως με τον καιρό ξεθωριάζουν και έρχεται στην επιφάνεια το αληθινό της πρόσωπο.

Κων/νος Παλαιολόγος
Ο τελευταίος βασιλιάς

Ένα παράδειγμα είναι και η ιστορία για την "άλωση της Πόλης". Ούτε λίγο ούτε πολύ, μέχρι τελευταία στα σχολεία διδάσκαμε ότι η άλωση οφείλεται στη μικρή "κερκόπορτα" που ξεχάστηκε ανοιχτή και από εκεί μπήκαν στην Πόλη οι Τούρκοι!

Ως λαός, δεν θέλαμε να παραδεχτούμε ότι η Πόλη από το 1204 (4η Σταυροφορία), δηλαδή περίπου 250 χρόνια πριν πέσει στα χέρια των Τούρκων, άρχισε να φυλλορροεί. Η Μικρά Ασία, που παρείχε στην αυτοκρατορία στρατό και φορολογικά έσοδα χάθηκε, τα Βαλκάνια έπεσαν στα χέρια των Τούρκων και απόμεινε μια Πόλη φάντασμα, με μειωμένο πληθυσμό και ελάχιστους υπερασπιστές, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν ξένοι. Πόσο θα μπορούσε να αντέξει;

Η διάσημη Βυζαντιολόγος, καθηγήτρια και

Συνέχεια στην 3η σελ.

Σ' αυτό το φύλλο θα διαβάσετε...

1. Λάμπρου Γριβέλλα: "Μια άλλη εκδοχή για την άλωση της Πόλης" .....σελ. 1-3
2. Βασίλη Καραγιάννη: "Ο σκάρος" 1-5
3. Γιώργου Κατσιούλα: "Ο Καλλικράτης και οι συνέπειές του για το χωριό μας" 1-7
4. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Η ζωή ενός εφήβου στα χρόνια της Κατοχής" 1-4
5. Σούλας Τόσκα-Κάμπα: "Λαϊκή θεραπευτική" 1-5
6. Μάρκου Παππά: "Η συμμορία των τεσσαρών" (διήγημα).....1-8
7. Γιώργου Κλήμου: "Η ιστορία αιχμαλωσίας του Χρ. Μπούτλα" 1-8
8. Παναγιώτη Α. Κατσιούλα: "Πρακτική γιατροί που έσωζαν ζωές" 1-5
9. Μάρκου Παππά: "Χελιδονοφωλιά" (ποίημα) 2
10. Ελληνική γλώσσα: 10 αρχαίες λέξεις που χρησιμοποιούμε σήμερα 2
11. "Ου φροντίς Ιπποκλείδει" 2
12. Έγραψαν για τα "Ζωγλοπτικά Χρονικά" 2
13. Κοινωνικά-Συνδρομές-Ανέκδοτο κ. ά. 2
14. Σεβασμός στο διπλανό (Χρονογράφημα) 3
15. Ευγένεια και ανθρωπιά πάνε μαζί 5
16. Ιστορικές σελίδες: α) Η καταδίκη του Κολοκοτρώνη, β) Παύλος Μελάς 6
17. Πρωτοβουλία Ραχουλιωτών για αποκατάσταση καταστροφών 7
18. Υπόμνημα Ραχουλιωτών προς τις αρχές του ν. Καρδίτσας 7
19. "πατήρ Αναστάσιος Ζαχαρή" 9
20. "Η ιστορία της εξέλιξης των επικοινωνιών" 9
21. Μια επιστολή από τα παλιά! 10
22. Μαρίας Γιαννέλου: "Συνοπτικό ιστορικό της Καρδίτσας" 10
23. Ξεκαλοκαίρι στο Παλιόζωγλοπί (αναμνήσεις) 11
24. Βασίλη Καραγιάννη: "Όταν ήμουν δάσκαλος στην Αγναντιά"(παρουσίαση βιβλίου).....12
25. Από τα πανηγύρια του χωριού μας (φωτογραφίες) 12
26. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Το φιλόξενο σπίτι" (παρουσίαση).....12
27. Δημήτρη Κουντουρά: "Προσωπική Επιστολή" (ποίημα).....12
28. Το πολύπαθο κυλικείο Ιτάμου 12

Γράφει ο Βασίλης Χρ. Καραγιάννης

Ο ΣΚΑΡΟΣ

Θα ήταν για μένα μεγάλη, ασυγχώρητη παράλειψη και μεγάλο και αδικαιολόγητο λάθος εάν στα θέματα που ανέπτυξα κατά καιρούς με επίκεντρο το χωριό μας, δεν συμπεριελάμβανα και τον σκάρο, μια επιπρόσθετη εργασία σε σχέση με τη βόσκηση των κοπαδιών κατά τις μεταμεσονύχτιες ώρες κατά την περίοδο του καλοκαιριού και τις μεγάλες ζέστες. Ο σκάρος γίνονταν, άλλοτε, σ' όλη την ορεινή ζώνη της πατρίδας μας και έσβησε πριν ο εμφύλιος πόλεμος απλώσει τις φλόγες της καταστροφής στη χώρα μας.

Η ύπαιθρος από αρχαιότατων χρόνων

Συνέχεια στην 5η σελ.

Ο "Καλλικράτης" και οι συνέπειές του για τα χωριά μας

Γράφει ο Γιώργος Δ. Κατσιούλας

Οι ασχολούμενοι με την Τοπική Αυτοδιοίκηση πίστευαν ότι η όποια κακοδιαμονία και κακοδιοίκηση στο χώρο αυτό οφειλόταν κυρίως στην εφαρμογή απαρχαιωμένων θεσμών, συστημάτων και σχεδίων και έτσι από καιρό σε καιρό επιχειρήθηκαν άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο βελτιωτικές μεταρρυθμίσεις, χωρίς τελικά να επιτυγχάνεται μια αποδοτική και ευέλικτη διοίκηση.

Ειδικότερα επιχειρήθηκε ο σχηματισμός βιώσιμων Δήμων με το σχέδιο "Καποδίστριας" με τη συνένωση πολλών μικρών κοινοτήτων ή οικισμών. Παρόλα τα προβλήματα που υπήρξαν προέκυψε αρτιότερη

Συνέχεια στην 7η σελ.

Γράφει ο Άγγελος Ζαχαρόπουλος, Επίτιμος Διευθυντής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πρ. Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Γεωργίας, μέλος της Κεντρικής Επιτροπής Διαπραγματεύσεων για την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ.

Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΕΦΗΒΟΥ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Παραμερίζοντας τις φρικτές μνήμες από την επάρατο εχθρική κατοχή, συγκρατώ και αναπολώ με νοσταλγία τις αλησμόνητες περιπέτειες που έζησα ως εφήβος την ίδια περίοδο στη γενέτειρά μου Καστανιά Αγραφών. Σκαρφωλωμένη στην πλαγιά ενός πανέμορφου βουνού, η Καστανιά είναι ευλογημένη από τη φύση. Με πλούσια βλάστηση και πολλά τρεχούμενα νερά, πλαισιώνεται στο το πάνω μέρος από ένα πυκνό παρθένο ελατόδασος και στο κάτω μέρος από ένα υπέροχο καστανόδασος.

Επί τουρκοκρατίας, υπήρξε η έδρα του αρχιарματωλού των Αγραφών, Γιώργου Καραϊσκάκη, του αργότερα θρυλικού στρατάρχη της Ρούμελης. Κατακτητής ποτέ δεν

Συνέχεια στην 4η σελ.

Λαϊκή θεραπευτική

Από το βιβλίο της "Λαογραφικά Αργιθέας Αγραφών"

"Η λαϊκή θεραπευτική -γράφει ο Δημήτρης Λουκάτος - με τα βότανα- φάρμακα και τα υδάτινα ιάματά της, είναι ένα σύστημα φυσικής εμπειρίας και συμπεριφοράς που άργησε να γίνει συνειδητό από τον άνθρωπο, γι' αυτό και δεν έμεινε απαλλαγμένη από τα μαγικοθησκευτικά της στοιχεία... Οι πρώτες πρακτικές δοκιμές και θεραπείες συνεχίζονται και σήμερα στις απόμερες λαϊκές κοινωνίες, παράλληλα με την ανάπτυξη της ιατρικής επιστήμης. Στην παράπλευρη

Γράφει η Λαογράφος Σούλα Τόσκα-Κάμπα

Συνέχεια στην 5η σελ.

Γράφει ο Μάρκος Παππάς

Η ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ (διήγημα)

Τα χρόνια της δεκαετίας του 1950 σ' ένα γειτονικό χωριό, ζούσε μια οικογένεια που αποτελούνταν από τον πατέρα, έναν διαβόητο παλιάνθρωπο γύρω στα πενήντα πέντε, και από τους τρεις γιους του, παιδιά τού... πατέρα τους. Γυναίκα δεν υπήρχε στο σπίτι, καθότι η μάνα των παιδιών είχε πεθάνει σχετικά νωρίς και οι γιοι ήταν όλοι ανύπαντροι. Όλοι τους ασχολούνταν λίγο με τη γεωργία και λίγο με την κτηνοτροφία, όπως συνέβαινε

Συνέχεια στην 8η σελ.

Γράφει ο Γεώργιος Αθ. Κλήμος

Μικρασιατική καταστροφή Η ιστορία αιχμαλωσίας του Χρήστου Μπούτλα (1903-2001)

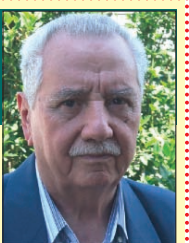
Μια γιορτινή ημέρα, εδώ και χρόνια, που η μνήμη μου δεν μπορεί επακριβώς να την προσδιορίσει, βρέθηκα προσκυνητής στο ναό της Ζωοδόχου Πηγής Ραχούλας, γενέτειρα της γυναίκας μου Αγορούλας Ηλία Ζαχαρή. Τέλειωσε η λειτουργία και εξερχόμενος του ναού συνάντησα τον μπαρμπα -Χρήστο

Συνέχεια στην 8η σελ.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΠΟΥ ΕΣΩΖΑΝ ΖΩΕΣ

Μέχρι και τα μισά σχεδόν του 20ου αιώνα οι χωριανοί μας -και όχι μόνο αυτοί- σπάνια επισκέπτονταν γιατρό και χτυπούσαν την πόρτα του μόνο όταν βρίσκονταν σε μεγάλο κίνδυνο. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις τη θεραπεία αναλάμβαναν οι λεγόμενοι πρακτικοί γιατροί. Ορισμένοι από εκείνους είχαν υπηρετήσει στο στρατό ως νοσοκόμοι, άλλοι διδάχτηκαν την τέχνη από τον πατέρα τους και άλλοι στήριζαν τις θεραπείες τους στα βότανα της περιοχής, που συνέλεγαν και χρησιμοποιούσαν. Εκείνος που ξεχώριζε απ' όλους ήταν ο δάσκαλος Βασίλης

Γράφει ο Παναγιώτης Αγαμ. Κατσιούλας

Συνέχεια στην 5η σελ.

Για τους μικρούς μας φίλους

Χελιδονοφωλιά

Στης βεράντας μου την άκρη
φέρνει λάσπη δάκρυ δάκρυ
κι όλο θεμελιώνει,
έχει για μυστήρι τη μύτη,
σαν τεχνίτης χτίζει σπίτι
ένα χελιδόνι.

Το 'φτιαξε κι από την πόρτα
Κελαηδεί και βάζει χόρτα
Θε μου, σβέλτη γλώσσα!
Τώρα μες στο σπίτι έχει
που κλωσσά κι ο νους του τρέχει
χελιδόνα κλώσσα.

Στόματ' ανοιχτά πουλάκια
πρόβαλαν τα κεφαλάκια
δίχως χνούδι ακόμα.
Πάνε κι έρχονται τρεχάλα
το ζευγάρι τα μεγάλα
με τροφή στο στόμα.

Μάρκος Παππάς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

10 λέξεις από τα αρχαία ελληνικά που χρησιμοποιούμε σήμερα χωρίς να το γνωρίζουμε

- 1) **Φρην** είναι το **μυαλό**. Γι' αυτό το λόγο λέμε σήμερα φρενοβλαβής, σώας τας φρένας.
- 2) **Αυδή** είναι η **φωνή**. Σήμερα λέμε έμεινε **άναυδος**.
- 3) **Υγη** στα αρχαία είναι το **δάσος**. Σήμερα λέμε υλοτόμος, **υλοτομία**.
- 4) **Φάος** είναι το **φως**. Σήμερα λέμε είχε μια **φαινή ιδέα**.
- 5) **Δόρπος** στα αρχαία είναι το **δείπνο**. Σήμερα λέμε **επιδόρπιο**.
- 6) **Δέρκομαι** σημαίνω **βλέπω**. Σήμερα υπάρχει η λέξη **οξυδερκής**.
- 7) **Πέλωρ** σημαίνει το **τέρας**, αλλά ακόμη λέμε **πελώριος**.
- 8) **Θαμαί** είναι ένα αρχαιοελληνικό επίρρημα που σημαίνει **πολλές φορές**. Γι' αυτό το λόγο λέμε για κάποιον που συχνάζει σε ένα μέρος ότι είναι **θαμώνας**.
- 9) **Βρύχια** είναι τα **βαθιά ύδατα**. Έτσι σήμερα λέμε **υποβρύχιο**.
- 10) **Λας** στα αρχαία ελληνικά είναι η **πέτρα**. Σήμερα χρησιμοποιούμε τη λέξη **λα-τομείο** (τομή πέτρας). Κατά τη μυθολογία και μετά τον κατακλυσμό, ο **Δευκαλίωνας** και η σύζυγός του **Πύρρα**, άρχισαν να δημιουργούν ανθρώπους περπατώντας και πετώντας πίσω τους πέτρες. Από τις πέτρες που έριχνε ο Δευκαλίων δημιουργήθηκαν άνδρες και από τις πέτρες της Πύρρας γυναίκες. Γι' αυτό το λόγο οι άνθρωποι που «γεννήθηκαν» με αυτό τον τρόπο ονομάστηκαν **Λα-ός**.

"Ου φροντίς Ιπποκλείδει"

Ο χορός του Ιπποκλείδη περιγράφεται στις ιστορίες του Ηροδότου. Ο δυσारेστημένος πεθερός ήταν ο Κλεισθένης και το περιστατικό συνέβη όταν ήταν στην εξουσία ο Πεισίστρατος, περί το 600 π.Χ. Όταν ο Ιπποκλείδης ανέβηκε πάνω στο τραπέζι και χόρεψε έναν έξαλλο χορό - να λάβουμε υπόψη ότι οι αρχαίοι δεν φορούσαν σώβρακα και παντελόνια- ο μέλλον πεθερός του ακύρωσε τον κανονισμένο γάμο λέγοντάς του: "Ιπποκλείδη, με το χορό σου κλότσησες το γάμο σου". Κι ο Ιπποκλείδης απάντησε εύθυμα: "Ο Ιπποκλείδης δεν δίνει δεκάρα!". Απ' αυτό βγήκε η ελληνική έκφραση για την ατυχή έκβαση ενός κανονισμένου γεγονότος: "Ου φροντίς Ιπποκλείδει!"

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ
ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Γεώργιος Κατσιούλας τηλ. 6976777462
Λάμπρος Α. Γριβέλλας τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγιάννης τηλ. 2441020592

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
Μ. Αλεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

Εδώ
χελιάμε

Ανέκδοτο

"Των Αγγέλων ο δήμος, ... κατεπλάγη
ο Μήτρος"

Η Βασίλω η Αγραφιώτισσα τις πασχαλινές μέρες άκουγε τον παπά να ψέλνει καθημερινά το αναστάσιμο τροπάριο: "Των Αγγέλων ο δήμος, κατεπλάγη ορών σε, εν νεκροίς λογισθέντα...", και μια μέρα τον πλησίασε μετά τη λειτουργία και του είπε:

-Παπά μ', σ' ακού' κάθι μέρα να μην μου νευείς συνέχεια του Δήμου τσ' Αγγέλους. Τι θέλς να σ' φέρου για να μην μου νευείς κι του θκόμ' του Μήτρου, να τουν φλάει η Παναούλα;

-Φέρε ότ, θέλς, Βασίλου, είτε ο παπάς. Και την άλλη μέρα έφτασε στο σπίτι του παπά το κατσιούπι με το τυρί!

Στην επόμενη λειτουργία οι χωριανοί άκουσαν τον παπά να λέει:

-Των Αγγέλων ο δήμος, κατεπλάγη ο Μήτρος!!!

(Από τα ανέκδοτα του Σεραφεύμ Τσιτσά)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχίες

- Η **Περσεφώνη Μαλέτσικα** του Αποστόλου και της Παρασκευής Νικ. Καρλάφτη, διορίστηκε ως Επίκουρος Καθηγήτρια Δενδροκομίας - Ελαιοκομίας στο τμήμα Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Ο **Χρήστος Κων. Βασιλάκος** εισήχθη στο Παιδαγωγικό Τμήμα Φλώρινας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Γέννηση

- Η **Κατερίνα Κ. Κατσιούλα** και ο σύζυγός της **Νίκος Μπαρμπαρίτσας** απέκτησαν στις 15/7/2022 το πρώτο τους παιδί και είναι κορίτσι. Να τους ζήσει.

Βαπτίσεις

- Στις 26 Ιουνίου ο **Άγγελος Β. Δήμου** και η **Κων/να Ευαγγέλου** βάπτισαν το αγοράκι τους και του έδωσαν το όνομα **Βασίλης**.
- Την 1η Ιουλίου η **Ευαγγελία Κωνσταντίνου** και ο **Μάρκος Μπότας** βάπτισαν τα δίδυμα τέκνα τους και τους έδωσαν τα ονόματα **Σπύρος** και **Λιλίκα**. Να τους ζήσουν.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ. (03/06/2022 - 02/09/2022)

1 ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΚΟΝΤΖΕΛΟΣ (758)	20	12 ΛΑΜΠΡΟΣ Δ. ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ (769)	20
2 ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΝΤΙΝΟΣ (759)	60	13 ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΖΑΧΑΡΗΣ (770)	20
3 ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΩΣΤΑΚΗ (760)	30	14 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ (771)	20
4 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ (761)	20	15 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ (772)	20
5 ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΜΠΟΥΡΑΣ (762)	30	16 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΩΣΤΙΑΡΙΔΗΣ (773)	30
6 ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΜΕΣΩ ΕΤΕ (763)	20	17 ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΑΡΟΥ (774)	50
7 ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΗΤΡΑΣ (764)	30	18 ΚΩΝ/ΝΟΣ ΓΙΟΛΔΑΣΗΣ (775)	20
8 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΡΛΑΦΤΗ (765)	20	19 ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΡΥΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ (777)	15
9 ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΡΛΑΦΤΗ (766)	20	20 ΝΙΤΣΑ Κ. ΖΑΧΑΡΗ (778)	50
10 ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΟΥ (767)	20	21 ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	10
11 ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΠΟΛΤΣΗ (768)	10		

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΟΝ Μ. Σ. ΡΑΧΟΥΛΑΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η Πηνελόπη (Πότα) χα Δημητρίου Κίσσα προσέφερε το ποσό των πενήντα <50> ευρώ στη μνήμη του συζύγου της **Δημήτρη (Μήτση)**. Ο αγαπητός μας Μήτσης, άνθρωπος έντιμος, πράος και καλοσυνάτος, άφησε μνήμη αγαθή σε όλους τους συγχωριανούς και ιδιαίτερα σ' εμάς τους παλιούς συμμαθητές του στο γυμνάσιο.

Τα "Ζωγλοπτικά Χρονικά" στα χνάρια της τοπικής ιστορίας μας

- **Απόστολος Αλεξανδρής** (Ζ.Χ. φύλλο 116)
- **Αθανάσιος Αλεξανδρής**. Η μεγαλύτερη πολιτική προσωπικότητα το νομού μας, δυστυχώς πολτοποιήθηκε μέσα στο χρόνο από δυνάμεις που δρουν πάντα μέσα στο σκοτάδι. Θα δώσω συνέχεια στον Μέγα αυτόν πολιτικό καθ' ότι τυγχάνει νάμαι κλώνος της οικογένειας των Αλεξανδραίων. Ο Ιωάννης, παππούς του πατέρα μου και ο Γεώργιος πατέρας του Απόστολου ήταν αδελφια. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Λάμπρο Γριβέλλα, για την μικρή αυτή παρουσίαση στα Ζωγλοπτικά Χρονικά.
- **Παναγιώτης Νάνος**, Δήμαρχος Δήμου Πλαστήρα Λάμπρο, σ'ευχαριστούμε για την πολύ ωραία παρουσίαση του θέματος, με άρωμα Τοπικής Ιστορίας!
- **Georgios Zaharopoulos**. Μεγάλη αγωνιστική, πολιτική και επιστημονική Οικογένεια οι Αλεξανδραίοι της Αργιθέας και της Καρδίτσας. Σε όσα σημαντικά ιστορίασε ο Λάμπρος και μάθαμε πολλά που δεν γνωρίζαμε επισταμένα, θα προσθέσω έναν ακόμα άξιο άνθρωπο, επιστήμονα, πολιτικό και αγωνιστή, το Σόλωνα και μια σπουδαία παράγοντα πολιτισμού, την κόρη του αδελφού του Δημήτρη, που έστησε στη αρχή της οδού Βασιλίσσης Σοφίας το σπουδαίο κέντρο πολιτισμού. Ας είμαστε περήφανοι για όλους αυτούς και να ευχαριστούμε το Λάμπρο που μας τους γνώρισε ευρύτερα. 17.7.2020.
- **Ο Γεώργιος Ζαχαρόπουλος είναι Καστανιώτης, συν/χος δικηγόρος και εκατόχρονος έφηβος.**
- **Νικόλαος Βλάχος**, καθηγητής, ιστορικός. Λίαν ενδιαφέρουσα η ιστορική αυτή ενημέρωση.

ΣΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ ΤΩΝ "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ"

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας,

Τα μοναδικά έσοδα του Συλλόγου είναι οι εισφορές των μελών μας και των συνδρομητών της εφημερίδας.

Για την απρόσκοπτη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μορφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μη ξεχνάτε την οικονομική συνδρομή σας ή ενίσχυση.

Χρήματα μπορείτε να δίνετε στα μέλη του Δ.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο **IBAN GR570110368000036855873364** της **Εθνικής Τράπεζας** αφού δηλώσετε το όνομά σας.

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ, στο χωριό Ραχούλα Καρδίτσας, κοντά στην πλατεία, 100 τ.μ. 3 υ/δ, κουζίνα, σαλόνι, μπάνιο, πλήρως εξοπλισμένη, κ επιπλωμένη. Με ηλιακό θερμοσίφωνα, κεντρική θέρμανση, air condition, μεγάλες βεράντες, και κήπο, γκαράζ κ αποθήκες, σε οικόπεδο 2 στρ.
Κατάλληλη για κατοικίδια ζώα
Για θερινή διαμονή Ιούλιο, Αύγουστο Σεπτέμβριο (βραχοχρόνια και μακροχρόνια).
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: κα Περσεφώνη, τηλ. 698995773

Μια άλλη εκδοχή για την Άλωση της Πόλης

Συνέχεια από τη σελ. 1

πρύτανης του πανεπιστημίου των Παρισίων, Ελένη Γλύκατση - Αρβελέρ, με το παρακάτω άρθρο της, βάζει τα πράγματα στη θέση τους.

**Άρθρο της Ελένης Γλύκατση-Αρβελέρ
(Εφημ. "ΤΑ ΝΕΑ" 29 Μαΐου 2014)**

"Κερκόπορτα; Αστεία πράγματα!

Θυμάμαι παλαιότερα τους ξένους φοιτητές στη Σορβόνη να μου στέλνουν... συλλυπητήριο τηλεγράφημα κάθε 29η Μαΐου, την ίδια ώρα που τα περισσότερα Ελληνόπουλα, αν τα ρωτούσες τι έγινε τη μέρα εκείνη δεν ήξεραν ακριβώς. Τα τελευταία χρόνια η κατάσταση αντιστράφηκε. Στην Ελλάδα έγινε, λίγο έως πολύ, μόδα να θυμόμαστε κάθε χρόνο τέτοια μέρα την Άλωση της Πόλης- μερικοί από κεκτημένη ταχύτητα ή άγνοια μιλούν για "εορτασμό", αντί για επέτειο - και να μην αρκούμαστε στον εορτασμό της έναρξης της Επανάστασης, κάθε 25 του Μαρτίου. Μεγάλη η σημασία της Πόλης, θα πει κανείς, για τους Έλληνες. Σωστό! Οπότε και η συμβολική σημασία της Άλωσης είναι εξίσου μεγάλη. Έστω και αν η πολιορκία της από τους Οθωμανούς ήταν απλώς μία από τις πολλές, έστω και αν το κλίμα της εποχής ήταν τέτοιο, η κατάσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ήταν τέτοια, που έκπληξη θα ήταν το να μην αλωθεί η Πόλη.

Βρισκόμαστε στα μέσα του 15ου αιώνα, γύρω στο 1450. Η Πόλη είναι μια μικρή πόλη πια- έχει δεν έχει 70.000 κατοίκους, όταν άλλοτε είχε περάσει το μισό εκατομμύριο. Η Πόλη έχει αποδεκατιστεί από την πανώλη και τις αλλεπάλληλες πολιορκίες των Τούρκων. Αλλά και από τις διαμάχες των Δυτικών, αφού οι προστριβές Γενοβέζων και Βενετσιάνων γίνονταν στο λιμάνι της μέσα. Υπήρχε και μια τάση ανεξαρτητοποίησης των λίγων χωρών που παρέμεναν ελεύθερες, όχι μόνο του Μυστρά που παρεμπιπτόντως έπεσε το 1460, επίσης στις 29 Μαΐου! Η κατάσταση ήταν μιας ανασφάλειας γενικής.

Και σαν να μην έφθαναν αυτά, υπήρχε μια μεγάλη ενωτική και ανθενωτική διαμάχη, υπέρ και εναντίον της Ένωσης των Εκκλησιών. Οι αντίθετοι στην Ένωση συμμαχούσαν και με τους Τούρκους, ήταν οι λεγόμενες, παρά φύσιν συμμαχίες. Οι υπέρμαχοι της Ένωσης διακήρυσσαν: "Όταν οι δύο Ρώμες ήταν ενωμένες διαφεντεύαμε τον κόσμο. Όταν διχάστηκαν, χάσαμε τα πρωτεία". Με αυτή την έννοια η πραγματική πτώση της Πόλης χρονολογείται από το 1204 και μετά. Η ανθενωτική διαμάχη πήρε μάλιστα τεράστιες διαστάσεις μετά το 1438 και τη Σύνοδο της Φερράρας. Εκεί ο Αυτοκράτορας Ιωάννης Η΄ Ξεσηκώσε την Εκκλησία σε μια τελευταία προσπάθεια Ένωσης, αλλά ενώ η διάνοση ήθελε να είναι αναγεννησιακή, η Εκκλησία παρέμενε προσηλωμένη στα πάτρια κατά τρόπο φανατικό, αν όχι τίποτα παραπάνω. Υπήρχε όμως ακόμη ένας παράγοντας παρακμής. Ήταν η γενική δεισιδαιμονία που τρεφόταν από τις προφητείες. Ήδη από τον 6ο αιώνα υπήρχαν προφητείες, τότε ήταν όμως αισιόδοξες. Τώρα προφήτευαν το τέλος της Πόλης και μαζί το τέλος του κόσμου και της Ιστορίας. Αυτό ήταν, λοιπόν, το κλίμα στην Κωνσταντινούπολη της εποχής. Δεισιδαιμονία, διχόνοια, φτώχεια, κακομοιριά. Οι Βυζαντινοί ζούσαν σε μια πόλη ερημωμένη. Και στα ανάκτορα του Πορφυρογέννητου πολύ λίγα δωμάτια χρησιμοποιούνταν. Όπως λέει και ο Παλαμάς στον "Δωδεκάλογο του Γύφτου": "Και ήταν οι καιροί που η Πόλη/ πόρνη σε μετάνοιες ξενυχτούσε/ και τα χέρια της δεμένα τα κρατούσε/ και καρτέραγ' ένα μακελάρη (...). Και καρτέραγε τον Τούρκο να την πάρει".

Η Πόλη θα μπορούσε να είχε πέσει στα χέρια των Τούρκων πολύ νωρίτερα. Ο λόγος που δεν έγινε αυτό και ανάσανε για πενήντα χρόνια ήταν ότι ο Βαγιαζίτ έπεσε στα χέρια των Μογγόλων. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία δεν μπορούσε να σταθεί μόνη της όρθια. Ο Μανουήλ έτρεχε να δει τους Καρόλους, ο Ιωάννης πήγε στη Φερράρα. Είναι η εποχή των επαιτών αυτοκρατόρων. Πήγαιναν επαίτες στη Δύση, έστω και αν τους δέχονταν εκεί με τιμές και δόξες. Κάτι που συνήθως οι Έλληνες δεν δέχονται, είναι ότι ο Πάπας προσπάθησε να βοηθήσει. Διέθεσε τις ιντουλγκέντσιες- τα επί πληρωμή συγχωροχάρτια- του 1450, που ως ιντουλγκέντσιες Ιωβηλαίου ήταν πιο προσοδοφόρες, στον πόλεμο κατά των Τούρκων. Άλλο αν αυτό δεν ήταν αποτελεσματικό, αφού έδωσε τα χρήματα στους Αραγωνέζους που τα χρησιμοποίησαν για δικούς τους σκοπούς.

Πολλοί λένε ότι η Δύση δεν βοήθησε. Όταν όμως μιλάμε για Δύση τι εννοούμε; Οι Βυζαντινοί ήταν όλη η Ανατολή. Η Δύση ήταν πολυδιασπασμένη και ο Πάπας είχε ένα σχίσμα στην πλάτη του και την Ανατολική Εκκλησία εναντίον του. Είναι χαρακτηριστικό ότι όταν ο Παλαιολόγος πολεμάει τους Τούρκους μαζί με τον απεσταλμένο του Πάπα, Ισίδωρο του Κιέβου, και τους Γενοβέζους, ο Γεννάδιος, πρώτος Πατριάρχης μετά την Άλωση τοιχοκολλούσε ανάθεμα εναντίον του Παλαιολόγου. Και επίσης; μετά την πτώση της Πόλης, οι Δυτικοί έτρεμαν. Όταν ανέλαβε Πάπας ο Ενιο Σίβλιο Πικολομίνι, δηλαδή

ο Πίος Β΄, έγραψε μια πραγματεία για την Άλωση, στην οποία μιλούσε για καταστροφή της Χριστιανοσύνης. Αντίθετα οι Ρώσοι, που είναι μάλιστα φανατικοί ανθενωτικοί, δεν γράφουν σχεδόν τίποτα για την πτώση της Πόλης. Πέρασαν χρόνια για να αρχίσουν οι σλαβικοί θρήνοι. Εκείνοι που θρήνησαν από την αρχή για την Πόλη είναι στην Τραπεζούντα. "Πάρθεν η Πόλη, πάρθεν η Ρωμανία", έλεγαν.

Ο σουλτάνος ήταν μεθοδικός

Το Ρούμελι Χισάρ, το κάστρο που έχτισε ο Μωάμεθ το 1452 για να ελέγχει το πέρασμα ανάμεσα στη Μαύρη Θάλασσα και τη Θάλασσα του Μαρμαρά, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην έκβαση της πολιορκίας. Διούληξε και τον στόλο περνώντας τα πλοία του στον Κεράτιο. Από την άλλη πλευρά, μόνο 3-4 πλοία γενοβέζικα πέρασαν και αυτά για να φέρουν τροφή στους πολιορκημένους. Βέβαια, δεν ήταν μόνο αυτή η αιτία της ήττας των Βυζαντινών. Ο Μωάμεθ είχε μαζέψει Σέρβους, Αλβανούς, Τούρκους.

Απέναντι στους τουλάχιστον 100.000 άντρες του- μερικοί μιλούν για 120.000, άλλοι τους ανεβάζουν σε 200.000- αντιπαρατάσσονταν περίπου 4.500 άνθρωποι το πολύ, μαζί με τους ξένους. Και πολλοί ήταν παιδιά και γυναίκες που πολεμούσαν με αγκωνάρια. Μεγάλη ήταν η βοήθεια των Γενοβέζων, αλλά όταν σκοτώθηκε ο Τζουστινιάνι έχασαν το ηθικό τους και υποχώρησαν. Όσοι πολέμησαν, πάντως, πολέμησαν ηρωικά. Όταν ο Μωάμεθ έστειλε αποκρισάριο στον Παλαιολόγο ζητώντας του να παραδώσει την Πόλη, πήρε την απάντηση ότι η Πόλη δεν είναι δικό του πράγμα και πως, με τη δική μας θέληση αποφασίσαμε να πεθάνουμε. Ακόμη και ο περίφημος Νοταράς που είχε τρεις υπηκοότητες και όλη του την περιουσία στο εξωτερικό, και που είπε ότι είναι καλύτερο το τουρκικό καφτάνι από τη λατινική τιάρα, πολέμησε και εν τέλει εκτελέστηκε από τους Τούρκους. Χαρακτηριστικό του ηρωισμού είναι ότι όταν στην Πύλη του Ρωμανού οι Τούρκοι άρχισαν να ανεβαίνουν πάνω και πέρασαν μέσα, έψαχναν τους αντίπαλους πολεμιστές και δεν πίστευαν ότι ήταν τόσοι λίγοι.

Και πρέπει να πούμε και για τον Μωάμεθ, που συνηθίζουμε να τον ταυτίζουμε με τη βαρβαρότητα, ότι δεν ήταν βάρβαρος ή δεν ήταν μόνο βάρβαρος. Ήταν από τους μεγαλύτερους μεταρρυθμιστές της Τουρκίας. Ήξερε τι ήθελε και πώς να το κάνει. Οσο για την Κερκόπορτα... Ανοιγμένη ή ξεχασμένη, αστεία πράγματα! Ήταν χιλιάδες έξω, τα καράβια τους στον Κεράτιο, οι Γενοβέζοι έφευγαν. Τι να πεις για την Κερκόπορτα; Σε συμβολικό επίπεδο μόνο μπορείς κάτι να πεις. Αλλά είναι σαν να λέμε ότι αντί να σκοτώνονταν τρεις Τούρκοι κατά την είσοδό τους στην Πόλη, θα σκοτώνονταν δέκα αν η πόρτα ήταν κλειστή. Και λοιπόν; Αφού είχαν ανεβάσει σκάλες και έμπαιναν από όπου ήθελαν.

Ο πατριάρχης αρχηγός του Μιλιέτ

Ο Μωάμεθ έδωσε το πατριαρχικό αξίωμα στον Γεννάδιο Σχολάριο, ορίζοντάς τον αμέσως αρχηγό του Μιλιέτ, δηλαδή όλων των ορθοδόξων. Και έτσι η Εκκλησία διατήρησε ανέπαφη την περιουσία της. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε, σε αντίθεση με άλλες συμπεριφορές της πολιτείας, ότι όταν ο Μανουήλ Παλαιολόγος είναι στη Θεσσαλονίκη και υπάρχει κίνδυνος καταστροφής, δημεύει όλα τα κτήματα του Άθω. Και ότι ο Κομνηνός δημεύει όλη την εκκλησιαστική περιουσία για να αντιμετωπίσει τους Σελτζούκους. Την εποχή της Άλωσης, εξάλλου, υπήρχε έξαρση του μοναχισμού. Σε όλη τη διαμάχη των ανθενωτικών οι καλόγεροι είχαν πλημμυρίσει τα μοναστήρια της Πόλης και του Άθω, ενώ η αυτοκρατορία είχε απόλυτη ανάγκη από πολεμιστές. Είναι πολλοί και δεν πολεμούν. Αντίθετα με τους δυτικούς μοναχούς που μπορούν να φέρουν όπλα, οι ορθόδοξοι δεν μπορούν...".

Κλείνοντας με το άρθρο της κ. Αρβελέρ, πρέπει να σημειώσουμε ότι πέραν της σύγχρονης τουρκικής πειροποίησης, περί καθαρής και γνήσιας ορμής των Τούρκων, που ήλθαν από τα όρη Αλτάι της Μογγολίας, όπου εμπνεόμενοι από το Ισλάμ σε συνδυασμό με το επεκτατικό παρελθόν τους στη ζωή της στέπας, σάρωσαν την παρηκμασμένη βυζαντινή αυτοκρατορία και κατέστρεψαν έναν πολιτισμό τριών χιλιάδων ετών στη Μ.Ασία, προσπαθώντας κακότεχνα να τον οικειοποιηθούν. Ακόμα και οι σύγχρονοι Τούρκοι, έφτασαν στο σημείο να ισχυρίζονται ότι και ο Όμηρος ήταν Τούρκος, παραβάλλοντας το όνομά του με το τουρκικό "Ομέρ", και προκαλώντας τον διεθνή γέλωτα!

Παρά ταύτα, η κατάσταση δεν είναι για γέλια, αφού απώτερος στόχος των Τούρκων -τότε και τώρα - είναι η κατάκτηση του Αιγαίου και των ελληνικών νησιών του, γράφοντας συνθήκες και διεθνές δίκαιο στα παλιά τους τα παπούτσια. Ας μην τρέφουμε φρούδες ελπίδες για τη στάση των "μεγάλων συμμάχων μας"- εκείνοι, παρά τα μεγάλα λόγια, είναι δέσμοι των συμφερόντων τους. Το μόνο που φοβούνται οι Τούρκοι είναι η ΕΝΟΤΗΤΑ των Ελλήνων και η ΙΣΧΥΡΗ ΕΛΛΑΔΑ, δύο πράγματα που πρέπει να διαφυλάξουμε σαν τα μάτια μας.-

Το χρονογράφημά μας**Σεβασμός στο διπλανό**

Έχουμε συνηθίσει, όταν μιλάμε για την Αμερική (ΗΠΑ), να φέρνουμε στο νου μας τα μεγάλα πολεμικά επιτεύγματά της (αεροπλάνα, πυραύλους ατομοβόμβες κ.α.). Η Αμερική όμως πρωτοπορεί και στα επιστημονικά επιτεύγματα σε όλους τους τομείς και, κυρίως σε ερευνητικά προγράμματα. Ως ευφυολόγημα, λέγεται ότι η Αμερική είναι πρώτη "και στα καλά και στα κακά"!

Προ μηνών δημοσιεύτηκαν στον τύπο τα αποτελέσματα μιας επιστημονικής ομάδας που ασχολήθηκε με τη συμπεριφορά των σημερινών νέων, ανά τον κόσμο. Τίτλος της έρευνας ήταν: "Σεβασμός στο διπλανό". Πρώτες στον πίνακα της κατάταξης ποζάρουν οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης, ακολουθούν εκείνες της Κεντρικής Ευρώπης και στις τελευταίες σειρές, πριν από τη Νιγηρία (Αφρική) βρίσκεται η Ελλαδίτσα μας!

Ας μην αναρωτηθεί κανείς, πώς η Ελλάδα, η χώρα που έβαλε τα θεμέλια του σύγχρονου πολιτισμού, έφτασε να στοιχίζεται με αφρικανικές χώρες, γιατί όλοι οι "παροικούντες την Ιερουσαλήμ" γνωρίζουμε από χέρι ότι οι νεο-Έλληνες είμαστε, καθ' υπερβολή, εγωκεντρικά άτομα. Ο τίτλος που θα μπορούσαμε να βάλουμε στον ορισμό μας, ως πολιτισμένα όντα, είναι "Εγώ και ο εαυτούλης μου". Είναι το μεγαλύτερο μειονέκτημα της φυλής μας και αυτό είναι υπεύθυνο για όλα τα δεινά μας, διαχρονικά. Το αναμενόμενο θα ήταν, τα διακόσια χρόνια ελεύθερου βίου, να μας είχαν συντετίσει και ν' ακολουθούσαμε το παράδειγμα άλλων ευρωπαϊκών λαών. Δυστυχώς αυτό δεν συνέβη.

Το χειρότερο όλων είναι ότι και τα παιδιά μας αντιγράφουν τους γεννητόρες τους. Εξ απαλών ονύχων, από το δημοτικό σχολείο, τα μαθήματα που παίρνουν από την οικογένεια και από τον κοινωνικό περίγυρο είναι καταλυτικά για τη διάπλαση του χαρακτήρα τους. Με το παράδειγμά μας, τους διδάξαμε:

- Για να επιπλεύσεις σ' αυτή την κοινωνία δεν χρειάζονται ικανότητες και σκληρή δουλειά, αλλά κατασούνη, πονηριά και τσαμποुकιά! Αποτέλεσμα: ο δυνατότερος κατοικεί τον πιο αδύναμο, εκείνος κάνει το ίδιο με τον μικρότερο του κ.ο.κ.. Έτσι προέκυψε το "μπούλιγκ", που έγινε καθεστώς στα σχολεία μας και το οποίο πληρώνουν τα πιο ευαίσθητα και τα πιο αδύναμα παιδιά.

- Ελευθερία του ατόμου σημαίνει ότι καθένας μπορεί να κάνει ό,τι του κατεβαίνει εις βάρος των άλλων και να μη δίνει λογαριασμό σε κανέναν!

- Η δημοκρατία είναι το πολίτευμα που μπορείς να καταστρέψεις τη δημόσια και την ιδιωτική περιουσία επικαλούμενος τον αναρχικό ή τον αντιεξουσιαστή, με πλήρη ατιμωρησία.

- Ο σεβασμός στον πλησίον, στους μεγαλύτερους, στους δασκάλους κλπ., είναι λέξεις παλιομοδίτικες μιας εξουσιαστικής κοινωνίας!

Για του λόγου το αληθές, επιχειρήστε να μπειτε σε αστικό λεωφορείο: αν είστε ηλικιωμένος, ασθενής, ανάπηρος κλπ. μην περιμένετε να σας παραχωρήσει τη θέση του κάποιος νεαρός, έστω κι αν πέσετε στο διάδρομο! Αν είστε δάσκαλος, μην περιμένετε να σας σεβαστούν οι μαθητές σας. Είναι πρόσφατο το λεκτικό "μπούλιγκ" που υπέστη καθηγήτρια από θρασύτατο μαθητή της, επειδή τόλμησε να εκτελέσει το καθήκον της. Ας μην αναφερθούμε σε ακραία περιστατικά, σαν εκείνο που συνέβη στο σταθμό του μετρό, όπου τρία αδερφάκια ξυλοφόρτωσαν αγριώς τον δυστυχή ελεγκτή επειδή τους έκαμε παρατήρηση!

Φυσικά, όσα περιγράφονται δεν αφορούν όλους του νέους και πολύ θα ήθελα να πιστεύω ότι αφορούν μια μικρή μειονότητα. Αλλά, και εκείνους που τους αφορούν, ας μην τους αποδώσουμε ακεραία την ευθύνη. Η μεγάλη ευθύνη ανήκει στην κοινωνία και πρωτίστως στην οικογένεια. Στους κόλπους τους διαπλάσσονται οι χαρακτήρες των παιδιών. Τα παιδιά συγκροτημένων οικογενειών - όχι κατ' ανάγκη εύπορων - κατά κανόνα, είναι πειθαρχημένα, επιμελή και καλοί χαρακτήρες, σε αντίθεση με τα παιδιά οικογενειών που παραμελούν την εκπαίδευσή τους, αδιαφορούν για τις συναναστροφές τους, δεν δίνουν οι ίδιοι το καλό παράδειγμα και δεν συνεργάζονται με τους δασκάλους τους. Δυστυχώς, αυτά τα παιδιά κληρονομούν μόνο τα ελαττώματα της φυλής μας: την αλαζονεία, την απειθαρχία, την αταξία, την επιπολαιότητα, τον χωδερφισμό, την αδιαφορία και άλλα των οποίων "ουκ έστι αριθμός".-

Ευθύνη φέρει και η Πολιτεία για την πλημμελή λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, αλλά και για τη χαλαρότητα που επιδεικνύει στην εφαρμογή των νόμων. Με το πρώτο απογοητεύει τους καλούς και με τη δεύτερη αποθρασύνει τους κακούς. Με όλα αυτά, πάλι καλά που μας έβαλαν αγκαλιά με τη χώρα του Νίγηρα. Ίσως αυτό να μας συντετίσει!

Διογένης ο νέος

Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΕΦΗΒΟΥ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

εγκαταστάθηκε στο χωριό, ούτε επί τουρκοκρατίας, ούτε επί ιταλο-γερμανικής κατοχής. Δύο μεγάλες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις εναντίον των ανταρτών έγιναν πρώτα από τους Ιταλούς και έπειτα από τους Γερμανούς. Όλα σχεδόν τα χωριά γύρω από το υψίπεδο της Νεβρόπολης, το οποίο, σήμερα καλύπτεται από τα νερά της Λίμνης Πλαστήρα, πυρπολήθηκαν. Η Καστανιά έμεινε αλώβητη.

Στην περίοδο από το φθινόπωρο του 1942 που εμφανίστηκαν οι πρώτοι αντάρτες στ' Αγραφα μέχρι την απελευθέρωση, το Σεπτέμβριο του 1944, τα σχολεία ελάχιστα λειτουργούσαν. Τον περισσότερο καιρό λοιπόν βρισκόμαστε στην γενέτειρα Καστανιά, Απεριόριστος ο χρόνος και ο χώρος για παιχνίδια. Παίζαμε με τις ώρες αναπνέοντας το ζωγόνο αέρα του βουνού. Εκεί το βλέμμα μπορεί να διεισδύει άνετα στο βάθος του ορίζοντα. Να πιάνει τις ατέλειωτες οροσειρές των Αγραφών από τη μια μεριά και την απεραντοσύνη του Θεσσαλικού κάμπου από την άλλη, με τις χιονισμένες κορυφές του Ολύμπου να λαμπιρίζουν στο βάθος.

Πώς να συγκρίνει κανείς αυτή την ανέμελη ζωή μέσα σ' ένα ιδανικό περιβάλλον με τη ζωή των σημερινών εφήβων στις πόλεις και ιδιαίτερα στην πρωτεύουσα; Καταπιεσμένα τα παιδιά με ατέλειωτες ώρες στα θρανία, στο σχολείο και στα φροντιστήρια. Από νωρίς πρέπει να ετοιμάζονται για την εισαγωγή στα ΑΕΙ, διακατεχόμενα από ένα συνεχές άγχος. Υποχρεωτική και η εκμάθηση ξένων γλωσσών. Πότε και πού να παίξουν τα παιδιά; Ο ορίζοντάς τους είναι το ταίμεντο των απέναντι πολυκατοικιών και το δάσος των κεραιών της τηλεόρασης. Ο αέρας που αναπνέουν μολυσμένος, γεμάτος ρύπους και βλαβερά μικροσωματίδια. Τι κι' αν έχουν γενναίο χαρτζιλίκι και ρούχα σινιέ; Τα λυπάμαι αυτά τα παιδιά και αισθάνομαι ευτυχής για τα αξέχαστα χρόνια της ξενισιάς που έζησα ως εφήβος.

Θα πρέπει εδώ να σημειώσω ότι και η συμμετοχή μας στην αντιστασιακές δραστηριότητες δεν ήταν για μας παρά ένα παιχνίδι. Τραγούδια, χοροί, θέατρο. Είχαμε βέβαια και καθήκοντα αλλά κι' αυτά διασκεδαστικά. Ανεβαίναμε, παραδείγματος χάριν στο κωδωνοστάσιο για να εκφωνήσουμε με τον τηλεβότα τα δελτία ειδήσεων που έβγαιναν από το ραδιόφωνο. Έτσι μαθαίναμε τις εξελίξεις στα μέτωπα του πολέμου μεταξύ των συμμαχών μας και των δυνάμεων του άξονα. Στην Αφρική, στην Ιταλία, στην Γαλλία, στην Ρωσία, στον Ειρηνικό. Ενδιαφέρον επίσης είχαν οι ειδήσεις για την αντιστασιακές δραστηριότητες στην Γαλλία με τους "ΜΑΚΙ", στην Γιουγκοσλαβία με τον Τίτο και, βέβαια, στην Ελλάδα. Ο καταγισμός των εξελίξεων και τα συνταρακτικά γεγονότα που διαδέχονταν το ένα το άλλο δεν άφηναν περιθώρια για πλήξη. Μερικές φορές μας ανέθεταν καθήκοντα συνδέσμου και πηγαίναμε με τα πόδια στα γειτονικά χωριά για να μεταφέρουμε μηνύματα. Ακόμα βοηθούσαμε και στην μεταφορά τραυματιών ανταρτών.

Παράλληλα με τα ομαδικά παιχνίδια, είχα προσωπικά αναπτύξει δύο παθιασμένα χόμπι: Τα όπλα και τα άλογα του ιππικού των ανταρτών. Η ικανοποίηση και των δύο ήταν παράνομη και απαιτούσε τόλη. Και, φυσικά, εμπειρείχε κινδύνους. Η διοίκηση των ανταρτών είχε απαγορεύσει τους άσκοπους πυροβολισμούς επί ποινή παραπομπής στο ανταρτοδικείο. Ούτε βέβαια τα άλογα των ανταρτών ιππικού ήταν διαθέσιμα για περιπάτους από ανεύθυνους εφήβους. Αυτά όμως δεν μπορούσε να εμποδίσουν έναν παθιασμένο εφήβο να ικανοποιήσει το πάθος του. Προϋπόθεση για την ικανοποίηση του πρώτου πάθους, ήταν η απόκτηση όπλου και φυσισγιών. Στην Καστανιά, όπως και σ' όλα τα χωριά, υπήρχε ο εφεδρικός ΕΛΑΣ. Κατά καλή μου τύχη, ο έφεδρος ελαστίτης Αντώνης φλερτάρειζε την οικιακή βοηθό μας και είχε σοβαρό λόγο να τάχει καλά μαζί μου. Την παντρεύτηκε τελικά και έφυγαν από τη ζωή και οι δύο αφού απέκτησαν παιδιά και εγγόνια. Παρά τον κίνδυνο που διέτρεχε ο Αντώνης, μου δάνεισε το όπλο του, μια ιταλική αραβίδα. Μου έδωσε και μερικά φυσισγία. Τρελός από χαρά, έσπευσα στο αγαπημένο μου καστανόδασος και έριξα όλα τα φυσισγία στα πουλιά, χωρίς όμως να πετύχω κανένα. Ήταν δύσκολο να ζητήσω κι' άλλα φυσισγία από τον Αντώνη.

Κάποιος όμως μου σφύριξε ότι στο οστεοφυλάκιο του νεκροταφείου, μέσα σ' ένα σωρό από κρανία, ήταν κρυμμένο ένα κιβώτιο με φυσισγία. Σε μικρότερη ηλικία, είχα δει από την πόρτα του οστεοφυλακίου το σωρό με τις νεκροκεφαλές και είχα πάρει τέτοια τρομάρα που δεν πλησίαζα πλέον το νεκροταφείο. Προσπαθούσα να περάσω όσο μπορούσα πιο μακριά απ' αυτό το εφιαλτικό μέρος. Τώρα, όμως, το κίνητρο ήταν πολύ ισχυρό και έπρεπε να βρεθεί τρόπος ν' αποκτήσω τα πολυπόθητα φυσισγία. Δεν μπορούσα βέβαια να διεξαγάγω την επιχείρηση μέρα μεσημέρι, ούτε μόνος. Έπρεπε κάποιος να κρατάει τσίλιες. Επέλεξα, φυσικά, σαν σύντροφο τον ξάδερφό μου Στέφο Ζαχαρό με τον οποίο είχαμε προβεί και σε άλλες παράτολμες ενέργειες. Ο Στέφος, δυό τρία χρόνια μεγαλύτερός μου, εκτός του ότι ήταν πιστός, είχε το προσόν να είναι ο πιο γρηγοροπόδαρος του χωριού. Ήταν περιζήτητος όταν συγκροτούσαμε ομάδες για παιχνίδια που απαιτούσαν γρήγορο τρέξιμο, όπως η "γιαλάκα". Όποια ομάδα έπαιρνε μαζί της το Στέφο, είχε εξασφαλισμένη τη νίκη. Ήταν προς το τέλος του 1943. Μια αφέγγαρη σκοτεινή νύχτα. Ξεκινήσαμε λοιπόν για την παράνομη επιχείρηση, κρατώντας ένα κλεφτοφάναρο. Ανοίξαμε την πόρτα του οστεοφυλακίου χωρίς δυσκολία. Ο Στέφος έπιασε μια θέση σκοπού. Είχαμε συμφωνήσει να σφύριξε τρεις φορές αν έβλεπε κάποιον να πλησιάζει. Άναψα το κλεφτοφάναρο αφού πρώτα μπήκα και έκλεισα την πόρτα για να μην δώσουμε στόχο. Αντίκρισα στο βάθος τα κρανία να λαμπιρίζουν στο φως. Για μια στιγμή είχα την εντύπωση πως με κοίταζαν θυμωμένα, επειδή, αναίτια, διατάραξα την αιώνια γαλήνη τους. Κατέβηκα τα σκαλιά και, ενώ με το ένα χέρι κρατούσα το φανάρι, με το άλλο παραμέριζα τα κρανία. Όσοπου το χέρι μου ακούμπησε σε μια μεταλλική επιφάνεια. Συνεχίζοντας να απομακρύνω τα κρανία, βρέθηκα μπροστά σε ένα μεταλλικό κιβώτιο του Ιταλικού στρατού απ' αυτά που οι αντάρτες είχαν λαφυραγωγήσει από τη μεραρχία Πινερόλο μετά τη

συνθηκολόγηση της Ιταλίας το Σεπτέμβριο του 1943. Ήταν γεμάτη φυσισγία. Γέμισα γρήγορα τις τσέπες με πολλές δεσμίδες. Στη συνέχεια, τοποθέτησα με προσοχή τα κρανία στην αρχική τους θέση ώστε να μη φανεί ότι υπήρξε επέμβαση και έκανα την ηρωική μου έξοδο ανεβαίνοντας δυο-δυο τα σκαλιά. Έσβησα το φανάρι πριν ανοίξω την πόρτα και βγήκα. Ήρθε τρεχάτος ο Στέφος, κλείσαμε την πόρτα και φύγαμε χαρούμενοι και υπερήφανοι για το απόκτημά μας. Πριν επιστρέψουμε στα σπίτια μας κρύψαμε τις δεσμίδες σε ασφαλές μέρος.

Πρώι-πρώι την επομένη, αναζητήσαμε τις δεσμίδες μας και τρέξαμε στο καστανόδασος. Με τον πρώτο πυροβολισμό πέτυχα ένα πουλί στα τριάντα μέτρα. Ο ενθουσιασμός μου για την πρωτοφανή αυτή επιτυχία δεν κράτησε πολύ. Δυστυχώς, η επιτυχία αυτή δεν ήταν αποτέλεσμα της σκοπευτικής μου δεινότητας. Ήταν καθαρό θέμα τύχης. Παρά τους πολλούς πυροβολισμούς, κανένα άλλο πουλί δεν υπέφερε από μένα. Ήμουν υποχρεωμένος να παραδεχτώ ότι η σκοποβολή δεν περιλαμβανόταν μεταξύ των ταλέντων μου. Με τους πυροβολισμούς, τα πουλιά πέταξαν μακριά και έτσι περιοριστήκαμε να σημαδεύουμε κάποιο κλαδί. Η παντελής έλλειψη πείρας και πρόνοιας, κατέστησε τους πυροβολισμούς αυτούς επικίνδυνους. Θα μπορούσαν να αποβούν και μοιραίοι. Οι κόρες του Κώστα Κορδάτου, επιστρέφοντας από το χωράφι, είπαν στους συγχωριανούς ότι άκουσαν πολλούς πυροβολισμούς και δυο-τρεις σφαίρες σφύριξαν πάνω από τα κεφάλια τους.

Όταν σουρούπωσε, είχαμε εξαντλήσει τα πυρομαχικά μας. Κράτησα μόνο μια δεσμίδα. Στην επιστροφή έριξα την ιδέα να προκαλέσουμε το κατεστημένο που απαγόρευε τους πυροβολισμούς. Και κατεστημένο ήταν βέβαια οι αντάρτες οι οποίοι είχαν στρατοπεδεύσει στο Σχολείο του χωριού. Η ιδέα έγινε δεκτή ενθουσιωδώς από τον Στέφο. Είχε ήδη νυχτώσει για τα καλά όταν πλησιάσαμε στο χωριό. Ο Στέφος έκρυψε την κοντή αραβίδα κάτω από ένα μακρύ παλτό που φορούσε και, χωρίς να μας δει κανέναν, φθάσαμε στο Σχολείο. Το σχολείο είναι κτισμένο σε επικλινές έδαφος και από το πίσω μέρος του βλέπουμε στη σκεπή του. Έβαλα την δεσμίδα στο όπλο και έριξα όλες τις σφαίρες τη μια μετά την άλλη πάνω από τη σκεπή. Αμέσως έδωσα το όπλο στο Στέφο ο οποίος εξαφανίστηκε σαν αστραπή μέσα στο σκοτάδι της νύχτας. Εγώ κατέβηκα αμέριμος στην αυλή του σχολείου και συνάντησα τους αντάρτες που έξαλλοι είχαν βγει και με ρωτούσαν ποιος πυροβολεί. Τους είπα ότι άκουσα τους πυροβολισμούς και υπέθεσα ότι αυτοί πυροβολούσαν. Τον κακό σου τον καιρό είπα κάποιος. Δεν απάντησα και συνέχισα ήσυχα το δρόμο μου για το σπίτι. Με το επεισόδιο αυτό εκτονώθηκε αρκετά το πάθος μου για τα όπλα. Το θυμάμαι κάθε φορά που επισκέπτομαι το νεκροταφείο της Καστανιάς και αντικρίζω το γελαστό πρόσωπο του Στέφου στη φωτογραφία που είναι τοποθετημένη στον τάφο του. Έφυγε πριν λίγα χρόνια ο πιστός σύντροφος των αξέχαστων εφηβικών περιπετειών.

Ήταν καιρός πλέον να επιδοθώ στο άλλο πάθος, στα άλογα. Στην Καστανιά, όπως και στα άλλα χωριά, υπήρχε τότε ένας "υπεύθυνος καταλυμάτων" που κανόνιζε πού θα διανυχτερεύσουν οι διερχόμενοι αντιστασιακοί, φροντίζοντας να υπάρχει ακριβοδικαία κατανομή της επιβάρυνσης στους κατοίκους.

Σε μας έστελναν τα υψηλόβαθμα στελέχη επειδή το σπίτι μας εθεωρείτο το "αρχοντικό" του χωριού. Οι υψηλοί αυτοί επισκέπτες διέθεταν συνήθως άλογα. Και τα άλογα είχαν ανάγκη από πότισμα. Και υπήρχε πρόθυμος εθελοντής γι' αυτό. Μόνο που το πότισμα διαρκούσε πολύ περισσότερο από το αναγκαίο. Κατά συνέπεια, όλοι ήταν ικανοποιημένοι. Τα άλογα ήταν ιταλικά του Συντάγματος Ιππικού της Αόστης το οποίο είχαν αποφίσει οι αντάρτες. Τα περισσότερα απ' αυτά είχαν ενισχύσει την περίφημη ταξιαρχία Ιππικού που αλώνιζε τον κάμπο της Θεσσαλίας. Ο πιο τακτικός επισκέπτης μας ήταν ο Άλκης Ζούκας. Εκείνος δεν περίμενε να του ορίσουν το σπίτι μας για κατάλυμα. Ερχόταν κατ' αυθειάν με το θάρρος της φιλίας που είχε με τον αδερφό μου αντάρτη ανθυπολοχαγό Γιώργο με τον οποίο είχαν συνυπηρετήσει στο συγκρότημα του Αγραφιώτη.

Ο Άλκης ήταν Πολιτικός Υπομηχανικός (του Μικρού Πολυτεχνείου), έφεδρος υπολοχαγός πυροβολικού στην Αλβανία και στέλεχος του ΕΛΑΣ στην κατοχή. Ήταν ομιλητικότερος και μας διηγόταν επί ώρες ιστορίες από τον πόλεμο της Αλβανίας και όχι μόνο. Ερχόταν μ' ένα υπέροχο ψαριό άλογο, τον Τόμη. Για τις βόλτες με τον Τόμη δεν χρειαζόταν το πρόσχημα του ποτίσματος. Οι βόλτες διαρκούσαν όσες ώρες ήταν διαθέσιμος ο Τόμης. Όσοπου μια μέρα, επιστρέφοντας από μια μακρά διαδρομή, μπήκαμε με καλπασμό, λόγω κεκτημένης ταχύτητας, μέσα στα στενά δρομάκια του χωριού. Μια ανυποψίαστη γουρούνα βρέθηκε στο δρόμο μας. Δεν πρόλαβα να χαλιναγωγήσω τον Τόμη και την τσαλαπάτησε μέχρι θανάτου. Η καμμένη ήταν και έγκυος. Με το δίκιο του ο ιδιοκτήτης έβαλε τις φωνές. Σώπασε μόνο όταν έλαβε μια δίκαιη αποζημίωση από τον πατέρα μου. Ήταν καιρός πλέον να βάλει τις φωνές και ο πατέρας μου επιβάλλοντας περιορισμούς στις ιππευτικές μου δραστηριότητες. Αυτό, βέβαια, δεν κατασίγασε το πάθος μου για τα άλογα. Απλώς υπήρξε μια αναστολή.

Συνάντησα τον Άλκη Ζούκα στην Αθήνα την δεκαετία του εξήντα. Διατηρούσα, τότε, ένα γραφείο Πολιτικού Μηχανικού στην Πανεπιστημίου 64. Ο Άλκης προσπαθούσε να επιβιώσει με μελέτες και επιβλέψεις μικρών κτιριακών έργων. Ός Υπομηχανικός είχε περιορισμένα επαγγελματικά δικαιώματα, και, ως εκτούτου, είχε πολλές φορές ανάγκη κάλυψης από Πολιτικό Μηχανικό του ΕΜΠ. Δεν γνωρίζω πώς με ανακάλυψε και με επισκέφθηκε ζητώντας την βοήθειά μου. Έβαλα μερικές φορές την υπογραφή και τη σφραγίδα μου σε μελέτες του Άλκη, μετά από σχετικό έλεγχο.

Και το έκανα ευχαρίστως και αφιλοκερδώς σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για τις υπέροχες βόλτες με τον Τόμη που μου είχε προσφέρει στην κατοχή. Ο περιορισμός του χώρου δεν επιτρέπει να παρουσιάσω τις νέες ιππευτικές περιπέτειες που έλαβαν χώρα λίγο αργότερα στα κακοτράχαλα μονοπάτια των Αγραφών. Η τελευταία, ιδιαίτερα τολημηρή, υπήρξε μοιραία για το άλογο και παραλίγο και για τον αναβάτη. Συνέπεια: η λαχτάρα για την ιππασία κόπηκε με το μαχαίρι. Ο ατίθασος εφήβος άρχισε να φρονιμείει.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΠΟΥ ΕΣΩΖΑΝ ΖΩΕΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Νάκος, ο οποίος είχε πολλές ιατρικές γνώσεις, γνώριζε τη χρήση των βοτάνων, κατασκεύαζε αλοιφές και έκανε και μικροεπεμβάσεις, όταν επρόκειτο για αποστήματα κ. ά.. Το σπουδαιότερο δε ήταν ότι ο Νάκος δεν δεχόταν πληρωμή!

Μια τέτοια περίπτωση διηγείται ο Παναγιώτης Κατσιούλας:

Ήταν ανήμερα της Αγίας Παρασκευής του 1941. Η μάνα μου πήγε να δέσει το γαϊδουράκι στο λιβάδι, πάνω από το σπιτάκι στο Ζωγρί, δεν πρόσεξε και πάτησε ένα χόρτο που ήταν κομμένο με την κουσιά. Το χόρτο, καθώς ήταν ξυπόλητη, τρύπησε τον παράμεσο του αριστερού ποδιού της, έτρεξε λίγο αίμα, μα δεν έδωσε σημασία. Άλλωστε πρώτες βοήθειες δεν υπήρχαν εκείνη την εποχή στα εξοχικά σπίτια.

Μετά από μια μέρα το πόδι άρχισε να πονάει φοβερά, ήταν φανερό πια ότι είχε πάθε μόλυνση, και ο πόνος μέρα τη μέρα δυνάμωνε και το δάχτυλο είχε πρηστεί και μελανιάσει. Τρεις μέρες αργότερα ο πατέρας μου την πήγε στο νοσοκομείο στην Καρδίτσα, γιατί η κατάσταση είχε επιδεινωθεί. Οι γιατροί του έδωσαν κάποια φάρμακα, κυρίως παυσίπονα, γάζες και επιδέσμους και του είπαν πως, αν σε τρεις μέρες δεν πάρε το καλύτερο, να την ξαναπάει. Αντί για καλύτερα όμως το πόδι είχε πρηστεί και μελανιάσει και έτσι οδηγήθηκε πάλι στο νοσοκομείο. Αυτή τη φορά η απόφαση των γιατρών ήταν ομόφωνη: να κόψουν το πόδι πάνω από το γόνατο, γιατί η μόλυνση θα μεταδιδόταν σε όλο το σώμα. Ο πατέρας μου δεν δέχτηκε και την έφερε πάλι στο Ζωγρί.

Την επομένη ο πατέρας μου πήγε στο χωριό και βρήκε το συνταξιούχο δάσκαλο Βασίλη Νάκο, που ήταν γνωστός και ως πρακτικός γιατρός. Τον παρακάλεσε να έρθει επειγόντως στο Ζωγρί για να δει τη μάνα μου και εκείνος πρόθυμα δέχτηκε. Όταν είδε την κατάσταση του ποδιού, είπε: θα κάμω ό,τι μπορώ. Του έδωσε ένα σημείωμα, να πάει στην Καρδίτσα και να φέρει ιονόπνευμα καθαρό, ιώδιο και γάζες αποστειρωμένες.

- Αύριο το μεσημέρι θα είμαι και εγώ εδώ. Αυτά είπα και έφυγε.

Πράγματι, την άλλη μέρα όλα έγιναν όπως τα παράγγειλε. Ο δάσκαλος κρατούσε στα χέρια του ένα μικρό τόπι που ήταν η γνωστή τότε "κλέφτικη αλοιφή". Αφού έβρασε το νερό, έπλυσε την πληγή, την καθάρισε με ιώδιο και καθαρό ιονόπνευμα και είπε στον πατέρα μου:

- Κοίταξε, ό, τι κάνω εγώ, θα το κάνεις κι εσύ μια φορά την ημέρα.

Έκοψε ένα μικρό κομμάτι της αλοιφής, τη μάλαξε σαν κερύ, την έβαλε στην τρύπα της πληγής και την έδεσε. Ύστερα αποφάνθηκε: Αν το πόδι δεχτεί τη θεραπεία, σε τρεις μέρες θ' αρχίσει να ξεπρήζεται και η τρύπα θα κλείσει, αν όχι, τότε δεν θα αποφύγουμε το μοιραίο. Αυτά είπε και έφυγε.

Τότε ο πατέρας μου του είπε: δάσκαλε, τι κάνει για τον κόπο σου και για τα υλικά της αλοιφής; Ο γερο-Νάκος απάντησε:

- Γραμμέα (Αγαμέμνων ήταν το όνομά του), ξέρεις ότι δεν παίρνω χρήματα. Το κάνω για να βοηθώ τον ασθενή. Αν γίνει καλά, αυτή είναι η αμοιβή μου. Ο Θεός μου έδωσε αυτό το χάρισμα και δεν το ανταλλάσσω με τίποτε!

Ο πατέρας μου επέμενε: τουλάχιστο να πληρώσω τα υλικά της αλοιφής! Δεν κάνει τίποτε, ήταν η απάντηση. Δεν αγόρασα τίποτα: όλα τα υλικά μου τα δίνουν τα βουνά και η φύση! Αυτά είπε, σηκώθηκε και έφυγε...

Μετά από τρεις μέρες ο πόνος άρχισε να λιγοστεύει, η τρύπα μίκρυνε και το πρήξιμο άρχισε να υποχωρεί. Πριν ακόμα τελειώσει η αλοιφή, το πόδι έγινε καλά, όπως και πριν.

Ο Βασίλης Νάκος είχε πολλά παιδιά: αγόρια και κορίτσια. Διερωτώμαι, αν άφησε σε κάποιο τη συνταγή της αλοιφής!

Ο δάσκαλος και πρακτικός γιατρός Βασίλης Νάκος

Ο ΣΚΑΡΟΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

μέχρι και σήμερα στηρίζεται σε δυο άξονες δραστηριότητας για την επιβίωση των κατοίκων. Την γεωργία και την κτηνοτροφία. Παλιά, πολύ παλιά, όλες οι οικογένειες ασχολούταν με τη γεωργία και συνάμα και με την κτηνοτροφία. Οι δυο αυτές απασχολήσεις αλληλοσυμπληρώνονταν και εξασφάλιζαν τα απαραίτητα εφόδια για τη διαβίωση της οικογένειας. Δηλαδή ήταν όλοι αγροκτηνοτρόφοι. Με την πάροδο του χρόνου μερικές οικογένειες βρήκαν ότι η γεωργία ήταν πιο προσοδοφόρος καθότι τους παρείχε τη δυνατότητα να ζουν αποκλειστικά ασχολούμενοι με αυτή. Όπως επίσης κάποιοι άλλοι διαπίστωσαν ότι μόνο με τη κτηνοτροφία τα βγάλουν πέρα, όπως π.χ. οι Σαρακατσαναίοι και οι Βλάχοι, και ασχολήθηκαν αποκλειστικά με την νομαδική κτηνοτροφία. Αλλά και πολλοί έμειναν αγροκτηνοτρόφοι και ασχολούταν και με την γεωργία και την κτηνοτροφία, κυρίως αυτοί που είχαν μικρή γεωργική ιδιοκτησία.

Στο χωριό μας υπήρχαν πολλές οικογένειες που διέθεταν μικρές καλλιεργήσιμες εκτάσεις και για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις οικογενειακές τους ανάγκες, να τα βγάλουν πέρα για να το πούμε απλά και κατανοητά, ασχολούνταν και με την κτηνοτροφία. Έτσι γύρω στις 40-50 αγροκτηνοτροφικές οικογένειες ήταν διάσπαρτες σε διάφορες τοποθεσίες του χωριού μας, από το πέτρινο γιοφύρι "της Συκιάς το ρέμα", τα Βαρκά, το Ζωγρί μέχρι τα Κρια στο Παλιοζωγλόπι και είχαν εκεί απλωμένη τη κτηνοτροφία τους, τα ζωντανά τους.

Οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι δίπλα στο μαντρί τους έκτισαν και την κατοικία τους και έμειναν μαζί με την οικογένειά τους στην εσοχή μακριά από το χωριό. Ήταν οι λεγόμενοι εσοχίτες ή ξωμάχοι. Μερικοί κτηνοτρόφοι είχαν τα μαντριά τους κοντά στο χωριό όπου έμενε η οικογένειά τους, ενώ ο τσοπάνος, ο βοσκός, παρέμενε όλη την ημέρα στο κοπάδι του και το βράδυ κοιμόνταν στο σπίτι του.

Πέραν της νομαδικής κτηνοτροφίας υπήρχε και η οικίστη κτηνοτροφία, η οποία αποτελούνταν από γίδες, τις οποίες τις έλεγαν γαλάρες ή μαλτέζες επειδή η καταγωγή τους ήταν από το μεγάλο νησί Μάλτα που βρίσκεται στη δυτική Μεσόγειο. Η μαλτέζικη ράτσα ήταν περισσότερο εξευγενισμένη και ήθελε μεγαλύτερη φροντίδα και περιποίηση, αλλά έδινε περισσότερο γάλα ημερησίως και γεννούσε περισσότερα κατσίκια, δυο και τρία, ενώ οι κοπαδιάρες μόνο ένα. Κάθε σπίτι διέθετε 3-4 γαλάρες ή και περισσότερες ανάλογα με τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις που είχε. Με το γάλα αυτών των ζώων εξασφάλιζε άνετα τα απαραίτητα γαλακτοκομικά προϊόντα κάθε οικογένεια.

Με την κατάλληλη επιλογή, τη σωστή διατροφή και την καλή περιποίηση η ράτσα της μαλτέζας βελτιώνονταν προς το καλύτερο και η Ραχούλα απέκτησε τη φήμη ότι εκτρέφει εξαιρετικό είδος γίδας, με αποτέλεσμα όποιος ήθελε εκλεκτής ράτσας γίδα να την προμηθεύεται από το χωριό μας.

Τον αλωνάρη μήνα μαζί με όλο το χωριό που μεταφέρονταν στο Παλιοζωγλόπι μεταφέρονταν και τα αμέτρητα κοπάδια αιγοπροβάτων για να πάρουν και αυτά λίγο από καλοκαίρι και να βοσκούν στις καταπράσινες και ελατοσκεπείς πλαγιές και βουνοκορφές του Ιτάμου. Έτσι από τη Στενή τη Σάρα που βρίσκονταν τα μπελλαίικα μαντριά, τις γούρνες, τις βουνοκορφές της Μπλίτσας και του Καντή έως τον Γιώτη, την Τούρα και το Πολύκοινο από τη μια πλευρά και από τα Προσήλια, τον Πέρα Μαχαλά, τα Κρια, τον Ίταμο και την Κρανιά από την άλλη μεριά, έβοσκαν τα κοπάδια του χωριού μας μέχρι που γίνονταν τα κάστανια, οπότε έπρεπε να μεταφερθούν στις μόνιμες εγκαταστάσεις τους.

Φαίνεται ότι ήταν πανάρχαια συνήθεια, τουλάχιστον στην πατρίδα μας, οι τσοπάνηδες τους καλοκαιρινούς μήνες να σκαρίζουν, να οδηγούν το κοπάδι τους τις μεταμεσονύχτιες ώρες σε συμπληρωματική βοσκή. Η αφόρητη ζέση του καλοκαιριού, η άπνοια και τα έντομα ανάγκαζαν τα γιδοπρόβατα να εγκαταλείπουν ωρίς το βόσκημα και να καταφεύγουν στα ίσκια και στη στάνη μισοχόρταγα.

Λες και ήταν χθες όταν πρωτοβίωσα, μικρό παιδί, τον σκάρο στο Παλιοζωγλόπι, στον Κάτω Μαχαλά. Θυμάμαι με νοσταλγία ότι όλη την ημέρα εμείς τα παιδιά ήμασταν αεικίνητα. Επόμενο ήταν όταν πέφταμε στην κρεβάτα ξεθεωμένα από τα συνεχή, τα ακατάπαυστα τρεξίματα και τις πλαιτούρες της ημέρας, να μας παίρνει αμέσως ο ύπνος. Σ' αυτό επενεργούσε το δροσερό αεράκι και η μισοχολιά της μπάτσας και της φτέρης σε ρόλο υπνωτικό. Κάποιο βράδυ αγουροξύπνησα παράωρα από ένα γλυκό ύπνο. Αιτία ήταν ο δυνατός, απότομος και ξαφνικός θόρυβος, πρωτόγνωρος για μένα, που προέρχονταν από τα

σφυρίγματα, τα σαλαγίσματα των κτηνοτρόφων, τα βελάσματα των αιγοπροβάτων, τα γαυγίσματα των σκυλιών και τον ήχο των αμέτρητων κυπροκούδωνων. Ο σκάρος γίνονταν σχεδόν ταυτόχρονα σ' όλα τα γρέκια, τις στάνες των αντρεϊσιμάτων του Ιτάμου λες και κάποιο αόρατο ρολόγι σήμανε σ' όλες τις καλύβες των κτηνοτρόφων ότι ήταν ώρα για να σκαρίσουν τα ζωντανά τους.

Τα γιδοπρόβατα σκορπούσαν σε πλαγιές και ράχες για να βρουν μέσα στο σκοτάδι ή στο φεγγαρόφωτο την τροφή τους, οι δε βοσκοί άρχιζαν την εξ αποστάσεως κουβέντα τους για να περνάει η ώρα συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση ενός μαλακού και υπόκωφου θορύβου. Έξαφνα από μια ράχη ακούστηκε ένας γλυκός, αρμονικός, μαγικός ήχος φλογέρας και μου φάνηκε ότι όλα λούφαζαν, σώπασαν και επικράτησε δια μιας μια ξαφνική και απόλυτη ησυχία.

Αλήθεια ποιος ήταν αυτός, εκείνη τη νύχτα που έπαιξε τόσο αρμονικά, τόσο τέλεια και συναρπαστικά τον μαγικό αυλό που τόσο με σαγήνεψε, με μάγεψε, με θέλησε με την ουράνια αυτή μελωδία; Ήταν το τότε νεαρό παιδί ο Αποστόλης Γκορτσάς του Αχιλλάκη που η οικογένειά του τα καλοκαίρια έμεινε στο Πολύκοινο. Την ορισμένη ώρα έβγαλε και αυτός το πατρικό κοπάδι για σκάρο, σκαρφάλωσαν στην ανατολική πλαγιά του βουνού, διάβηκαν την βουνοκορφή και κοπάδι και βοσκός βρέθηκαν στη δυτική πλευρά αυτού, απέναντι από την τοποθεσία Κοτρωνάκια του Κάτω Μαχαλά. Εκεί κόλλησαν για καλά τα ζωντανά στη βοσκή ενώ ο Αποστόλης ξάπλωσε με την κάπα του ανάμεσα στις φτέρες και τα μικρά ελατάκια, έβγαλε από τον κόρφο του τη φλογέρα και για να περάσει η ώρα άρχισε να παίζει αθάνατα δημοτικά τραγούδια της κλεφτουριάς και της ποιμενικής ζωής. Μην έχοντας μουσικά ακούσματα και καθώς ήταν η πρώτη φορά που έφτασαν στα αυτιά μου ήχοι φλογέρας, μου φάνηκε ότι άκουσα ουράνια μουσική. Παρά το ότι άρχισαν τα μάτια μου να γλαρώνουν, βάσταξαν ανοιχτά και άντεξα μέχρι που έσβησε και ο τελευταίος ήχος της φλογέρας και αμέσως αποκοιμήθηκα.

Μεγαλώνοντας είχα την τύχη να βιώσω, στο Παλιοζωγλόπι, πολλούς σκάρους μέχρι και το καλοκαίρι του 1946. Μετά πήρε φωτιά ο Εμφύλιος Πόλεμος και τα ορεινά χωριά εκκενώθηκαν. Μετά τη λήξη του Εμφυλίου αναπτύχθηκαν οι ζωοτροφές και τα αιγοπρόβατα χόρτασαν το τριφύλλι και τον καρπό και οι κτηνοτρόφοι απαλλάχτηκαν από την ταλαιπωρία του σκάρου και έτσι λησμονήθηκαν οι λέξεις σκάρος και σκάρισμα. Η παροιμία λέει ότι "μάτια που δεν βλέπονται γρήγορα λησμονούνται": φυσικά και οι λέξεις που δεν χρησιμοποιούνται, ξεχνιούνται και αυτές και μόνο γραμμένες στα λεξικά μένουν. Επόμενο ήταν και εγώ να την ξεχάσω.

Αφορμή να ξαναθυμηθώ τη λέξη σκάρος μου την έδωσε ένα αναγνωστικό βιβλίο της Ε' ή ΣΤ' τάξης του γυμνασίου. Ξεφυλλίζοντας μια μέρα το βιβλίο αυτό για να θυμηθώ τα γυμνασιακά μου χρόνια, βρήκα δυο φύλλα τετραδίου με ένα καλογραμμένο κείμενο με μελάνι. Τα ξεδιπλώνω και βλέπω με έκπληξη ότι ήταν μια εργασία, την οποία μας ανέθεσε ο τότε φιλόλογος της τάξης Αποστόλης Δάλλας, το δε θέμα που επεξεργαστήκαμε ήταν το ποίημα "Ο Σκάρος" του Κρυστάλλη. Η χαρά μου ούτε λέγεται, ούτε περιγράφεται. Έγινα αμέσως έφηβος μέσα σε μια αίθουσα του τότε Α' και μοναδικού γυμνασίου της Καρδίτσας.

Ο Κώστας Κρυστάλλης είναι ένας μεγάλος ποιητής της πατρίδας μας, ο οποίος ονομάστηκε ο τραγουδιστής του βουνού και της στάνης. Τραγουδούσε γλυκά την ύπαιθρο, το χωριό, τη στάνη και οι στίχοι του σε πολλά σημεία μοιάζουν με τους στίχους των δημοτικών μας τραγουδιών, από τα οποία ήταν δημιουργικά επηρεασμένος. Από τα καλύτερα ποιήματά του είναι ο Σταυραετός και ο Σκάρος, του οποίου λίγους στίχους μεταφέρω και στο κείμενο αυτό:

"Τι να' ναι η λαμπερή φωτιά μες στο βουνό το πέρα που πότε-πότε ανάβεται και πότε-πότε σβίεται;
Αυτήν την ώρα οι πιστικοί τα πρόβατα σκαρίζουν.
Βόσκουν αυτά με τη δροσιά και με το κρύο της νύχτας σε γούπατο, σε λαγκαδιά και σ' όχτους απλωμένα.
Γλυκός-γλυκός αντίλαλος χύνεται απ' τα κουδούνια κάποτε ο νυχτοκόρακας, κάποτε αγρίμι σκούζει κάποτε σκύλου γάβισμα βαθιά-βαθιά γροικιέται μέσ' στη μαυρίλα την πυκνή. Κι από τις στάνες γύρα οι πιστικοί συνάζονται, κόβουν κλαριά από κέδρους σταίνουν τετράψηλη φωτιά, στρώνονται αράδα-αράδα και μες στην πύρα της φωτιάς, στη μυρωδιά του κέδρου καθένας λέει τα λόγια του".

Λαϊκή θεραπευτική

Συνέχεια από τη σελ. 1

θέση της αρχαίας μαγείας έχει εισχωρήσει η θρησκευτική θεραπευτική, με τη θρησκευτική βοήθεια των αγιοτικών και την επίκληση των θεϊκών πνευμάτων με προσευχές".

Οι αποκλεισμένοι κάτοικοι των ορεινών περιοχών ήταν υποχρεωμένοι να αντιμετωπίζουν πολλές αρρώστιες με εμπειρικά μέσα. Για την παρασκευή πρόχειρων φαρμάκων χρησιμοποιούσαν τα βότανα, των οποίων είχαν επισημάνει τις θεραπευτικές ιδιότητες έπειτα από πολύχρονη δοκιμές. Για τη παρασκευή των ειδικών αυτών θεραπευτικών ιδιοσκευασμάτων είχαν ειδικευτεί ορισμένοι άνθρωποι στα χωριά, άντρες ή γυναίκες, γιατροί εμπειρικοί, που συχνά δεν παρέλειπαν να τους αποκαλούν πρακτικούς ή και κομπογιαννίτες. Ο τελευταίος αυτός χαρακτηρισμός φανερώνει τη δυσπιστία ως προς τις ικανότητες που διέθετε ο πρακτικός γιατρός.

Σε χειρόγραφο κώδικα του μοναστηριού της Ολυμπιώτισσας περιλαμβάνονται θεσσαλικά γιατροσόφια, γραμμένα από διάφορους, στο τέλος του 17ου και αρχές του 18ου αιώνα. Επειδή πολλά από εκείνα χρησιμοποιούνταν και στην περιοχίς μας, μεταφέρουμε εδώ ορισμένα:

Περί λεχούσας γυναϊκός. Όταν η γυναίκα κοιλοπονά, να λέγεις ούτως απάνω της, εις το δεξιόν μέρος του κορμιού: "Έβγα, βρέφος· καλεί σε η γης, καλεί σε το βάπτισμα. Έβγα, βρέφος, καλεί σε ο Βαπτιστής Ιωάννης. Έβγα βρέφος, καλεί σε ο Χριστός. Έβγα, βρέφος, καλεί σε η Θεοτόκος, η, και τον Χριστόν εγέννησεν".

Από το περιοδικό «αμάραντος»

Περί ρίγος και θέρμης. Τρίψον μαστίχη και βάλε αγίασμα των Αγίων Θεοφανείων και το πίνει ο ασθενής. Λέγουν τινές δοκίμι, ότι το κόκκαλον του χοίρου να το κρεμάσεις απάνου εις εκείνους όπου θερμαίνονται, περνάει η θερμασιά".

Περί δάγκωμα φιδίου και σκορπίου. "Όποιον δαγκώσει φίδι ή σκορπίος, την ώρα αυτήν να εύρει ζοχία, να τα βάλει ως καθώς είναι απάνω εις μίαν πέτρα και ας τα κοπανίσει με άλλην πέτραν και όχι άλλον· και ας το βάλει πολλές φορές εκεί όπου δάγκωσε το φίδι ή ο σκορπίος και υγιαίνει".

Για την ίδια περίπτωση σταυρώνουν την πληγή με νερό και ψωμί, λέγοντας ένα ειδικό τροπάριο. Σύμφωνα με τα γιατροσόφια του ίδιου κώδικα, για τον πονοκέφλο άλειβαν το μέτωπο του αρρώστου με φλούδα από καλάμι, βρασμένο με ξίδι.

Για το εύκολο ξεγέννημα της γυναϊκας. την έβαζαν να πατήσει πάνω σε κεραμίδι που τόφερναν από την εκκλησιά.

Για να κάμεις μια κοπέλα να σ' ερωτευτεί παίρνεις αλεύρι από τρεις πρωτοστέφανες, το ζυμώνεις με γάλα και το δίνεις να το φάει.

Για να σταματήσει το μωρό να κλαίει, το καπνίζεις με τρίχες που κόβεις από το κεφάλι του.

Για να μην έχει εφιάλτες ο άνθρωπος στον ύπνο του, καλό είναι να έχει κάτω από το προσκέφαλό του δενδρολίβανο.

Για να λυθούν τα μάγια, δίνουν στον άρρωστο στάχτη από νύχια αετού με κρασί.

Για τον πονόδοντο, βοηθάει το κόκκαλο χελώνας, που το ακουμπάμε πάνω στο πονεμένο δόντι.-

Ευγένεια και ανθρωπιά πάνε μαζί

Άκουσα τη μάνα μου σήμερα να ζητάει αλάτι από τους γείτονες. Έμεινα έκπληκτη και της φώναξα.

Μην ζητάς αλάτι από τούς γείτονες, πάω αμέσως να πάρω.

Περίμενε κόρη μου, μου λέει:

Έχουμε αλάτι και δεν μας λείπει τίποτε.

Απλώς οι γείτονες είναι πολύ φτωχοί και πάντα μου ζητούν κάτι που δεν έχουν.

Οπότε πάντα τους ζητάω λίγο αλάτι για να μην τούς επιβαρύνω. Θέλω να νιώσουν ότι τους χρειαζόμαστε και εμείς.

Με αυτόν τον τρόπο θα έρχονται πιο εύκολα να μας ζητούν πράγματα που δεν έχουν.

Πάνω απ' όλα η Ανθρωπιά, παιδί μου!!!

Αν όλοι το έκαναν αυτό ο κόσμος θα ήταν καλύτερος!!

Ευτυχία Κολιού (facebook)

Ιστορικές σελίδες

1. Η θανατική καταδίκη του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη (Μάης 1834)

Τα μεσάνυχτα μεταξύ 6ης και 7ης Σεπτεμβρίου 1933, ο μοίραρχος Κλεόπας εισέβαλε στο σπίτι του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στο Ναύπλιο, με εντολή να τον συλλάβει για συνωμοσία εναντίον του καθεστώτος και του ανήλικου βασιλιά Όθωνα. Το ίδιο βράδυ και με τις ίδιες κατηγορίες συλλαμβάνεται και ο Δημήτριος Πλαπούτας, τον οποίο φυλακίζουν μαζί με τον Κολοκοτρώνη στο Ίτε καλέ. Η διαταγή για τη σύλληψη των δύο ανδρών έφερε τις υπογραφές των αντιβασιλέων Γεωργίου Λουδοβίκου Μάουρερ και Καρόλου Φον Άμπελ, οι οποίοι θεωρούσαν τον Κολοκοτρώνη και τον Πλαπούτα επικίνδυνους για το καθεστώς, λόγω των φιλορωσικών απόψεών τους.

Η δίκη ορίστηκε για τις 16 Απριλίου 1834, διάρκεσε μέχρι την 26η Μαΐου και πραγματοποιήθηκε στο τζαμί του Ναυπλίου. Εισαγγελέας ορίστηκε ο νομικός Εδουάρδος Μείσον, ο οποίος είχε υπερασπιστεί τον δολοφόνο του Ιωάννη Καποδίστρια, Γεώργιο Μαυρομιχάλη. Σε 20 ημέρες εξετάστηκαν 44 μάρτυρες κατηγορίας, χωρίς

Η δίκη Κολοκοτρώνη και Πλαπούτα

αρνήθηκαν κάθε συμμετοχή στη δολοπλοκία που στήθηκε εναντίον των δύο ηρώων της επανάστασης. Οι τρεις άλλοι δικαστές, Βούλγαρης, Σούτσος και Φραγκούλης, ήταν αποφασισμένοι να καταδικάσουν σε θάνατο τους στρατηγούς.

Για να ληφθεί ομόφωνη καταδίκη ο υπουργός δικαιοσύνης Κων/νος Σχοινιάς απειλήσε τους Πολυζώδη και Τερτσέτη, ενώ οι φύλακες τους κτύπησαν και τους έσυραν στην έδρα με σκισμένα ρούχα. Εκείνοι δεν ενέδωσαν και δεν υπέγραψαν την καταδίκη Κολοκοτρώνη και Πλαπούτα, με αποτέλεσμα αργότερα να τους οδηγήσουν σε δίκη και να τους καταδικάσουν σε φυλάκιση.

Η απόφαση ήταν ειλημμένη. Οι δύο ήρωες έπρεπε να θανατωθούν. Ωστόσο, πριν την ανακοίνωση της ετυμηγορίας, ο πρωθυπουργός Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος πρότεινε να καταδικαστούν μεν, αλλά να τους δοθεί χάρη από το βασιλιά για να αποφευχθεί μεγαλύτερη εξέγερση, καθώς ήδη σε διάφορες περιοχές της Πελοποννήσου γίνονταν συγκρούσεις των Ελλήνων με τους Βαυαρούς. Η πρόταση έγινε δεκτή. Εντούτοις, όταν διαβάστηκε η απόφαση και ακούστηκε ότι "καταδικάζονται εις θάνατον" ξέσπασε μεγάλη αναταραχή.

Οι δυο στρατηγοί φυλακίστηκαν στο Παλαμίδι, όπου έμειναν επί 11 μήνες, και η θανατική ποινή, με απόφαση του βασιλιά, μετατράπηκε σε κάθειρξη 20 ετών. Όταν το άκουσε ο Κολοκοτρώνης είπε: "Θα τον γελάσω το βασιλιά· δεν θα ζήσω τόσους χρόνους". Τελικά τους δόθηκε χάρη το 1835, όταν ενηλικιώθηκε ο Όθων.-

2. Δυο τέτοιους προφητάδες

Ένας ανεπίσης του Αλή Φαρμάκη* (πριν από το 1821), όταν οι Λαλιώτες ήταν κλεισμένοι στον πύργο του θείου του, έλεγε προς τον Κολοκοτρώνη:

-Κρίμα, οπού δεν είσαι Τούρκος, μέγας αφέντης θα γίνόσουν.

-Αν γένω Τούρκος, θα με σουτουνέψουν (περιτομήσουν). Εμάς, όταν μας βαφτίζουν, κό βουν από τα μαλλιά της κεφαλής μας τρίχες και τις βάζουν στο εικόνισμα του Χριστού. Αν γένω Τούρκος, στον άλλο κόσμο θα με τραβούν, ο Χριστός απ' τα μαλλιά και ο Μωάμεθ απ' την ψ... , και δε θέλω να βάλω σε παρόμοια διαφορά δυο τέτοιους προφητάδες!

Γεώργιος Τερτσέτης
"Απομνημονεύματα του Κολοκοτρώνη"

* Ο Αλή Φαρμάκης ήταν αρχηγός των Αλβανών Λαλιωτών, που ήταν αντίπαλοι με τους Τούρκους της Πελοποννήσου και με τους άλλους Αλβανούς. Σε πολλές περιπτώσεις οι Λαλιώτες συνεργάζονταν με τους κλέφτες και κυρίως με τους Κολοκοτρωναίους.

3. Παύλος Μελάς

(καπετάν Μίκης Ζέζας) (1870-1904)

Ο πρωτομάρτυρας του Μακεδονικού Αγώνα

Ο Παύλος Μελάς γεννήθηκε στις 29 Μαρτίου του 1870 στη Μασσαλία, όπου ο πατέρας του Μιχαήλ Μελάς (1833-1897) δραστηριοποιούταν ως έμπορος. Το 1886 εισήλθε στη Σχολή Ευελπίδων και εξήλθε ως ανθυπολοχαγός του Πυροβολικού στις 8 Αυγούστου του 1891. Τον επόμενο χρόνο νυμφεύτηκε τη Ναταλία Δραγούμη (1872-1973), κόρη του τραπεζίτη και πολιτικού Στέφανου Δραγούμη, με την οποία απέκτησε δύο παιδιά, τον στρατιωτικό Μιχαήλ Μελά (1894-1950) και τη χημικό Ζωή Μελά - Ιωαννίδη (1898-1996).

Υπήρξε δραστήριο μέλος της *Εθνικής Εταιρείας*, μιας μυστικής οργάνωσης, που είχε ως σκοπό την αναζωπύρωση του εθνικού φρονήματος και την απελευθέρωση των υπόδουλων Ελλήνων με κάθε θυσία, και έπαιξε σημαντικό ρόλο στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897.

Στις αρχές του 20ου αιώνα τον απασχολεί έντονα η κατάσταση στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία και τον ανησυχεί η δράση των κομιτατζήδων, που επιδιώκουν την προσάρτηση της Μακεδονίας στη Βουλγαρία. Τον επηρεάζει έντονα ο Μακεδόνας πεθερός του Στέφανος Δραγούμης, ενώ έχει πληροφόρηση από πρώτο χέρι, από τον αδελφό της γυναίκας του Ίωνα Δραγούμη, που υπηρετεί ως υποπρόξενος στο Μοναστήρι (σημερινή Μπίτολα ΒΜ).

Τον Φεβρουάριο του 1904, μαζί με άλλους τρεις αξιωματικούς, τους λοχαγούς Αλέξανδρο Κοντούλη και Αναστάσιο Παπούλα και τον ανθυπολοχαγό Γεώργιο Κολοκοτρώνη, συμμετέχει σε μυστική αποστολή στη Μακεδονία με το ψευδώνυμο Μίκης Ζέζας (Μίκης, από το όνομα του γιου του Μιχαήλ, που τον φωνάζουν χαιδευτικά Μίκη και Ζέζας, από το όνομα της κόρης του Ζωής, που τη φωνάζουν χαιδευτικά Ζέζα), κατόπιν εντολής της κυβέρνησης Θεοτόκη. Η ομάδα των τεσσάρων αξιωματικών, συνοδευόμενη από Μακεδόνες αγωνιστές, δραστηριοποιήθηκε στη δυτική Μακεδονία, αλλά οι κινήσεις της έγιναν αντιληπτές από τους Τούρκους, οι οποίοι ζήτησαν από την ελληνική κυβέρνηση την ανάκλησή τους. Έτσι, ο Μελάς μαζί με τους τρεις άλλους αξιωματικούς επέστρεψαν στην Αθήνα στις 29 Μαρτίου.

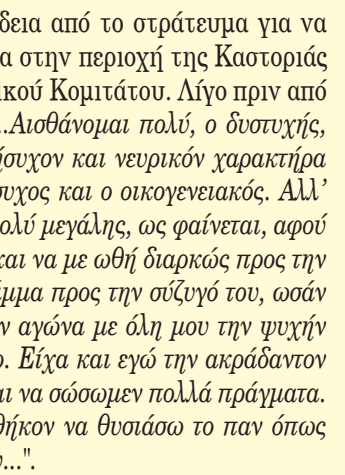
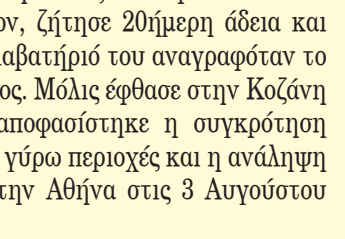
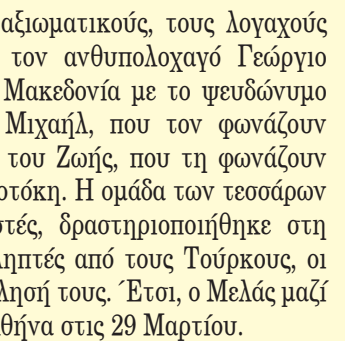
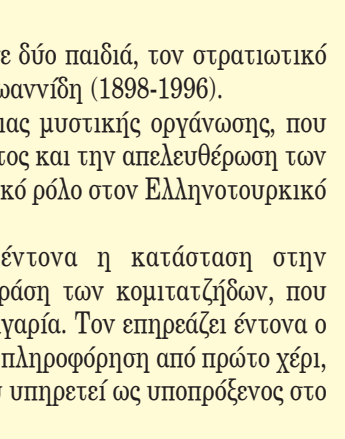
Τον Ιούλιο, ενώ υπηρετούσε στη Σχολή Ευελπίδων, ζήτησε 20ήμερη άδεια και έκανε ένα δεύτερο ταξίδι στη Μακεδονία. Στο πλαστό διαβατήριό του αναγραφόταν το όνομα Πέτρος Δέδες και ως επάγγελμα δήλωνε ζεμπόρος. Μόλις έφθασε στην Κοζάνη συναντήθηκε με το ντόπιο ελληνικό στοιχείο και αποφασίστηκε η συγκρότηση ενόπλων σωμάτων με τη στρατολόγηση ανδρών από τις γύρω περιοχές και η ανάληψη άμεσης δράσης στη Δυτική Μακεδονία. Επέστρεψε στην Αθήνα στις 3 Αυγούστου γεμάτος αισιοδοξία για την έκβαση του Αγώνα.

Μετά από 15 ημέρες ζήτησε κι έλαβε τετράμηνη άδεια από το στράτευμα για να αναλάβει επίσημα την αρχηγία του Μακεδονικού Αγώνα στην περιοχή της Καστοριάς και του Μοναστηρίου, κατόπιν υπόδειξης του Μακεδονικού Κομιτάτου. Λίγο πριν από την αναχώρησή του εξομολογείτο στη γυναίκα του: "...Αισθάνομαι πολύ, ο δυστυχής, την ευτυχία που αφήνω· αισθάνομαι ότι μ' όλον τον ανήσυχον και νευρικό χαρακτήρα μου, ο βίος ο οποίος μου αρμόζει περισσότερο είναι ο ήσυχος και ο οικογενειακός. Αλλ' από τίνος δεν ηξέρω τι έπαθα· έγινα όργανον δυνάμεως πολύ μεγάλης, ως φαίνεται, αφού έχει την ισχύν να κατασιγάση όλα τ' άλλα αισθήματά μου και να με ωθή διαρκώς προς την Μακεδονίαν". Και από τη Λάρισα συμπλήρωνε με νέο γράμμα προς την σύζυγό του, ωσάν να προαισθανόταν το τέλος του: "...Αναλαμβάνω αυτόν τον αγώνα με όλη μου την ψυχήν και με την ιδέαν, ότι είμαι υποχρεωμένος να τον αναλάβω. Είχα και εγώ την ακράδαντον πεποίθησιν, ότι δυνάμεθα να εργασθώμεν εν Μακεδονία και να σώσωμεν πολλά πράγματα. Έχων δε την πεποίθησιν ταύτην, έχω και υπέρτατον καθήκον να θυσιάσω το παν όπως πείσω την Κυβέρνησιν και την κοινήν γνώμην περί τούτου..."

Στις 28 Αυγούστου ο Καπετάν Μίκης Ζέζας διέβη τα σύνορα, συνοδευόμενος από αρκετούς Μακεδόνες, Λάκωνες και Κρήτες, και στα μέσα Σεπτεμβρίου στρατοπέδευσε στην περιοχή της Καστοριάς. Στις 13 Οκτωβρίου του 1904 εισήλθε στο χωριό Στάτιστα για να αναπαυτεί αυτός και οι άνδρες του. Όμως, ο Βούλγαρος αρχικομιτατζής Μήτρος Βλάχος, προκειμένου να τον βγάλει από τη μέση, ειδοποίησε τις οθωμανικές αρχές. Επί τόπου κατέφθασε ισχυρό στρατιωτικό απόσπασμα, αποτελούμενο από 150 άνδρες και στη συμπλοκή που ακολούθησε, ο Παύλος Μελάς τραυματίστηκε σοβαρά στην οσφυϊκή χώρα και μετά από μισή ώρα άφησε την τελευταία του πνοή.

Το κεφάλι του αποκόπηκε από τους συμπολεμιστές του και τάφηκε στο ναό της Αγίας Παρασκευής στο Πισοδερι. Το σώμα του παραδόθηκε από τις οθωμανικές αρχές στον μητροπολίτη Καστοριάς Γερμανό (Καραβαγγέλη) και τάφηκε στον βυζαντινό ναό των Ταξιαρχών στην Καστοριά, όπου αναπαύεται και η κάρα του, από το 1950. Στον ίδιο ναό έχει ταφεί και η σύζυγός του Ναταλία, κατ' επιθυμίαν της.

Ο θάνατος του Παύλου Μελά έγινε γνωστός στην Αθήνα στις 18 Οκτωβρίου και συγκλόνισε την κοινή γνώμη, λόγω του ακέραιου και αγνού χαρακτήρα του άνδρα, αλλά και του γνωστού ονόματος της οικογένειάς του, που είχε μεγάλους δεσμούς με τη Μακεδονία και την κοινωνία των Αθηνών. Η θυσία του σηματοδότησε την ουσιαστική έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα, που κορυφώθηκε με τους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913.

Ο Παύλος Μελάς με τα δυο παιδιά του, Μιχάλη (Μίκη) και Ζωή (Ζέζα)

Ο "Καλλικράτης" και οι συνέπειές του για τα χωριά μας

Συνέχεια από τη σελ. 1

οργάνωση των δημοτικών υπηρεσιών, αφού σημειώθηκε συγκέντρωση πολυαριθμότερου προσωπικού, που επέτρεψε την κάλυψη όλων των τομέων δράσης του κάθε ΟΤΑ, πράγμα που δεν μπορούσε να συμβεί με τους 1-2 υπαλλήλους της μικρής κοινότητας και αφού ενισχύθηκε σημαντικά η υλικοτεχνική υποδομή.

Και αφού κατά τους ειδήμονες ο "Καποδίστριας" δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα, παρουσιάστηκε ξαφνικά ο σαρωτικός "Καλλικράτης".

Η αλήθεια είναι ότι στην περιοχή μας τον "Καλλικράτη" εξαρχής δεν τον είδε κανείς με καλό μάτι και δεν έπεσαν έξω. Δυστυχώς η κατάσταση αντί να βελτιωθεί χειροτέρευσε κατά πολύ. Καμία ανάπτυξη δυστυχώς. Αντί αυτού, με τον Καλλικράτη, ο τόπος μας βιώνει τον μαρασμό και τη στασιμότητα.

Όσο αφορά την περιοχή μας μέσω του σχεδίου "Καλλικράτης" ενέταξαν τον Δήμο Ιτάμου στον Δήμο Καρδίτσας. Έγινε δηλ. προσπάθεια να ενώσουν ανόμοια πράγματα. Θέλησαν να παντρέψουν το Καροπλέσι με το Μακρυχώρι, την Καστανιά με τον Πρόδρομο και τη Ραχούλα με το Αρτεσιανό! Γάμοι αταίριαστοι και καταδικασμένοι σε αποτυχία. Άλλα τα προβλήματα των ορεινών περιοχών και άλλα των πεδινών. Μήπως οι ορεινές κοινότητες έχουν εκλεγμένους αντιπροσώπους στο Δημοτικό Συμβούλιο και δεν πιέζουν για επίλυση των προβλημάτων των περιοχών τους; Όχι διότι δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται υποψήφιοι πεδινών περιοχών που έχουν περισσότερους κατοίκους άρα και ψήφους, με αποτέλεσμα ο ορεινός όγκος να είναι χωρίς εκπροσώπους στα όργανα του Δήμου.

Μήπως αυτοί οι Δημοτικοί σύμβουλοι ενδιαφέρονται και για τα προβλήματα των ορεινών περιοχών; Η απάντηση είναι όχι, διότι οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν καν που βρίσκονται π.χ. οι 20 οικισμοί του τέρως Δήμου Ιτάμου και κατά την διάρκεια της θητείας τους δεν τις έχουν επισκεφθεί ούτε μία φορά.

Και ο Δήμαρχος τι κάνει; Ας μη γελιόμαστε, ο εκάστοτε Δήμαρχος θέλει πρώτα απ' όλα να αναδείξει την πρωτεύουσα του Δήμου και του νομού, εκεί θα ρίξει το βάρος και το ενδιαφέρον του. Βλέπουμε την πόλη της Καρδίτσας να έχει γίνει εργοτάξιο. Δεν υπάρχει αντίρρηση να γίνονται έργα στην έδρα του Δήμου, αρκεί να μη γίνονται σε βάρος των κοινοτήτων. Το χωριό μας έχει να δει έργο ουσίας από την εποχή του Δήμου Ιτάμου.

Και ο πρόεδρος του χωριού; Ο "Καλλικράτης" φρόντισε το Τοπικό Συμβούλιο του χωριού μας να είναι μονομελές, δηλ. αποτελείται μόνο από τον πρόεδρο. Μόνος του και εγκαταλειμμένος, "συσκέπτεται με τον εαυτό του" αποφασίζει και μεταφέρει τα θέματα του χωριού στις αρμόδιες υπηρεσίες, χωρίς να έχει δικαίωμα ψήφου σε κάποιο όργανο του Δήμου. Αυτός είναι και ο λόγος που τελευταία υπάρχει απροθυμία των νεότερων να ασχοληθούν με την

τοπική αυτοδιοίκηση.

Δεν κατηγορώ τον Δήμαρχο ούτε τον σημερινό ούτε τον χθεσινό ούτε τον επόμενο, διότι όποιος και να είναι τα ίδια έκανε και θα κάνει. Όταν μάλιστα ο Δήμος είναι καταχρεωμένος, όπως ο Δήμος Καρδίτσας, τα πράγματα γίνονται δυσκολότερα.

Εγώ τουλάχιστον που υπηρέτησα τον "Καποδίστρια" επί οκτώ χρόνια, συγκρίνοντας Δήμο Ιτάμου και Δήμο Καρδίτσας, "Καποδίστρια" και Καλλικράτη", θα πω ανεπιφύλακτα ότι το χρονικό διάστημα από 1998-2010 η περιοχή μας είδε έργα υποδομής, έργα αναπτυξιακά, έργα ανάπλασης, έργα πολιτισμού και τουριστικής προβολής και το κυριότερο είχε κοντά στα προβλήματα τον εκάστοτε Δήμαρχο και τους εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους, σε αντίθεση με αυτά που βιώνουμε σήμερα.

Ο "Καλλικράτης" όσο αφορά την διάρθρωση του απέτυχε παταγωδώς. Η λύση είναι μία: **η δημιουργία ομοιογενών Δήμων με κοινά προβλήματα και κοινούς στόχους** και όσο αφορά την περιοχή μας η δημιουργία ενός ημιορεινού - ορεινού Δήμου αποτελούμενος από τους τέρως Δήμους Ιτάμου, Καλλιφωνίου, Μενελαΐδος και κάποιων άλλων μεμονωμένων κοινοτήτων. Κάτι τέτοιο όμως δεν φαίνεται να υπάρχει στα σχέδια οιοδήποτε πολιτικού οργανισμού, οπότε θα συνεχίσουμε να βιώνουμε την εγκατάλειψη και τα χωριά μας θα μααραζώνουν.

Αφορμή για το κείμενο αυτό μου δόθηκε από το γηπεδάκι 5Χ5 στην είσοδο του χωριού. Με την βροχόπτωση του "Ιανού" το γηπεδάκι σχεδόν εκχωματώθηκε με αποτέλεσμα από το 2019 μέχρι σήμερα να μην έχει γίνει καμία προσπάθεια από πλευράς του Δήμου να αποκατασταθούν οι ζημιές, ώστε να μπορούν να παίζουν τα παιδιά του χωριού. Αφού από τον Δήμο δεν υπήρχε φως, "την ανάγκη φιλοτιμιών ποιούμενοι", κάποιιοι φιλότιμοι όπως ο Γιάννης, ο μικροί Αναστάσης, Ηλίας, Κων/νος και Αναστάσης, ο Χρήστος Γκορτσάς (εργάζεται στον Δήμο) ο οποίος μας παραχωρήθηκε από τον Δήμο για τέσσερις ημέρες και διέθεσε τα μηχανήματά του αφιλοκερδώς, και ο Μορφωτικός σύλλογος του χωριού που κάλυψε το κόστος των καυσίμων των μηχανημάτων, όλοι μαζί μπορέσαμε να εξυγιάνουμε και να επισκευάσουμε το γηπεδάκι και να το παραδώσουμε στα παιδιά, έστω και αργά στο τέλος του Αυγούστου. Διαφορετικά θα παρέμενε στην άθλια κατάσταση που το άφησε ο "Ιανός" και δεν ξέρω για πόσο καιρό ακόμη.

Όσο για την παιδική χαρά που είναι δίπλα στο γηπεδάκι παραμένει στα κακά της τα χάλια. Θα χρειαστεί πάλι η ενεργοποίηση κάποιων φιλότιμων διότι άλλο φως στο βάθος του τούνελ δεν υπάρχει.

Το γήπεδο 5x5 επισκευάζεται

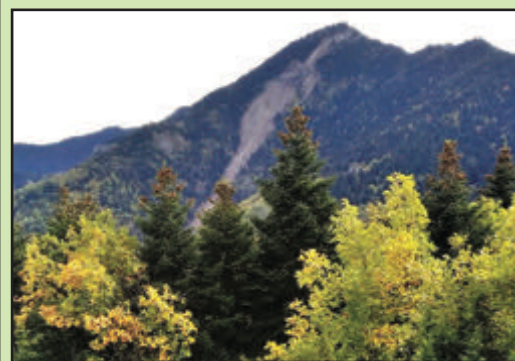

Πέρσι παλεύαμε για τα νερά, φέτος για τους δρόμους και γενικά για όλες τις υποδομές που παραμένουν κατεστραμμένες σχεδόν δύο χρόνια μετά το πέρασμα του φαινομένου Ιανός από την περιοχή μας.

Πολλοί δήλωσαν παρών στην παρέμβαση της 12/07 στο δημοτικό συμβούλιο, όπου και μίλησαν αντιπρόσωποι των κατοίκων για όλα τα θέματα που αναφέρονται στην ανακοίνωση με τις 105 υπογραφές, όπως το ίδιο έγινε και στην σύσκεψη της 15/07 με τον αντιπεριφερειάρχη και τον υπεύθυνο τεχνικών υπηρεσιών, όπου και τους παραδώσαμε υπόμνημα που συντάχθηκε από επιτροπή κατοίκων για την ένταξη του επαρχιακού δρόμου Ραχούλα - Παλιοζωγλόπι - Ίταμος στο πρόγραμμα αποκατάστασης ζημιών από τον Ιανό. Σε αυτή την σύσκεψη συμμετείχε και ο πρόεδρος της κοινότητας.

Οι υπογραφές, όπως είπαμε, ξεπέρασαν τις εκατό, αλλά θα συνεχίσουμε για να στηρίξουμε το αίτημα αποκατάστασης των υποδομών στην περιφέρεια Θεσσαλίας αλλά και στο υπουργείο υποδομών.

Ακριβώς μια βδομάδα μετά την εκδήλωση της κίνησης και έπειτα από την σύσκεψη που έγινε στο γρα-

φείο του δημάρχου με την παρουσία του αντιπεριφερειάρχη και του επικεφαλής τεχνικών τμημάτων της περιφέρειας που καθορίστηκε μετά την παρέμβασή μας στο δημοτικό συμβούλιο είχαμε εν συντομία τα εξής:

1) Ο Δήμος θα διαθέσει χρήματα για τις άμεσες ανάγκες του χωριού από τις 500 χιλιάδες των ορεινών.

2) Από το ταμείο "ΣΑΤΑ" θα βάλει εργολαβία από τον Αύγουστο και υποσχέθηκαν πως μέχρι

Πρωτοβουλία των κατοίκων για την αποκατάσταση των υποδομών της κοινότητας Ραχούλας

τον Οκτώβριο θα έχουν προχωρήσει στις αποκαταστάσεις των υποδομών του χωριού, των συνοικισμών, όπως και των κοινοτικών/ αγροτικών δρόμων.

Από την σύσκεψη με αντιπεριφερειάρχη αποφασίστηκε:

1) Να στείλει μηχανήμα άμεσα και για 3 μέρες να καθαρίσει και να ανοίξει το δρόμο Ραχούλα - Παλιοζωγλόπι - Ίταμος (Παναγία - Αη - Λια - Σωτήρας), κάτι που έγινε.

2) Για την κανονική αποκατάσταση του οδικού δικτύου Ραχούλας- Ιτάμου δήλωσαν αδυναμία χρηματοδότησης του έργου και πρότειναν παρέμβαση στο υπουργείο υποδομών μετά τον Αύγουστο με τον περιφερειάρχη τον δήμαρχο ακόμη και με την συμμετοχή μας για να τους πείσουμε να συμπεριληφθεί το έργο στο πρόγραμμα αποκατάστασης, από την εταιρεία που έχει αναλάβει όλα τα υπόλοιπα στην ευρύτερη περιοχή. Μέχρι να γίνει αυτό θα συνεχίσουμε να παρεμβαίνουμε, να ενημερώνουμε, να μαζεύουμε υπογραφές και να πιεζουμε αναδεικνύοντας τα υπαρκτά προβλήματα έτσι ώστε να συμβάλουμε στην εξεύρεση λύσης.

Θέλουμε να βγούμε μια ώρα αρχύτερα από αυτές τις καταστάσεις καταστροφής και εγκατάλειψης να αποκατασταθεί ο ρηγμαγμένος, αλλά πανέμορφος και αγαπημένος για εμάς τόπος που είναι όλη η κοιλάδα που ξεκινάει χαμηλά από το κατεστραμμένο δίτοξο ιστορικό γεφύρι, στα σύνορα με την Σέκλιζα, και φθάνει μέχρι πολύ ψηλά στις τραυματισμένες αλλά αγέρωχες και όρθιες ακόμη δίδυμες κορφές του Ιτάμου.

Σ.Σ. Είναι άξιοι συγχαρητηρίων οι συγχωριανοί μας, που με παραστάσεις στις υπηρεσίες, διαμαρτυρίες και υπομνήματα δείχνουν την αγάπη τους για τον τόπο μας, αλλά και οργή και θλίψη για την εγκατάλειψή του. Πώς να μην διαμαρτύρονται, όταν βλέπουν ένθεν και ένθεν του χωριού μας να κατασκευάζονται, πολυτελείς για τα δεδομένα του τόπου μας δρόμοι, ενώ το χωριό μας εγκαταλείφθηκε, ωσάν να ανήκει σε άλλο κράτος!

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΕ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

Ραχούλα 11 Ιουλίου 2022

Αριθμ. Πρωτ: 15040

ΠΡΟΣ

1. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Περιφερειάρχη κ. Αγοραστό Κωνσταντίνο	2. ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ α) Αντιπ/ρχη κ.Νούσιο Κων/νο β) Διευθύντη Τεχνικών Υπηρεσιών κ. Πέτσο Βασιλική	3. ΔΗΜΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ α) Δήμαρχο κ. Τσάκο Βασιλείο β) Αντιδήμαρχο Έργων και Υποδομών κ. Σβερόνη Παναγιώτη γ) Διευθύντη Τεχνικών Υπηρεσιών κ. Ελευθερίου Βαίο

ΘΕΜΑ: Επαναφορά αιτήματος "αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσε ο κυκλώνας "Ιανός"

Σε συνέχεια του, με αριθ. πρωτ. 14048/9-8-2021 αιτήματός μας, λόγω της παρέλευσης χρονικού διαστήματος δύο ετών και δέκα μηνών από τον ως άνω κυκλώνα και λόγω της έναρξης αποκατάστασης ζημιών στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καρδίτσας, έχουμε να επιστημόνουμε τα παρακάτω:

Η μη αποκατάσταση των ζημιών στον οδικό άξονα Ραχούλα -Παλιοζωγλόπι - Ίταμος - διασταύρωση Επαρχιακής οδού Καστανιάς - Καροπλεσίου, τις οποίες επιστημόναμε και στο προηγούμενο έγγραφο μας, έχει δημιουργήσει πλείστα προβλήματα στη διέλευση της παραπάνω οδού, διότι σε κάθε δυνατή νεροποντή δεν εξασφαλίζεται η στοιχειώδης ασφάλεια των διερχομένων, αφού η προσπάθεια αποκατάστασης μέχρι σήμερα ήταν πλημμελέστατη. Επί πλέον επιδεινώθηκαν τα ήδη υπάρχοντα από Σεπτέμβριο 2020 μικρότερα προβλήματα και κατέστησαν επικίνδυνη την εν λόγω διέλευση. Επιστημόνουμε για δεύτερη φορά, ότι ο κίνδυνος εγκλωβισμού, λόγω κατολισθήσεων ή πιθανής πυρκαγιάς, είναι πολύ μεγάλος, καθώς παραμένει ως έχει το μεγάλο πρόβλημα στη θέση "Δέση Ιτάμου", το οποίο θα έλυσε το πρόβλημα απεγκλωβισμού των διερχομένων.

Συνεπώς, επιτακτική και κατεπείγουσα είναι η ανάγκη αποκατάστασης των σοβαρών ζημιών, που υπέστη ο εν λόγω οδικός άξονας, τουλάχιστον στη διασταύρωσή του με τα υπάρχοντα ρέματα σε τουλάχιστον τέσσερα σημεία. Η εξέλιξη των εργασιών αποκατάστασης των ζημιών, που προκάλεσε ο εν λόγω κυκλώνας στην εγγύς περιοχή, όπως υπέτεσε στην αντίληψή μας μετά από επιτόπια διέλευση, κατά το μήνα Ιούνιο του τρέχοντος έτους και συγκεκριμένα:

α) Στον οδικό άξονα από κόμβο Ραχούλας -Καστανιάς- Καταφυγίου προς Καταφύγιο - Μονή Πέτρας και Αγ. Αθανάσιο και β) Από Ραχούλα προς Σαραντάπορο, μας εξέπληξε σε μεγάλο βαθμό, διότι έχουν γίνει επεμβάσεις σε πάνω από είκοσι θέσεις στο ήδη υπάρχον οδικό δίκτυο σε κάθε οδικό άξονα από τους δύο παραπάνω, χωρίς να έχουν την αναγκαιότητα και επικινδυνότητα των ήδη προαναφερομένων τεσσάρων υφισταμένων πολύ σοβαρών προβληματικών θέσεων στον οδικό άξονα Ραχούλας -Παλιοζωγλόπι - Ίταμος- διασταύρωση Εθνικής οδού Καστανιάς - Καροπλεσίου. Είναι επικεικώς απαράδεκτη, η επιλογή των παραπάνω είκοσι θέσεων σε καθένα από τους προαναφερθέντες α και β οδικούς άξονες και η κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος σε έργα μειωμένης επικινδυνότητας - προτεραιότητας, τη στιγμή, που υφίστανται στην εγγύς περιοχή πολλαπλώς σοβαρότερα και κατεπείγοντα προβλήματα.

Επιστημόνουμε, ότι η επέμβαση αυτή των σαραντά συνολικών και πλέον θέσεων των προαναφερθέντων α και β οδικών αξόνων, συνολικού μήκους άνω των τριών χιλιομέτρων, αφορά αποκλειστικά και μόνον την αφαίρεση του παλαιού οδοστρώματος και την αντικατάστασή του με νέο, χωρίς την ανάγκη τεχνικών έργων. Το απαιτούμενο χρηματικό ποσό που θα δαπανηθεί για τη λανθασμένη επιλογή επέμβασης στις παραπάνω σαραντά και πλέον θέσεις, θα έλυσε οικονομικά τα τέσσερα σοβαρά προβλήματα, όχι μόνον του οδικού άξονα Ραχούλα - Παλιοζωγλόπι - Ίταμος- διασταύρωση Επαρχιακής οδού Καστανιάς Καροπλεσίου, αλλά και άλλες επείγουσες σοβαρές ζημιές των οδικών δικτύων της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Καρδίτσας.

Για δεύτερη φορά σας επιστημόνουμε, ότι η σημερινή κατάσταση του οδικού δικτύου εγκυμονεί σοβαρότατο κίνδυνο για τη σωματική ακεραιότητα και την ασφάλεια των διερχομένων πεζών και οδηγών συμπολιτών μας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Σας καλούμε να προβείτε άμεσα, λόγω του κατεπείγοντος, στις δέουσες ενέργειες της αρμοδιότητάς σας, προτού θρηνησουμε θύματα.

Υπογράφεται από: Τον πρόεδρο της Ραχούλας Απόστολο Φέτσιο και 105 κατοίκους του χωριού.

Μικρασιατική καταστροφή Η ιστορία αιχμαλωσίας του Χρήστου Μπούτλα (1903-2001)

Συνέχεια από τη σελ. 1

Μπούτλα, γνώριμό μου από παλιότερες συναντήσεις.

-Καλημέρα, μου είπε. Και αμέσως μετά συμπλήρωσε: δάσκαλέ μου, σήμερα κερνάω εγώ καφέ. Ευκαιρία να σου πω και μια ιστορία.

Για μένα ο Χρήστος Μπούτλας, ήταν και ένας συγγενής μου στο μικρό αυτό, αλλά όμορφο χωριό, γιατί από τους Κλημαίους του Καταφυγίου αναζήτησε τη σύντροφό του. Παντρεύτηκε την Ευαγγελή Αντωνίου Κλήμου (1910-1996), ένα από τα εννιά παιδιά της οικογένειας Αντωνίου Κ. Κλήμου (1881-1961). Η Βαγγελή, μια λεβεντόκορμη γυναίκα, δεν έκρυβε τη χαρά της κάθε φορά που με έβλεπε.

Καθήσαμε λοιπόν στο καφεεντάκι του χωριού, παραγγείλαμε τα καφεδάκια μας κι ο μπαρμπα-Χρήστος - να' ναι καλά εκεί που είναι και άγια τα χώματα που τον φιλοξένησαν

- έβγαλε από τον κόρφο του ένα ρολόγι τσέπης με μια αλυσίδα.

- Τι είναι αυτό, του λέω; γεμάτος έκπληξη.

- Γι' αυτό το ρολόι σε κάλεσα και για την ιστορία του. Εγώ, δάσκαλε, είχα πάει στη Χωροφυλακή λίγο πριν τον πόλεμο της Μικράς Ασίας. Ήταν η τελευταία κλάση που είχαν καλέσει για τις ανάγκες του Μετώπου. Δεν αντιλήφθηκα, με βάση τη διήγηση ότι επρόκειτο για στρατοχωροφύλακα.

Με τον πρώτο μισθό μου ως δόκιμος χωροφύλακας, αποφάσισα και πήρα αυτό το ρολόι. Το ρολόι εκείνη την εποχή ήταν δείγμα ανώτερης κοινωνικής τάξης. Λίγοι το φορούσαν. Δε σου λέω πόσο περήφανος ήμουν!

Η χαρά μου δεν κράτησε πολύ. Κάποια στιγμή, κληθήκαμε, να μεταφερθούμε στα μετόπισθεν του Ελληνικού Στρατού, για επιβολή της τάξης. Όλα καλά και άγια, όμως, μέχρι τη στιγμή της άτακτης οπισθοχώρησης. Εκεί με πιάσανε μαζί με άλλους στρατιώτες αιχμάλωτο και μετά πορεία ωρών μέσα από τουρκοχώρια και κωμοπόλεις, όπου Τούρκοι και Τουρκάλες μας στόλιζαν με τις χειρονομίες τους, τα ξεφωνητά τους και κάθε λογής αντικείμενα που είχαν στα χέρια τους, οδηγηθήκαμε σε έναν μακρόσυρτο στάβλο.

Εδώ, μας είπε ο επικεφαλής Τούρκος αξιωματικός, θα είναι πια το σπίτι σας. Ο καθένας να βγάλει τα ρούχα του και τα προσωπικά του αντικείμενα, για να καταγραφούν, κι εμείς θα σας δώσουμε τα δικά μας. Τι να το κάμω όμως το ρολόι; Το κράτησα στον κόρφο μου, άφησα τα ρούχα μου καταγής στα πόδια μου και πήρα για μόνιμο ένδυμά μου πια ένα τσουβάλι. Αυτό έμελλε να είναι και το μόνιμο ρούχο της αιχμαλωσίας μου. Έφερε ένα άνοιγμα στην κορυφή για το κεφάλι και δυο ανοίγματα στα πλάινά του για να βγάζω τα χέρια μου. Σ' αυτό, μόλις πήρα το τσουβάλι, έκρυφα και το ρολόι μου, χωρίς να το πω σε κανέναν.

- Και δε φοβόσουν μπαρμπα-Χρήστο;

- Αν φοβόμουν, λέει, νααα! μου πήγε. Τι να έκαμα; Αυτό σκέφτηκα, αυτό έπραξα. Εδώ μείναμε όλο τον καιρό της αιχμαλωσίας. Κρύο, πείνα, δίψα: όλα μαζί. Η μόνη παρηγοριά μας μια - δυο εστίες φωτιάς, για να ζεσταίνουμε και να τινάζουμε τις ψείρες. Ψείρες να δουν τα μάτια σου!

Τα γεγονότα τον είχαν συγκλονίσει. Ούτε καφές τον ένοιαζε, ούτε τίποτα.

- Στην υγεία σου, του λέω, σηκώνοντας και τσουγκρίζοντας τα ποτήρια μας με το νερό.

- Τον καφέ, δεν τον χάνουμε, μου λέει. Την ιστορία θέλω να ολοκληρώσω. Εκεί μέσα, λοιπόν, πολλοί πεθάνανε από τις κακουχίες, πνευμονία και πλευρίτιδα. Έτυχα εγώ, με κάποιους άλλους και γλιτώσα. Με την ανταλλαγή αιχμαλώτων, θα ήταν Άνοιξη του 1923, μπήκαμε σε ένα πλοίο της γραμμής για Πειραιά. Εκεί να έβλεπε φτώχεια και αταξία. Κανένας να μας περιμένει. Έστω και για ένα καλό λόγο.

- Εσύ μπάρμπα, ήσουν ακόμη με το τσουβάλι;

-Αυτό ήταν και είναι το παράπονό μου. Μας άφησαν να γυρίζουμε στους δρόμους και στα τρένα χειρότερα και από τον καθένα κουρελή. Δεν θέλαμε καμιά υποδοχή! Ένα ρούχο της αξιοπρέπειας θέλαμε. Δυστυχώς μ' αυτό το σακί μ' αντίκρουσε κι η μάνα μου και καταλαβαίνεις τι έγινε! Δεν ήξερα αν έκλαιγε και ξεφώνιζε για τη σωτηρία μου, γιατί με λόγιαζε για νεκρό, ή για την εμφάνισή μου.

Σήμερα δε γνωρίζω τι απέγινε αυτό το ρολόι. Ασφαλώς και ήταν ένα οικογενειακό κειμήλιο.

Ο Χρήστος Μπούτλας
με τη σύζυγό του Βαγγελή

Η ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ

Συνέχεια από τη σελ. 1

τότε με την πλειονότητα των κατοίκων σ' όλα τα ορεινά χωριά.

Επειδή όμως το εισόδημα από τις ενασχολήσεις αυτές οι τέσσερις το εύρισκαν λειψό, θεώρησαν ότι κάτι έπρεπε να κάνουν για να το συμπληρώσουν. Και δεν άργησαν να βρουν τη λύση. Έτσι, μια μέρα ο πατέρας μπήκε στο κελάρι κι έβγαλε από εκεί ένα πιστόλι κι ένα γκρα που κατείχε από τον Εμφύλιο και τα 'δωσε στους γιους του να τα ξεσκουριάσουν και να τα λαδώσουν. Από την επομένη άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια. Από πού και τί να κλέψουν.

Η κλεψιά θα ήταν λοιπόν η άλλη ενασχολήσή τους για να συμπληρώσουν το λειψό εισόδημά τους. Και για να απενοχοποιήσουν την πράξη θυμήθηκαν την παροιμία "δούλεψε να φας και κλέψε να 'χεις". Μόνο που σιγά-σιγά υιοθέτησαν την πιο προχωρημένη εκδοχή της που λέει: "άρπαξε να φας και κλέψε να 'χεις", που τους βόλευε καλύτερα.

Ένα από τα πρώτα θύματά τους ήταν ένας φτωχός κτηνοτρόφος ενός σχετικά μικρού κοπαδιού από άλλο διπλανό χωριό, που είχε τη στρούγκα του στην κορφή μιας ράχης. Αυτός ο άνθρωπος, αφού άρμεξε τα γίδια του το βράδυ, πήρε το γάλα να το πάει στο σπίτι του στο χωριό και να ποτίσει και το χωράφι του. Τότε οι άνθρωποι εκμεταλλεύονταν κάθε σπιθαμή καλλιεργήσιμης γης και για να μπορέσουν να ποτίσουν όλες τους τις καλλιέργειες, πότιζαν με τη σειρά όλο το εκοσπιτετράωρο και άλλοτε τύχαινε σε κάποιον μέρα και άλλοτε νύχτα.

Γυρίζοντας νωρίς το πρωί ο άτυχος κτηνοτρόφος στη σtάνη του, βλέπει τη στρούγκα του ανοιχτή και το κοπάδι να λείπει. Το ξάφνιασμα σοκαριστικό. Δεν ήξερε τι να υποθέσει. Στη σκέψη όμως πως μπορεί κάποιος ζωντανό να έσπρωξε τυχαία την πρόχειρη πόρτα της στρούγκας και να άνοιξε και να βγήκε έξω το κοπάδι, συνήρθε κάπως και βγήκε στα ξάγναντα και στα καραούλια να αγναντέψει και να αφουγκραστεί, μήπως το δει ή το ακούσει κάπου. Όμως τίποτα, πουθενά, χαμένος κόπος.

Να ψάξει για ίχνη, για τορό, δεν είχε νόημα, καθότι σ' όλη εκείνη την περιοχή περνούσαν πολλά κοπάδια κάθε μέρα και από διάφορες κατευθύνσεις και δεν θα 'βρισκε άκρη. Γι' αυτό πήρε με τη σειρά όλες τις γειτονικές στάνες και ρωτούσε τους άλλους τσοπάνηδες μήπως αντιλήφθηκε κάποιος κάτι. Δυστυχώς δεν είδε και δεν ήξερε κανένας τίποτα. Ο άνθρωπος πήγε να σκάσει απ' το κακό του.

Πολύ αργότερα, όταν πλέον έγινε γνωστή η δράση της "Συμμορίας των τεσσάρων", όλοι κατάλαβαν ποιος είχε κλέψει το κοπάδι. Αποδειξίς όμως δεν υπήρχαν. Οι κλέφτες δεν ήταν και τόσο κουτοί να κρατήσουν το κοπάδι στη σtάνη τους. Φρόντισαν να το πουλήσουν στα γρήγορα και μάλιστα σε κάποιο μακρινό χωριό, για να μην κινδυνέψουν να προδοθούν. Τι έγινε τελικά με αυτή την υπόθεση, δεν μάθαμε ποτέ. Έτσι κατέληγε ο παππούς σε αυτή την ιστορία.

Ένας άλλος που δέχτηκε την αναπάντεχη επίσκεψη των "Τεσσάρων", ήταν ένας βοσκός συγχωριανός μας. Σ' αυτόν πήγαν ένα βράδυ, πάντα νύχτα έκαναν τις επιδρομές τους, και του έκλεψαν τα κριάρια από το κοπάδι του. Τα είχανε βάλει στο μάτι από καιρό γιατί ήταν από καλή ράτσα και καλοθρεμμένα.

Κι εκείνος, ο αθεόφοβος, ο μπαρμπα-Παντελής, ένας γεροδεμένος και toλμηρός παλικάρος που έστυβε την πέτρα, αφού κατάλαβε τι είχε συμβεί, οργανώθηκε και πήγε να τα πάρει. Πήρε τον γκρα, τον καθάρισε, τον γέμισε και πήγε μόνος του το πρωί νωρίς-νωρίς στη σtάνη τους. Κρέμασε το όπλο επιδεικτικά στον ώμο να φαίνεται και προφασιζόμενος πως έχει κι άλλους ενόπλους μαζί του, που είναι κρυμμένοι γύρω-γύρω, τους ανάγκασε να του τα δώσουν πίσω.

Ένας άλλος πάλι συγχωριανός μας που δέχτηκε την απροσδόκητη επίσκεψη των "Τεσσάρων" ήταν ο μπαρμπα-Φώτης. Ο μπαρμπα-Φώτης είχε ένα ωραίο ρολόι τσέπης, κάτι σπάνιο εκείνον τον καιρό, με μια πανέμορφη και απαστράπτουσα αλυσίδα. Του το είχε φέρει ο πατέρας του από την Αμερική. Κάποιος εκ των "Τεσσάρων" είχε βρει κάπου, σε ανύποπτο χρόνο, τον μπαρμπα-Φώτη, είδε την αλυσίδα και τον ρώτησε για την ώρα. Είδε το ρολόι, το λιγουρεύτηκε και το σημείωσε στα "υπ' όψιν". Έτσι μια νύχτα επισκέφτηκαν τον μπαρμπα-

Φώτη και με την απειλή των όπλων του πήραν το ρολόι.

Κάποτε αργότερα έκλεψαν τις καλοφτιαγμένες φούρκες και τις τέμπλες, άλλες από κέδρο και άλλες από βελανιδιά, αφού γκρέμισαν δυο υπέροχες και φορτωμένες άγουρα σταφύλια γειτονικές κληματαριές και πήγαν και τις πούλησαν στον κάμπο, σ' ένα χωριό κοντά στις Σοφάδες. Προφανώς κάποιος από αυτούς είχε περάσει κάποια στιγμή από εκεί και του έκαναν εντύπωση οι φροντισμένες κληματαριές. Ιδιαίτερη εντύπωση όμως του έκαναν οι μερακλήδικες φούρκες και οι τέμπλες και σκέφτηκε πως θα 'πιαναν καλά χρήματα αν τις έπαιρναν και τις πουλούσαν. Και τελικά η σκέψη έγινε πράξη.

Πήγαν λοιπόν κάποια νύχτα με τα μουλάρια τους, γκρέμισαν τις κληματαριές τσαλαπατώντας άγρια τα υπέροχα κλήματα. Ύστερα αφού ξέμπλεξαν τις τέμπλες και τις φούρκες από τα κλήματα, τις φόρτωσαν στα μουλάρια τους και πήραν το δρόμο για τον κάμπο, όπου ήταν σίγουροι ότι θα εύρισκαν αγοραστές, αλλά και η μεγάλη απόσταση θα εμπόδιζε τους παθόντες νοικοκυραίους, αυτούς που είχαν τις κληματαριές, να αναζητήσουν τα κλεμμένα και να βρουν τους κλέφτες. Λογάριαζαν όμως χωρίς τον ξενόδοχο. Ένας εκ των παθόντων βλέποντας την άλλη μέρα το κλήμα της κληματαριάς του κατάχαμα και τραυματισμένο, ένα υγιέστατο κλήμα σιδερίτη φορτωμένο σφιχτόρωγα πράσινα (με λίγες ρώγες κόκκινες) ακόμη σταφύλια, ήταν αρχές Αυγούστου, λυπήθηκε, ενοχλήθηκε και πόνεσε τόσο πολύ από αυτή την ενέργεια και το 'βαλε πείσμα και ορκίστηκε να βρει και να τιμωρήσει αυτόν ή αυτούς που το έκαναν.

-Ιγώ γι' αυτές τ'εφούρκες κι αυτές τ'ετέμπλες έκανα πόσα μιρουκάματα να τ'εσκιάσου κι τ'ε κουβάλησα μί(ν)ι-α-μί(ν)ιαστων ώμου απού να ώρα αλάργα κι θ' αφήκου τώρα τουνπαλιουκαρατά απ' τ'εγκλιψιχουρίς να τουν κυνηγήσου; Μωρέ κι σ' βουιδιού του κέρατου να κρυφτεί ιγώ θα τουνβρου, έλεγε αγανακτισμένος ο μπαρμπα-Λάμπρος.

Ύστερα κοιτώντας προς το πάνω μέρος της πλαγιάς είδε και την άλλη κληματαριά γκρεμισμένη και τσαλαπατημένη. Την κληματαριά του γείτονά του στα χωράφια, που φιλοξενούσε ένα υπέροχο κλήμα αίτονυχι, που και κείνο ήταν γεμάτο σταφύλια που είχαν αρχίσει να ξαναθαίνουν και να ωριμάζουν και θύμωσε και φούντωσε ακόμα περισσότερο.

Άρχισε λοιπόν να ρωτάει συγχωριανούς αλλά και ξενοχωρίτες, είχε τον τρόπο του, μήπως είδε ή άκουσε κανένας κάτι για το συγκεκριμένο γεγονός. Του πήρε κάμποσο καιρό το ψάξιμο, αλλά τελικά τα κατάφερε. Μετά από ένα μήνα και κάτι ο δαιμόνιος μπαρμπα-Λάμπρος βρήκε κάποια άκρη. Δεν έμαθε τους κλέφτες, έμαθε όμως πού πουλήθηκαν οι φούρκες και οι τέμπλες και σε ποιον.

Ύστερα συναντήθηκε με τον άλλον παθόντα και αφού κουβέντιασαν διεξοδικά το θέμα, αποφάσισαν να πάνε να βρουν τον αγοραστή και να μάθουν περισσότερα. Πήγαν στο συγκεκριμένο καμποχώρι, βρήκαν τον αγοραστή και του εξήγησαν. Εκείνος ξαφνιάστηκε σαν έμαθε για την κλοπή και τους έδειξε πρόθυμα τις φούρκες και τις τέμπλες, οι οποίες, όπως είπε, του άρεσαν πολύ και τις πλήρωσε πανάκριβα. Τις πιο πολλές τις είχε χρησιμοποιήσει ήδη στη δική του κληματαριά και τις άλλες τις είχε σε μίαν άκρη της αυλής του.

Οι άνθρωποι τις αναγνώρισαν κι έμαθαν ποιος του τις πούλησε. Βέβαια η πληροφορία δεν τους εξέπληξε, καθότι από την αρχή ήταν σχεδόν βέβαιο πως πίσω από αυτή την κλεψιά, από αυτήν την κακοήθεια, κρυβόταν η "Συμμορία των Τεσσάρων". Στη συνέχεια έγινε μήνυση και δικαστήριο στη Ρεντίνα. Εκεί οι παθόντες δικαιώθηκαν και αποζημιώθηκαν από τους κλέφτες, οι οποίοι, λόγω της πλούσιας δράσης τους, είχαν στη συνέχεια κι άλλη δίκη για κάποια άλλη κλεψιά!!!

Ο μπαρμπα-Λάμπρος φρόντισε να ξαναφτιάξει το σκελετό της κληματαριάς, όπου ανέβασε ξανά τον καρπερό σιδερίτη του. Οι καινούργιες φούρκες όμως και οι τέμπλες δεν ήταν ιδιαίτερα φροντισμένες όπως οι προηγούμενες, για να μην είναι πειρασμός για καινούργια κλεψιά. Περιττό να πούμε πως το ίδιο έκανε, για τους ίδιους ακριβώς λόγους και ο ιδιοκτήτης της γειτονικής κληματαριάς με το αίτονυχι. Βέβαια οι καινούργιες κληματαριές εξυπηρετούσαν απόλυτα το σκοπό τους, η αισθητική του χώρου όμως μειώθηκε κατά πολύ.

Πατήρ Αναστάσιος Ζαχαρίας

"Ομορφες, γλυκές μνήμες, μιας εποχής ανεπανάληπτης και μοναδικής, που ζει πλέον βαθειά κλεισμένη μέσα στις καρδιές μας, ως πολιτισμικό συστατικό ελπίδας και προσμονής, για μία Νέα εν Ζωή "Ανάσταση".

Για όλους τους Τρικεριώτες - και όχι μόνο.

Σε αναγνώσιμη μορφή -όπως υποσχέθηκα- το δημοσιευμένο αφιέρωμά μου στον "ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ" της περασμένης Κυριακής, Ένα βελούδινο ταξίδι στον χρόνο..."

Του **Στάθη Αναγιάννη**
Ποιητή, Ζωγράφου, συνθέτη
Αρχιεπισκόπου Λ.Σ. ε.α.

Μακαριστός πρωτοπρεσβύτερος π. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ
Ένας σύγχρονος "ΠΑΠΠΑΦΛΕΣΣΑΣ"

Ήτο Σάββατο πρωί, 24η του μηνός Μαρτίου 2018, παραμονή της Μεγάλης Ημέρας.

Εκαθόμην εις την ταράσαν της οικίας μου, δι' έναν σύντομον πρωϊνόν καφέ, αγναντεύοντας την πανέμορφη πόλη και το αθάνατο βουνό των Κενταύρων.

Την γαλήνην του πρωϊνού διέκοψε ένα τηλεφώνημα, το οποίο με επληροφόρει, ότι ο π. Αναστάσιος Ζαχαρίας, ο αγαπημένος καθ' ημάς "παπα-Τάσος", δεν ευρίσκεται έτι πλέον μεταξύ ημών.

Έμεινα καθ' ολοκληρίαν ακίνητος, σχεδόν ανέκφραστος, αδυνατών να διαχειρισθώ την σκέψιν μου και τα εντονότατα συναισθήματα, που ως ορμώδης χείμαρος ήρχιζαν εντός μου να αναταράσσουν μνήμας.

Ο νεφελώδης ουρανός εβαρύνθη περισσότερο και τα πυκνά νέφη, μου εφάνη πως ήρχισαν να αποκτούν ένα ιδιότυπον βάρος, που τα έκαμνε να δίδουν την εντύπωσιν ότι επροσέγγιζον εις την γην, ως να ήτο φορτίον επικαθήμενον επί ενός αοράτου και τεραστίου εμβόλου που εσυμπίεζτο υπό το αβάστακτον βάρος των.

Ο παπα - Τάσος δεν ήτο εύκολος υπόθεσις.

Εγεννήθη εις Ραχούλαν Καρδίτσης την 7ην Αυγούστου του σωτηρίου έτους 1928.

Ο ανυπότακτος αγέρας των υπερήφανων Αγράφων, ενεφύσησεν εντός του μεγάλα ιδανικά και υπερτάτην αγάπην δια την Πατρίδα και την Ορθόδοξον Πίστιν.

Μέσα εις τα σπλάγχνα του, ο ίδιος αγέρας, τον ενέδυσεν με την απρόμητον ψυχην και το απρόμητον βλέμμα του Καρδίτσιώτη λέοντος Στρατηγού Γεωργίου ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ, με τον πηγαίον και αρχέγονον Ελληνικόν αστεισμόν περί των πραγμάτων, καθώς και με την Αριστοφανικήν αυθοροστομίαν, που και εκείνον εις βαθμόν υπέρθετον εχαρακτήριζεν.

Νεανίας εισέτι ο Αναστάσιος, τον εύρεν η κατοχή της αγαπημένης Πατρίδος μας υπό των Γερμανών ναζί.

Παρά το νεαρότατον της ηλικίας του, αδυνατών να αποδεχθεί οιαδήποτε μορφή ζυγού εις τον τράχηλόν του, υπερθέτως υπερήφανος δια την καταγωγήν του και τους ενδόξους προγόνους του, με Σταυρόν Χριστού εντός της ψυχής του φλογόπυρον, εσήκωσεν το άγουρον ανάστημά του εις τους νέους επιδόξους βαρβάρους, θέτοντας εαυτόν και την ζωήν του εις την Υψηρασίαν της Πατρίδος και σφίγγων εντός της παλάμης του το ντουφέκι του μαχητού της Εθνικής Αντιστάσεως.

Ότε η Πατρίς ελευθερώθη, εκείνος, έχων τελέσει εις ακέραιον ως γνήσιος Έλληνας, τον εγκόσμιον χρέος του προς Αυτήν καθώς και τας εν συνεχεία στρατιωτικές του υποχρεώσεις, ενεδύθη ευλαβώς τα Ιερά Άμφια, χειροτονούμενος διάκονος κατά το έτος 1955, ίνα υπηρετήσει κατά το λοιπόν του βίου του "Τον Θεόν της Σωτηρίας και πάσης σαρκός".

Διανύων την θεάρεστον διαδρομήν του εις τους κόλπους της εκκλησίας, τον Ιανουάριον του σωτηρίου έτους 1964, ότε εγώ ήμην τριών (3) ετών και τριών (3) μηνών, ετοποθετήθη αρχιερατικός επίτροπος εις τον Ιερόν ναόν Αγίας Τριάδος, Μητροπόλεως του χωρίου μας. Τις Κυριακές η φωνή του, ήτις ψάλλουσα εβόα εις τα σοκάκια και τας παρυφάς του Τρικεριού, η βραεία και τραχεία ως είπομεν εκείνη φωνή, ανεπιτήδευτος και πρωτογενούς και αρχηγού χροιάς, ως κύμβαλον αλαλάζον, ως εν μέσω σκηνης Αρχαίας Τραγωδίας αναπέμπουσα ύμνους, εμανηγίτιζεν τα ώπτα μου και εδόκει εκ θεμελίων την ψυχην μου.

Δεν ήσαν ολίγες οι φορές, όπου η αγαπημένη μου μήτηρ Ευπραξία, διαπιστώνουσα λίαν ενωρίς του πρωϊνού της Κυριακής και εν μέσω πυρετωδών προετοιμασιών δια την μετάβασίν μας εις την εκκλησίαν, ότι διέλαθον της προσοχής της και εξηφανίσθη, αναζητώντας με δε αλλοφρονούσα εις το καλντεριμόν έμπροσθεν της οικίας μας, ελάμβανε την πληροφορίαν εκ συγχωριανών μας, ότι είχαν μεταβεί εις την εκκλησίαν κατά μόνας, φέρον ως ένδυμα, αντί εκείνου του μικροτάτου επισήμου κοστούμιου, μετά του λευκού τριγωνικού μανδηλιού εις την αριστεράν επιστήθιον τσέπην, μόνον το βρακίον μου και τοιουτοτρόπως απηλλαγμένοι ενοχών και αναστολών εις εκείνην την προνηπιακήν ηλικίαν των τριών ετών, μετείχα εις το εκκλησιασμά ψυχή τε και σώματι, λαμβάνων επίσημον θέσιν έμπροσθεν της Ωραίας Πύλης.

Έκτοτε, καθ' όλην την διαδρομήν μου μέχρις ότου απεφοίτησα από το Δημοτικόν Σχολείον Τρικεριού, ο παπα - Τάσος, ήτο δι εμέ ομοίως του πατρός μου και των μπαρμπάδών μου.

Και ότε εκείνοι έλειπον εις την ξενιτιάν, εις τα πολύμηνα ταξίδια των με τα ποντοπόρα πλοία, εκείνος υποκαθίστα την παρουσίαν τους δι εμέ, ως στήριγμα ζωής και πίστεως.

Ήτο ως πατέρας διαρκώς συμβουλευών, ήτο ως φίλος αδόλως εγκάρδιος και πάντοτε παρά το πλευρόν, ήτο ως μεγάλος αδελφός αγαπών το στερονοπαίδι, ήτο ως Ιερεύς και ως αγαπητός του Χριστού και της Υπεραγίας Θεοτόκου, ισχυροτάτη ασπίς προστασίας και βεβαιότητος. Το αυτό ήτο, όχι μόνον δι εμέ, αλλά δι' όλα τα παιδιά και δι' όλους τους συγχωριανούς μας.

Ο παπα - Τάσος δεν ήτο ένα άμφιον κενόν, αποκομμένον εκ της ζωής και εκ της τοπικής κοινωνίας. Ήτο ένα με την κοινωνίαν. Ετσούγκριζεν μετά ψυχής το πότηριον με το τσίπουρον εις τα καφενεία, χωρατεύων μετ' αγάπης τους συγχωριανούς μου, εσήκωνεν τα ράσα και εχόρευεν λεβέντικα τον Τσάμικον χορόν της γεννέτειράς του.

Και την νύκτα, όταν τα σοκάκια ησυχάζον και ο κόσμος αποσύρετο εις τας οικίας του, τότε εν κρυπτώ, εκείνος ανελάμβανεν δράσιν.

Εφώναζεν την αδελφήν του παππού μου, την αείμηστον "θεία το Αγγαίω το Χατζάκινο", η οποία δια βίου εκτελούσεν μετ' ευλαβίας χρέη καντηλιανάφτισσας (νεοκόρου) εις Αγίαν Τριάδα και αφού ετοιμάζεν μικρά δέματα εμπεριέχοντα λειτουργιάν και άλλα καλά και χρήματα εκ του ριππομένου οβολού των πιστών, ενετέλετο ταύτην, όπως ησυχώς και διακριτικώς μεταβεί εις οικίας ορφανών και πτωχών του χωρίου μας, ίνα παραδώκει εκείνο το πολιτισμικό βοήθημα της εκκλησίας, ανακουφίζων την ανέχειαν και παρηγορών τας ψυχάς των ταπεινών.

Ο παππά - Τάσος ήτο αληθής Ποιμήν ηγάπα από καρδίας το ποίμνιόν του. Δεν επεδείκνυεν την ευεργεσίαν. Δεν επεθύμει ζητωκραυγάς και υποκλίσεις. Η δεξιά του ηγνόει τί εποίει η αριστερά του. Ο παπα - Τάσος ήτο ένα με την μικρήν μας κοινωνίαν. Η παρουσία του εσκόρπιζεν αγαλλίασιν εις τας ψυχάς και ο ευθύτατος άνευ περιστροφών λόγος του, απεκόμιζεν τον σεβασμόν όλων.

Ο παπα - Τάσος δεν εμάσει τα λόγια του. Τα σύκα - σύκα και η σκάφη - σκάφη. Με αγάπην αυθορόστομον και με χωρατά ψυχής.

Ευδόκισα μαζί με άλλους συμμαθητάς μου να είμαι τας Κυριακάς πλησίον του μέσα εις το Ιερόν, να βιώνω την υπερτάτην τιμήν ως υψηλήν αποστολήν, της θερμάνσεως του Ζέοντος, του ύδατος δια του οποίου θα ητοιμάζεν την Αγίαν του Χριστού Κοινωνίαν, να παραδίδω εις την σταθεράν και σεβασμίαν ιερατικήν του χείραν το θυματόν και να ενδύομαι τα μικρά εκείνα άμφια ως παππαδάκι, φέρων άλλοτε τον Σταυρόν, άλλοτε τα Εξαπτέρυγα και άλλοτε την λαμπάδα.

Και ενθυμούμαι μειδιών, στιχομυθίαν τινά μεταξύ αυτού και του Φώτη, ενός κατά τι μικροτέρου συμμαθητού μου.

Εζύγωνεν η μεγάλη Εβδομάς και εκείνος, όπως όλοι, είχαν μεταβεί μετά της μητρός του εις τον Βόλον δια της θαλασσίου συγκοινωνίας, καθ' όσον το Τρίκερι εστερείτο εισέτι οδικής συνδέσεως μετά του υπολοίπου Πηλίου, είχαν μεταβεί λοιπόν εις Βόλον, όπου ηγόρασεν κατά το εθμικόν μας, νέον κοστούμιον δια το Πάσχα και νέα υποδήματα.

Η λαβούσα χώρα εν εκείνω τω χρόνω μεταστροφή της μεθόδς, δεν είχαν εισέτι προφθάσει να εμφανισθεί εις την μικρήν μας κοινωνίαν, και εις τον χώρο των ανδρικών υποδημάτων εκυριάρχουν, ως διαχρονική σταθερά, οι χρωματισμοί του μαύρου και του καφέ, μετά τινών παραλλαγών των.

Ενεφανίσθη λοιπόν ο Φώτης, εν μέσω τελευταίας μεθόδς, φέρων υποδήματα βαθέως κοκκίνου μπρούσκου αποχρώσεως. Τα εκόιταξεν πάραυτα ο παπα - Τάσος και σαλεύων δια της παλάμής του την γενειάδα του, εγύρισεν εις τον Φώτην και δίχως περιστροφές, είπεν εις τόνον νουθετικόν και αυστηρόν συνάμα:

"Ρε σύ, αυτά τα παπούτσια είναι πούστικα! Τράβα να τα βγάλεις!"

Εσκάσαμεν εις τους γέλωτες. Και εκείνος σοβαρός μας είπεν:

"Όρέ οι πατεράδες σας αρμενίζουν και φουρτουνεύονται. Είσατε από σκληρή και τίμια ράσα. Θα γίνετε άντρες και οι άντρες έχουν περηφάνεια και ψυχή! Μην κοιτάτε τί βγάζουν αυτοί οι αφορεσμένοι με τις μεθόδς! Τα κόκκινα είναι για τις γυναίκες και τα φοράνε στα Τρικεριώτικα! Εσείς να μην παίρνετε τέτοια!"

Αυτός ήτο ο παπα - Τάσος.

Σ.Σ. Το επιμνημόσυνο άρθρο του κ. Στάθη Αναγιάννη στη μνήμη του μακαριστού παπα-Τάσιου, απέστειλε στην εφημερίδα μας ο γιος του Αριστέιδης Ζαχαρίας. Με λύπη μας αναγκαστήκαμε να περικόψουμε μεγάλο μέρος του άρθρου από έλλειψη χώρου στην εφημερίδα, δημοσιεύουμε όμως όσα ο συγγραφέας με την ιδιόζουσα, αλλά αληθή γλώσσα του παραθέτει σε επιβεβαίωση της αγαθοεργού δράσης του παπα-Τάσιου στο Τρίκερι, και της μεγάλης εκτίμησής που απολάμβανε από την τρικεριώτικη κοινωνία.

Η ιστορική εξέλιξη των

Ο άνθρωπος αισθάνθηκε την ανάγκη να επικοινωνήσει με τους ομοίους του σε μακρινές αποστάσεις αφότου οργανώθηκε σε κοινωνικές οντότητες. Από όσα γνωρίζουμε για τους αρχαίους Έλληνες, το μέσο που χρησιμοποιούσαν για επικοινωνία σε μεγάλες αποστάσεις ήταν οι "ημεροδρόμοι". Ιστορικό παράδειγμα ο γνωστός μαραθωνοδρόμος Φειδιππίδης, που δίδυσε την απόσταση Αθήνα-Σπάρτη με επιστροφή (440 χλμ.) σε δυο μέρες και στη συνέχεια, μετά τη νίκη των Ελλήνων στο Μαραθώνα, κατάκοπος από τη μάχη, δίδυσε την απόσταση ως την Αθήνα για να αναγγείλει τη νίκη. Πριν αφήσει τη τελευταία του πνοή από την εξάντληση πρόλαβε να εκφέρει την πολυπόθητη λέξη "νενικήκαμεν!"

Με την πάροδο των χρόνων και τα μέσα επικοινωνίας βελτιωνόταν. Τα σήματα καπνού την ημέρα και τα φωτεινά σήματα τη νύχτα χρησιμοποιούνταν επίσης από τους αρχαίους, και εκπέμπονταν από φρούρια που επικοινωνούσαν οπτικά για να αναγγέλλουν τις κινήσεις εχθρικών στρατευμάτων. Από τις κινηματογραφικές ταινίες πληροφορούμαστε ότι το μέσο αυτό χρησιμοποιούσαν κατά κόρο οι ντόπιες φυλές της Αμερικής (Ινδιάνοι), ως μέσο αποστολής σημάτων καπνού.

Οι Ρωμαίοι, με την τεράστια έκταση της αυτοκρατορίας που δημιούργησαν, οργάνωσαν τις επικοινωνίες τους χρησιμοποιώντας ταχυδρομικούς σταθμούς και έφιππους ταχυδρόμους. Το ίδιο μέσο χρησιμοποιήθηκε και στις αυτοκρατορίες που ακολούθησαν ανά τον κόσμο.

Δεν γνωρίζουμε την εποχή που πρωτοχρησιμοποιήθηκαν ταχυδρομικά περιστερία, τα οποία, κατά το μεσαίωνα αποτελούσαν το σημαντικότερο μέσο με το οποίο αποστέλλονταν μικρά σημειώματα σε μεγάλες αποστάσεις, δεμένα στο πόδι του περιστεριού. Λέγεται ότι το μυστικό της επιστροφής του περιστεριού στον τόπο από τον οποίο απεστάλη ήταν το γεγονός ότι εκεί κατακρατούνταν το ταίρι του, προς το οποίο έτρεφε ισόβια αφοσίωση.

Σήματα με κίνηση της σημαίας. Το μέσο χρησιμοποιείται ακόμα στο πολεμικό ναυτικό, με ειδικευμένους σηματοωρούς, αλλά και στην αεροπορία.

Τηλέγραφος. Η ανακάλυψη του τηλεγράφου προκάλεσε επανάσταση στις επικοινωνίες. Πολύ ταχύτερο και πολύ πιο αξιόπιστο από όλα τα προηγούμενα.

Τηλέγραφος μορς

Με τον τηλεγράφο αξιοποιήθηκαν αποδοτικά οι ιδιότητες του ηλεκτρισμού. Ο τηλεγράφος δημιουργεί ηλεκτρικές μεταβολές που προκαλούνται από τον αποστολέα. Οι μεταβολές μεταφέρονται στον αποδέκτη όπου και μετατρέπονται σε κατανοητά σήματα.

Τρεις παράγοντες συνετέλεσαν στην ανάπτυξη του τηλεγράφου: Η ανακάλυψη των ιδιοτήτων του ηλεκτρισμού, η τεχνολογική δυνατότητα παραγωγής χάλκινων αγωγών μεγάλου μήκους και οι ανάγκες των σιδηροδρόμων που διέθεταν οικονομική δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν εφευρέτες.

Μεταξύ των πολλών εξυπνων ιδεών και εφαρμογών ξεχωρίζουν οι επινοήσεις των Cooke - Wheatstone και Morse, οι οποίοι με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις που ίδρυσαν στις χώρες τους έθεσαν τις βάσεις τις τηλεγραφίας.

Το δημόσιο ενδιαφέρον για το μέσο ενεργοποιήθηκε όταν κάποιοι είδαν το δολοφόνο μιας γυναίκας να επιβιβάζεται σε τρένο με προορισμό το Λονδίνο και η τηλεγραφική ειδοποίηση οδήγησε στη σύλληψή του.

Το τηλέφωνο. Το τηλέφωνο είναι μία συσκευή συνδιάλεξης η οποία μεταφέρει τον ήχο μέσω ηλεκτρικών σημάτων. Συγκεκριμένα πρόκειται για συσκευή που μετασχηματίζει τις ηλεκτρικές ταλαντώσεις σε ηχητικές. Η συσκευή αυτή αποτελείται από πομπό και δέκτη και συνδέεται με καλώδιο με το τηλεφωνικό κέντρο.

Πολλοί ήταν εκείνοι που προσπάθησαν να κατασκευάσουν ένα μηχανήμα που θα μπορούσε να μεταβιβάσει τον ήχο διαμέσου του ηλεκτρισμού. Αυτό το κατάφερε ο Σκωτσέζος φυσικός Αλεξάντερ Γκράχαμ Μπελ το 1876. Η συσκευή που χρησιμοποιήθηκε περιελάμβανε μια ελαστική μεμβράνη από σίδηρο, η οποία βρισκόταν μπροστά από σιδηρομαγνητικό πυρήνα, περιτυλιγμένο με μονωμένο αγωγό. Μια γραμμή από δυο καλώδια συνέδεε τη συσκευή αυτή με μια άλλη παρόμοια. Και οι δυο συσκευές χρησιμοποιήθηκαν ως δέκτες και ως πομπή.

Μετά την εφεύρεση όμως του μικροφώνου από τον Αμερικανό Ντέιβιντ Έντουαρντ Χιουζ (David Edward Hughes) το 1877, το τηλέφωνο άρχισε να εξελίσσεται και να χρησιμοποιείται για τη σύνδεση μακρινών αποστάσεων. Το μικρόφωνο αυτό περιλάμβανε μικρή ράβδο από άνθρακα η οποία περιβαλλόταν από δυο στρώματα άνθρακα. Στην αρχή μικρόφωνο και ακουστικό ήταν τοποθετημένα μαζί. Το τηλέφωνο πέρασε διάφορες εξελίξεις για να φτάσει στη σημερινή του μορφή.

Στα χειροκίνητα τηλεφωνικά κέντρα, ο συνδρομητής για να καλέσει το κέντρο έστρεφε μια μαγνητοηλεκτρική μηχανή που είχε το τηλέφωνό του και η τηλεφωνήτρια ρωτούσε τον συνδρομητή με ποιον αριθμό θέλει να μιλήσει. Στα ημιαυτόματα τηλεφωνικά κέντρα ο συνδρομητής συνδέεται με το κέντρο αμέσως μόλις σηκώσει το ακουστικό.

Τα αυτόματα τέλος τηλεφωνικά κέντρα είναι η πιο εξελιγμένη μορφή που χρησιμοποιείται σήμερα σ' όλο τον κόσμο. Ο συνδρομητής, χωρίς να έχει καμιά επαφή με το κέντρο, μπορεί να μιλήσει απευθείας με τον αριθμό που ζητάει.

Υπολογιστές και κινητά τηλέφωνα. Τη δεύτερη επανάσταση στην επικοινωνία έφεραν οι υπολογιστές με το γνωστό internet και τον προσωπικό ηλεκτρονικό κωδικό καθενός "e-mail" (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο), με το οποίο μεταφέρονται αυτόματα, μηνύματα, έγγραφα και ζωντανή συνομιλία σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Με την ίδια τεχνολογία λειτουργεί και το γνωστό μας κινητό τηλέφωνο, το οποίο, σε μεγάλο ποσοστό, έχει θέσει σε αχρησία το σταθερό.

Είναι γεγονός ότι τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας έφεραν τεράστιες αλλαγές σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και βελτίωσαν τη ζωή μας. Όπως συμβαίνει όμως με όλα τα μέσα της τεχνολογικής προόδου, το ίδιο και με τα σύγχρονα αυτά εργαλεία της επικοινωνίας, η κατά κόρον υπερβολική χρήση τους, η κατάχρηση, και ιδιαίτερα από άτομα νεαρής ηλικίας, προκαλεί βλάβες στο νευρικό σύστημα και όχι μόνο αυτό. Σε όλα χρειάζεται μέτρο. "Μέτρον άριστον" ή "Μέτρον χρω", έλεγαν οι Αρχαίοι.

Η παρακάτω επιστολή δημοσιεύτηκε στο 4ο φύλλο των "Ζ.Χ." το 1994. Αποστολέας της είναι ο συνταξιούχος δασονόμος **Λάμπρος Παναγιώτου Ζαχαρίας**, μακαρίτης από πολλά χρόνια. Όπως γράφει στην επιστολή του, ο Λ.Ζ. έγινε συνταξιούχος το 1962 και αυτό σημαίνει πως το 1994 ήταν κάτι παραπάνω από 90 χρονών. Ήταν άνθρωπος με καλή μόρφωση, υψηλή νοημοσύνη, με τεράστια πείρα από τη ζωή και με ζωηρό ενδιαφέρον για την πορεία των κοινωνικών μας πραγμάτων. Η επιστολή του εστιάζεται στη σύγκριση των ηθών της εποχής του (1994) με τα ήθη παλαιότερων εποχών. Γι' αυτό και την αναδημοσιεύουμε. Φαντάζεστε τι θα έγραφε, αν ζούσε σήμερα!

Η επιστολή ΠΟΥ ΕΙΣΑΙ ΔΙΟΓΕΝΗ!

Πού είσαι Διογένη να μας καμαρώσεις με το φανάρι σου! Αν μπορούσες να φανείς στο σημερινό κόσμο και προσπαθούσες να βρεις πολλούς ανθρώπους με ανθρωπιστικά αισθήματα, αμφιβάλω αν θα το επιτύγχανες.

Αν επέμενες να βρεις πολλούς ανθρώπους και είχες υπομονή να ερευνάς, θα εύρισκες ασφαλώς, αλλά τόσους λίγους, αλλά και αυτοί οι λίγοι δεν αποκλείεται να εσκεπτόντο πονηρά και να προσπαθούσαν να σου σβήσουν το φανάρι σου και να δυσκολευτείς να γυρίσεις πίσω στο πιθάρι σου.

Ο Λάμπρος Ζαχαρίας μεταξύ Τ. Τσιάκη και της θυγατέρας του Αριάδνης, στο μύλο Καραντάκη

Δυστυχώς, έτσι είναι. Όταν έγινα συνταξιούχος το 1962 και ξαναγύρισα στο χωριό μου και στο πατρικό μου σπίτι με τα κλειστά παράθυρα και τη χορταριασμένη αυλή, έπεσα σε μελαγχολία. Ανεβαίνοντας την άλλη ημέρα από το σπίτι μου στην πλατεία του χωριού, και διερχόμενος έξω από το σπίτι των Γριβελλαίων, είδα από μικρή απόσταση τη μακαρίτισσα Σωτήρινα να κάθεται σταυροπόδι και στηριζόμενη στον τοίχο του σπιτιού της. Γερόντισσα, υπερήλικη και ίσως υπερυπερήλικη! Μόλις πλησίασα, τη βλέπω να σηκώνεται, προκειμένου να με δει. Τη χαιρετίσα, την τόσο καλή Σωτήρινα και στο πολύ γερασμένο πρόσωπό της διέκρινα χαρά, αφού, ασφαλώς, θυμήθηκε και τη μακαρίτισσα μάνα μου που πέθανε με τη γρίπη (1918) που θέρισε πολλούς χωριανούς μας. Ομολογώ πως συγκινήθηκα με τη συμπεριφορά της αυτή.

Μετά από λίγες μέρες, ανεβαίνω από το σπίτι μου στην πλατεία, είδα πάλι τη θεια- Σωτήρινα να κάθεται στην ίδια θέση, σαν καλογριά, για να βλέπει στην ερημιά κάποιον άνθρωπο για να ακούσει τη φωνή του, κουρασμένη ν' ακούει τη φωνή του γκιώνη και της κουκουβάγιας στις γέρικες βελανιδιές της κοντινής εκκλησίας μας. Δυο τρία βήματα πριν φτάσω στο μέρος που καθόταν η θεια-Σωτήρινα, την είδα να σηκώνεται με δυσκολία. Μόλις έφτασα εκεί, την καλημέρισα και τράβησα το δρόμο μου, πιστεύοντας ότι θα έμπαινε στο σπίτι της, πλην όμως έστρεψα το κεφάλι μου και την είδα να κάθεται πάλι. Κατάλαβα ότι σηκώθηκε για ν' ακούσει την καλημέρα μου και να πει τη δική της. Την άλλη μέρα, περνώντας από εκεί, αναγκάστηκα να της πω ότι δεν πρέπει να σηκώνεται όταν περνάει κάποιος γιατί είναι πολύ γερασμένη.

Πήρα την απάντησή της: "Τι λές, παιδάκι μου, είναι σωστό να μη σηκώνομαι; Οι παλιοί, όταν κάθονταν και έβλεπαν να περνούν βόδια, σηκώνονταν και μετά ξανακάθονταν". Κατάλαβα, φυσικά, περί τίνος επρόκειτο, ρώτησα όμως τη γερόντισσα με την καλή ψυχή της. "Γιατί σηκώνονταν θεια-Σωτήρινα;" Και πήρα την απάντησή της. "Σηκώνονταν όταν περνούσαν τα βόδια γιατί εκείνα οργώνουν τη γη που μας δίνει το ψωμάκι και τρώμε για να ζήσουμε".

Σήμερα, άντε να μπει ο γέρος στο λεωφορείο και να βρεθεί κάποιος να του δώσει τη θέση του, κι ας ακούγεται η φωνή του οδηγού: "Παρακαλώ, μια θέση για τον κύριο!"

Μη γελαστείς, λοιπόν, Διογένη, και ερευνήσεις να βρεις πραγματικούς ανθρώπους. Θα σου πάρουν και το φανάρι και πώς θα γυρίσεις στο πιθάρι!

Είναι χρέος όλων μας να κάμουμε καθένας ό, τι μπορούμε, με την ελπίδα ν' αναπυχθεί ο σεβασμός και η αλληλεγγύη του ανθρώπου προς το συνάνθρωπο που έχει την ανάγκη του.-

Αθήνα, Μ. Δευτέρα 25-4-1994

Συνοπτικό ιστορικό της πόλης της Καρδίτσας

Της Μαρίας Γιαννέλου

Η Καρδίτσα είναι μία μικρή, σχετικά καινούρια πόλη. Στη γύρω περιοχή ωστόσο υπάρχουν αρκετά αρχαιολογικά λείψανα που ανάγουν την κατοίκησή της ήδη στην παλαιολιθική εποχή, η νεολιθική της περίοδος είναι αρκετά μελετημένη και τα μεταβυζαντινά της μνημεία ενδιαφέροντα. Πρωτοεμφανίζεται στις πηγές τον 15ο αιώνα ως ένα μικρό χωριό της επαρχίας Φαναρίου. Γύρω - γύρω υπήρχαν σημαντικοί και ακμάζοντες ορεινοί οικισμοί και η Καρδίτσα ήταν ένας στρατιωτικός σταθμός της Οθωμανικής Διοίκησης -ίσως μάλιστα και χωρίς ιδιαίτερη στρατιωτική σημασία. Αποτελούσε όμως μαζί και ένα συνδετικό κρίκο -στα πλαίσια των εμπορικών συναλλαγών- μεταξύ της Πίνδου και της Στερεάς Ελλάδας με τη Θεσσαλία. Το γεγονός αυτό τη βοήθησε να εξελιχθεί ως τα μέσα του 17ου αιώνα σε σημαντική κωμόπολη. Λίγο πριν από την ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στο Ελληνικό Κράτος (1881) είχε πλέον εξελιχθεί σε τέταρτη σε πληθυσμό πόλη στη Θεσσαλία.

Παρά την ενεργητική συμμετοχή των Θεσσαλών στα διάφορα προεπαναστατικά κινήματα και στην μεγάλη επανάσταση του 1821, η Θεσσαλία δεν προσαρτήθηκε στο Ελληνικό Κράτος παρά μόνον το 1881 (με τη Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως), αφού προηγουμένως έχει επίσης εμπλακεί και σε μία ακόμη σειρά άλλων μετεπαναστατικών κινημάτων: 1854, 1866 - 1869 και 1878.

Αρχικά ο πληθυσμός της ήταν μικτός και μάλιστα το μουσουλμανικό στοιχείο υπερίσχυε. Σταδιακά αυτή η εικόνα διαφοροποιήθηκε, κυρίως μάλιστα μετά το 1881, οπότε και οι περισσότεροι μουσουλμάνοι αποχώρησαν από τη Θεσσαλία. Η Καρδίτσα με αυτό τον τρόπο και εκείνη τη στιγμή απέκτησε πληθυσμιακή ομοιογένεια ως προς την θρησκευτική ταυτότητα των κατοίκων της.

Από το 1881 και εξής η πόλη αυξήθηκε πληθυσμιακά. Η οικονομική της ζωή βασιζόταν κυρίως στη γεωργία και στην κτηνοτροφία και μάλιστα θεωρούταν πολύ δραστήρια στο ζεμπόριο. Η ένταξή της στο σιδηροδρομικό δίκτυο το 1884 την έβγαλε από την απομόνωση και την ευνόησε ακόμη περισσότερο στη διάθεση της γεωργικής της παραγωγής προς άλλες περιοχές.

Από την πρώτη στιγμή του ελεύθερου βίου της πορεύτηκε με ένα φλέγον κοινωνικό, οικονομικό και πέρα ως πέρα πολιτικό πρόβλημα: την ύπαρξη τεράστιων τσιφλικιών και την εξάρτηση του πληθυσμού από το καθεστώς που τα στήριζε και τα συντηρούσε. Από το 1881 μάλιστα ακριβώς αυτό το πρόβλημα έγινε και εθνικό και η Ελλάδα κλήθηκε να το επιλύσει ως τέτοιο σε επίπεδο κεντρικής πολιτικής σκηνής, κάτι που δεν επρόκειτο να ρυθμιστεί τελικά παρά μόνον το 1923 από την Επαναστατική Κυβέρνηση του Πλαστήρα κι αφού προηγουμένως ολόκληρη η Θεσσαλία με τον ένα ή τον άλλο τρόπο είχε εμπλακεί στις αγροτικές κινητοποιήσεις που ιδίως το 1909 - 1910 έφτασαν σε εκρηκτικές διαστάσεις, και στις οποίες ο πληθυσμός της Καρδίτσας είχε ζωηρή συμμετοχή. Τα αιτήματα ήταν ο αναδασμός της γης και η απαλλοτρίωση των τσιφλικιών.

Σταδιακά και ως την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Καρδίτσα άρχισε να αποκτά περισσότερο αστικά χαρακτηριστικά: σχολεία, ρυμοτομικό σχέδιο, δίκτυο ύδρευσης, δημοτικά λουτρά, το Παιδύλιο, την κεντρική της πλατεία και τον ηλεκτροφωτισμό, αν και διατηρεί πάντοτε τον αγροτικό χαρακτήρα της οικονομικής της δραστηριότητας.

Αργότερα υπήρξε ιδιαίτερα ενεργητική η συμμετοχή των κατοίκων της στο κίνημα της Εθνικής Αντίστασης: στην περιοχή της φιλοξενήθηκε η Κυβέρνηση του Βουνού (Πετρίλο), βρισκόταν το Αντάρτικο Αεροδρόμιο (Νεβρόπολη) και η Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών του ΕΛΑΣ (Ρεντίνα). Η μάχη της σποράς (1943) και η μάχη της σοδιάς (1943 - 1944) γνώρισαν εξάλλου ιδιαίτερο λαϊκό έρεισμα. Η Καρδίτσα έγινε για εννιά μόνον μήνες η πρώτη ελεύθερη πόλη της Ευρώπης (11 Μαρτίου 1943), για να καταληφθεί πάλι και να απελευθερωθεί οριστικά στις 2 Σεπτεμβρίου 1944. Αμέσως μετά η εμπλοκή της στον Εμφύλιο Πόλεμο υπήρξε έντονη και ο συνακόλουθος διχασμός των κατοίκων της αναμενόμενος με μία πόλωση που επρόκειτο να συντηρείται φλέγουσα για πολλά χρόνια.

Η εσωτερική μετανάστευση την επηρέασε, όπως όλες τις επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας. Το αγροτικό στοιχείο στην οικονομική και κοινωνική της φυσιογνωμία παραμένει πάντοτε πολύ έντονο, καθώς μάλιστα η βιομηχανία (παρά το φράγμα στον ποταμό Μέγδοβα και το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο που στόχευαν σε αυτόν ακριβώς τον τομέα) δεν ευδοκίμησε ποτέ στην περιοχή. Το φράγμα ωστόσο επηρέασε στην σχετικά πρόσφατη ανάπτυξη του τουρισμού που μαζί με ορισμένες μικρής κλίμακας βιοτεχνίες καθώς και τον τομέα των υπηρεσιών συμπληρώνουν το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής.

Ο Νίκος Κατοίκος με επιστολή συγχαίρει τον Λάμπρο Γριβέλλα για το νέο βιβλίο του

Καλαμπάκα, 23-2-2022

Αγαπητέ μου Λάμπρο, υγιάινε και χαίρε.

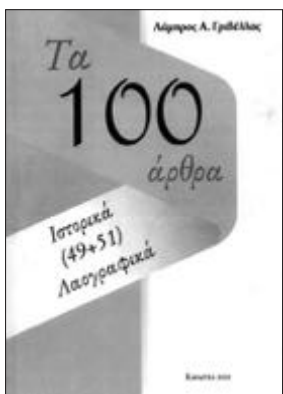
Αυτόν τον καιρό μελέτησα το αξιόλογο βιβλίο σου "Τα 100 (Ιστορικά και Λαογραφικά) άρθρα" σου. Έπραξες άγια που εξέδωσες αυτό το βιβλίο. Μάθαμε τόσα ζωγλοπίτικα, και συνάμα αγραφιώτικα.

Ως Αγραφιώτης και εγώ θυμήθηκα τα παλιά με νοσταλγία. Η ζωή μας στα Άγραφα ήταν δύσκολη αλλά φυσική (που σημαίνει λιτή, αγωνιστική και δημιουργική). Σήμερα, έχουμε πολλά αγαθά, μαζί με τα πολλά προβλήματα της αμφιλεγόμενης ανάπτυξης.

Χάρηκα και σε αυτό το βιβλίο σου τον χαριτωμένο λόγο σου. Μας γοητεύει, γιατί είναι καλοσυνταγμένος, ακριβής, διανθισμένος με το γνωστό σου χιούμορ, εξαιρετικά ικανός στη διήγηση και στην περιγραφή. Κοντολογίς, είσαι για μας τους φίλους και αναγνώστες σου ένας άξιος μάστορας του λόγου και ένας ξεχωριστός ερευνητής της Τοπικής Ιστορίας μας.

Σε συγχαίρω γι' αυτό σου το πόνημα, καθώς και για τα 15 προηγούμενα που έχεις εκδώσει. Αφήνεις για το χωριό σου και για την ευρύτερη περιοχή μας μια πολύτιμη πνευματική προίκα.

Με ξεχωριστή εκτίμηση και αγάπη,
Νίκος

Προσέχουμε την υγεία μας

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

1. Καταναλώνετε ποικιλία λαχανικών και φρούτων καθημερινά.
2. Καταναλώνετε ποικιλία δημητριακών καθημερινά. Προτιμάτε προϊόντα ολικής αλέσεως.
3. Πίνετε αρκετό νερό.
4. Προτιμάτε γαλακτοκομικά προϊόντα, χαμηλά σε λιπαρά.
5. Περιορίστε την κατανάλωση κόκκινων κρεάτων. Επιλέγετε άπαχα μέρη. Αποφεύγετε τα επεξεργασμένα κρέατα.
6. Καταναλώνετε συχνά ψάρια και θαλασσινά. Επιλέγετε λιπαρά ψάρια, κατά προτίμηση, μικρά.
7. Κάνετε σωματική δραστηριότητα, καθημερινά. Διατηρείτε φυσιολογικό και σταθερό σωματικό βάρος.
8. Περιορίστε την κατανάλωση ζάχαρης, αλατιού και προϊόντων που τα περιέχουν.
9. Χρησιμοποιείτε ελαιόλαδο, ως πρώτη επιλογή.
10. Καταναλώνετε συχνά όσπρια.

Ξεκαλοκαιριό στο Παλιοζωγλόπι

Δεν χρειάζεται ν' ανατρέξω στα χρόνια των προγόνων, γιατί το ξεκαλοκαιριό, όπως το ζούσαν οι πρόγονοί μας, συνεχίστηκε μέχρι και την πρώτη μεταπολεμική δεκαετία. Το Ζωγλόπι-Ραχούλα ήταν ίσως το μόνο χωριό της περιοχής μας που τα καλοκαίρια οι κάτοικοι μετακινούνταν στο Παλιοζωγλόπι, συν γυναιξί και τέκνοι, τι λέω! και με όλα τα ζωντανά τους (αγελάδες, γουρούνια, κατσίκες πουλερικά) για ξεκαλοκαιριό!

Οι εγκαταστάσεις στο Παλιοζωγλόπι δεν ήταν ό,τι το καλύτερο. Λιγοστά τα πετρόχτιστα σπίτια, και από εκείνα τα περισσότερα με ένα δώμα. Τα υπόλοιπα, καλύβες και τσαρδάκια, κατά την έμπνευση και τις δυνατότητες που διέθετε κάθε νοικοκύρης. Δεν θυμάμαι τίποτε για βοηθητικούς χώρους. Την κουζίνα αποτελούσε ένα ημικύκλιο με ξερολιθιά στο ύπαιθρο, σκεπασμένη με έναν τσίγκο, αν υπήρχε κι εκείνος. Για τουαλέτα χρησιμοποιούνταν τα παρακείμενα χαντάκια, υπό τη σκιερή κάλυψη των φιλόξενων βουζιών και αφοξυλιών, και ας μη μιλάμε για μπάνιο!

Όλα εκείνα διόλου δεν ενοχλούσαν τους χωριανούς, και, κάθε χρόνο, βιάζονταν ν' αποτελειώσουν τις συνηθισμένες καλοκαιρινές εργασίες - κυρίως τα αλώνια - για να τα μαζεύουν για το Παλιοζωγλόπι. Λίγες μέρες πριν μετακινηθεί η οικογένεια, άλειβαν μέσα-έξω την καλύβα - πλοκός γαρ - έστηναν δίπλα την κρεβάτα και την έστρωναν με φρέσκες ελατόμπατσες, και όταν έκριναν πως όλα ήταν έτοιμα, τη συγκεκριμένη ημέρα - μπρος πίσω του Αηλιώς - φόρτωναν στο μουλάρι την οικοσκευή, κρεμούσαν στο σαμάρι και τις κότες, έσερναν από τα σκονιά τις κατσίκες και το γουρούνι και έπαιρναν το δρόμο για το Παλιοζωγλόπι, για ξεκαλοκαιριό.

Η καλοκαιρινή μετακίνηση στο Παλιοζωγλόπι είχε βέβαια και πρακτικούς λόγους, μεταξύ των οποίων ήταν η έλλειψη νερού στο κάτω χωριό, η περιποίηση των φασολόκηπων, η προμήθεια καυσόξυλων για το χειμώνα, ήταν ακόμα και η προσμονή της ξεκούρασης - έστω και τα Σαββατοκύριακα που ανέβαιναν οι "μεγάλοι", - αλλά ο κυριότερος λόγος ήταν η εθιμική μετάβαση στο Παλιοζωγλόπι για ξεκαλοκαιριό. Γι' αυτό κάθε οικογένεια, είχε- δεν είχε εγκατάσταση στο Παλιοζωγλόπι- το καλοκαίρι έπρεπε να πάει για ξεκαλοκαιριό! Οι πρόχειρες εγκαταστάσεις, η έλλειψη των αναγκαίων κανέναν δεν ενοχλούσαν.

Για εμάς τα παιδιά - μην ξεχνάμε πώς κάποτε ήμασταν κι εμείς παιδιά- το Παλιοζωγλόπι ήταν ο παράδεισός μας. Ελευθερία κινήσεων, δροσιά, κρύο νεράκι από του Τσιόκη, του Καλό(γ)ερου, της Σταύραινας, και παιγνίδι κατά βούληση! Μόνη απασχόλησή μας ήταν να προσέχουμε τις γίδες, μη χαλάσουν τα κήπια των γειτόνων, άντε να φέρουμε κι ένα λαγύνη κρύο νερό στη μανιά, που το περίμενε πώς και πώς!

Νομίζω πως αξίζει ν' αναφερθούν ορισμένα στιγμιότυπα από το ξεκαλοκαιριό στο Παλιοζωγλόπι και από τα παιγνίδια και τις σκανταλιές των παιδιών εκείνης της εποχής, προπαντός για χάρη των παιλαιότερων, που θα θυμηθούν τα νιάτα τους!

Το εκκλησάκι του Αηλιά

Το εκκλησάκι του Αϊ-Λιά ήταν πάντα ανοιχτό και πολλές φορές μπαίναμε μέσα, κυρίως για να ικανοποιήσουμε τη παιδική περιέργειά μας. Εκεί απόχτησα τις πρώτες θρησκευτικές εμπειρίες μου. Περιεργαζόμενοι μια μια τις εικόνες, αλλά μεγάλη εντύπωση μου έκανε η εικόνα του Προφήτηγιά. Ανεβασμένος ο Προφήτης στο πύρινο άρμα του ανέβαινε θριαμβευτής στον ουρανό. Τον κοίταζα με ανοιχτό το στόμα και έλεγα μέσα μου: Μόνο ο Θεός μπορεί να κάμει κάτι τέτοιο! Πού να φανταζόταν το μικρό μου μυαλό, ότι στις μέρες μας θα ξεφύτρωναν Κανάβεραλ και Κοζλοντούι που θα έστελναν τα ... άρματά τους πιο ψηλά ακόμα και από τον ουρανό!

(Από το βιβλίο μου "Τα 100 άρθρα")

Τα βλαχοκόνακα

Αυτή τη φορά η εκδρομή προγραμματίστηκε μέχρι τη βρύση Ιτάμου με αντικειμενικό σκοπό να επισκεφτούμε τα Βλαχοκόνακα. Βλάχους λέγαμε τότε τους σαρακατσάνους που παραθερίζαν με τα κοπάδια τους στον Ίταμο. Άλλωστε, κανείς, ως τότε, δεν μας είχε εξηγήσει ότι άλλοι οι βλάχοι και άλλοι οι σαρακατσάνοι.

Εκείνοι κάθε Μάη ανέβαιναν με τα κοπάδια τους στο βουνό και παρέμεναν μέχρι τον Οκτώβριο, οπότε κατέβαιναν στα χειμαδιά. Στον Ίταμο ανέβαιναν πάντα οι ίδιες οικογένειες και γι' αυτό γνωρίζονταν σχεδόν με όλους τους χωριανούς. Ο πιο γνωστός σαρακατσάνος στους χωριανούς μου ήταν ο Τάσιος Λήτος, που ερχόταν με τα κοπάδια του κάθε καλοκαίρι και είχε συναλλαγές με πολλούς χωριανούς.

Η απόσταση από το χωριό μας μέχρι τον Ίταμο είναι περίπου 13 χιλιόμετρα και έπρεπε να τη διανύσουμε πεζοί, γιατί άλλος τρόπος δεν υπήρχε. Εμείς όμως ήμασταν έφηβοι, το αίμα μας "έβραζε" και δε λογαριάζαμε τέτοια πράγματα. Πρωί πρωί με τη δροσούλα ξεκινήσαμε και, συζητώντας και χωρατεύοντας, ούτε που καταλάβαμε πότε φτάσαμε στη βρύση Ιτάμου, αν και είχαμε κάμει δυόμιση ώρες πορεία.

Είκοσι μέτρα πριν φτάσουμε στη βρύση, κάμαμε την πρώτη γνωριμία με τους σαρακατσάνους. Πεντ' έξι βλαχοπούλες είχαν ανάψει τα καζάνια και έπλεναν κοντά στη βρύση, ενώ πάνω στο κεφαλόβρυσσο ήταν καθισμένοι δυο γεροδεμένοι νεαροί, κέρβεροι φύλακες των κοριτσιών, με τις καραμπίνες ακουμπισμένες στα γόνατά τους. Εκείνοι, όταν μας είδαν, πήδησαν κάτω από το πεζούλι, μας πλησίασαν και μας ρώτησαν ποιο είμαστε και τι γυρεύουμε εκεί...

(Από το βιβλίο μου "Λες και ήταν χθες")

Οι γίδες

Το πρωί τις έβγαζα ως τον όχθο του "Τσαγκάρη" κι εκείνες έπαιρναν το μονοπάτι που οι ίδιες είχαν χαράξει και κατέβαιναν στο ποτάμι. Έπιαν νερό και έπειτα ανηφόριζαν απέναντι στο "Καμένο" και έφταναν βόσκοντας ως τη "Νεράιδα". Το ίδιο έκαναν και άλλα παιδιά της περιοχής μας. Δική μας αποστολή ήταν να προσέχουμε μην έρθουν "αποδώθε" και μπουν σε κάποιον κήπο. Για να τις ακούμε, καθένας είχε κρεμάσει σε μια γίδα του, στη μπροστάρα, ένα κουδουνάκι με χαρακτηριστικό ήχο, αλλά δεν αρκούμασταν σ' αυτό. Έπρεπε και να τις βλέπουμε. Γι' αυτό όσο οι γίδες βοσκούν στο Καμένο, εμείς συγκεντρωνόμασταν στον Αϊ-Λιά, που είχε αγνάτιο, και παίζαμε του καλού καιρού. Κάπου κάπου όμως σταματούσαμε το παιγνίδι και βάζαμε αυτί, ν' ακούσουμε καθένας το κουδουνάκι της γίδας του ή, αν μπορούσαμε να δούμε και κάποια από εκείνες. Εκεί κοντά θα ήταν και οι άλλες, γιατί εκείνες ποτέ δεν ξεχώριζαν...

(Από το βιβλίο μου "Τα 100 άρθρα")

Τα καρύδια

Τέλη Αυγούστου, όταν οι φασολόκηποι "ξεφασουλώνονταν", τα "λούρια" μαζεύονταν δέματα σε μίαν άκρη, για να χρησιμοποιηθούν την επόμενη χρονιά, οι γίδες βοσκούνταν τα απομεινάρια και ο κήπος καθάριζε, σαν γήπεδο ποδοσφαίρου. Τότε ερχόταν κι ο καιρός για το τίναγμα των καρυδιών. Πριν απ' αυτό έριχναν δειγματοληπτικά μερικά καρύδια και τα άνοιγαν με το σουγιά, για να δουν, αν ... *μαυρομάτιασαν*. Αν δηλαδή το "σούμπρο", η ψίχα του καρυδιού, άρχισε να μαυρίζει. Αυτό ήταν δείγμα ότι τα καρύδια έπρεπε να τιναχτούν.

Τώρα έπρεπε να βρουν τον "τιναχτήρη". Οι τιναχτήρηδες ήταν λίγοι στο χωριό και οι νοικοκυραίοι τους έπαιρναν με τη σειρά. Αυτοί ήταν συνήθως νέοι άνθρωποι, λιπόσαρκοι, τολμηροί και ισορροπιστές, που είχαν την ικανότητα να αναρριχώνταν σαν αϊλουροι, ως τους πιο ακραίους κλώνους της καρυδιάς, να στέκουν όρθιοι, να κρατούν το λούρο με τα δυο χέρια και να τινάζουν τα καρύδια, τραγουδώντας και σφυρίζοντας!

Ο πατέρας μου είχε μια αιωνόβια καρυδιά, που χρειάζονταν δυο άνδρες για να αγκαλιάσουν τον κορμό της! Ήταν πανύψηλη και οι χονδροί πλαγιόκλωνοι απλώνονταν σε μεγάλη έκταση, έτσι που σκέπαζαν και τους διπλανούς κήπους.

Εκείνη δεν την τινάζε όποιος κι όποιος. Απ' όσο θυμάμαι, κάθε χρόνο την τινάζε ο μπαρμπα-Μήτρος ο Κωτσιαρίδης. Πρωί πρωί ερχόταν ο μπαρμπα-Μήτρος με δυο λούρους στον ώμο, έναν πελώριο, ως 9-10 μέτρα, κι έναν άλλο μικρότερο για τα κοντινά κλαδιά. Έριχνε ένα χοντρό σκονιά στην πιο κοντινή μασγάλη της καρυδιάς, που απείχε 4-5 μέτρα από το έδαφος, και μ' εκείνο σκαρφάλωνε, σαν το σκίουρο, ως επάνω. Του έδιναν οι μεγάλοι ύστερα το μακρύ λούρο κι εκείνος κρατώντας τον, σαν ισορροπιστής, βάδιζε στα πλαγιόκλωνα, ώσπου να βρει κάποια διχάλα, ένα στήριγμα.

Χτυπούσε ο μπαρμπα-Μήτρος το λούρο του και τα καρύδια έπεφταν κάτω σαν χαλάζι. Η δουλειά κρατούσε ως το απόγευμα, γιατί η καρυδιά ήταν μεγάλη, αλλά το μπαρμπα-Μήτρο φαινόταν να μην τον εγγίζει η κούραση, γιατί ολημερίς τραγουδούσε και σφύριζε. Εμάς τους μικρούς μάς κρατούσαν σε απόσταση, ώσπου να τελειώσει το τίναγμα, μη μας χτυπήσει κανένα καρύδι στο κεφάλι από τόσο ύψος! Τα καρύδια μαζεύονταν σε μεγάλα σακιά και μεταφέρονταν στο χωριό, όπου αποθηκεύονταν πρόχειρα σε σωρό για να ωριμάσει η φλούδα...

(Από το βιβλίο μου "Τα 100 άρθρα")

Οι σκανταλιές του Χαρίλαου

"Χαρίλαε, τα μάτια σου δεκατέσσερα στις γίδες, μη μπουν στον κήπο και μας κάμουν νοικοκυραίους!" Ήταν η φωνή της μανιάς Σουλτάνας. Η φράση καρφώθηκε στο μυαλό του Χαρίλαου -15/χρονο παιδί- και ήταν η αιτία να καταστρώσει την παρακάτω φάρσα. Σε συνεργασία με το φίλο του, Αλέκο, έβγαλε τα κουδουνάκια από τις γίδες, τα έδεσε σε μια μακριά αγράμπελη και τα κρέμασε σ' ένα φασουλόκλαρο στη μέση του κήπου. Έσυρε έπειτα την αγράμπελη ως το παρακείμενο χαντάκι. Εκεί κρύφτηκαν οι δυο νεαροί και άρχισαν να κουνούν την αγράμπελη, έτσι, ώστε τα κουδουνάκια να κάνουν δαιμονισμένο θόρυβο. Η μανιά Σουλτάνα, που πάντα είχε το νου της στον κήπο, σαν άκουσε τα κουδουνάκια, άρχισε να ξεφωνίζει: "Χαρίλαε, τσιπ τσιπτσιπ καταραμένες, πάει ο κήπος!" Τσιμουδιά τα παιδιά, μπρούμυτα μες στο χαντάκι. Έτρεχε η Σουλτάνα στον κήπο να διώξει τις γίδες, σταματούσαν τα παιδιά το κουδούνισμα. Κοίταζε δεξιά, αριστερά, πουθενά γίδες. Επέστρεφε στο σπίτι, αλλά, σε λίγο άκουγε ξανά τα κουδουνάκια μέσα στον κήπο. Αυτό επαναλήφθηκε δυο τρεις φορές, αλλά την τελευταία φορά φαίνεται πως κάτι ψυλλιάστηκε η Σουλτάνα και, ψάχνοντας προσεχτικά, βρήκε τα κουδουνάκια στο φασουλόκλαρο. Η επόμενη κίνησή της ήταν να ξεκολλήσει ένα φασουλόκλαρο και να στρώσει στο κυνήγι τα ...παλιόπαιδα τ' ατίθασα!

(Απόσπασμα διήγησης του μακαρίτη Αλέκου Β. Νάκου στον συγγραφέα)

Εβδομήντα χρόνια αργότερα, η ζωή που περιγράψαμε ακούγεται σαν μυθιστόρημα. Στα εβδομήντα αυτά χρόνια συντελέστηκε τέτοια αλλαγή στη ζωή μας, όση δεν είχε γίνει επί πολλούς προηγούμενους αιώνες! Κι ως γκρινιάζουμε κι ας διαμαρτυρόμαστε για την ακρίβεια, για τις επιδημίες, για τις θεομηνίες και τόσα άλλα! Τίποτε απ' όλα αυτά δεν μπορεί να σταματήσει την εξέλιξη της κοινωνίας. Ο κόσμος αλλάζει και μαζί αλλάζει και η ζωή των ανθρώπων. Ίσως αυτό να μην γίνεται σε ευθύγραμμη πορεία, αλλά η πρόοδος πάντα έχει τον τρόπο της να υπερπηδά τα εμπόδια. Είναι εύλογη η ερώτηση, ότι, καλή μεν είναι η πρόοδος, αλλά βάζει στη γωνία τα ωραία έθιμά μας, τις ομορφιές της παλιάς ζωής και τη νοσταλγική ανάμνησή τους. Η απάντηση δεν μπορεί να είναι άλλη παρά ότι αυτό είναι το τίμημα της προόδου.

Σήμερα ελάχιστοι χωριανοί ή μάλλον κανένας δεν πηγαίνει στο Παλιοζωγλόπι για ξεκαλοκαιριό. Γιατί αυτό; Μήπως ξεχάστηκε το έθιμο; Απλά έλλειψε η ανάγκη. Αλήθεια, ποιος θα ήθελε σήμερα να φορτώνει στο ζώο-εξαφανίστηκαν κι εκείνα-το νοικοκυριό του και ν' ανεβαίνει προς το Παλιοζωγλόπι, σέρνοντας τις κατσίκες από τα σκονιά και σπρώχνοντας το γουρούνι που αρνούσαν να προχωρήσει στον ανήφορο και να στήνει καλύβια και κρεβάτες; Κανένας υποθέτω. Αυτά είναι ωραία ως αναμνήσεις όσων τα έζησαν και ως φανταστικά διηγήματα για τους νεότερους.

Άλλωστε, γιατί να μετακινηθεί η οικογένεια στο Παλιοζωγλόπι, όταν στη μόνιμη κατοικία της, στο χωριό έχει άφθονο και υγιεινό νερό, έχει το ψυγείο της και τα υπόλοιπα ηλεκτρικά σκεύη, τη συγκοινωνία της με την πόλη, και ίσως και το αυτοκίνητό της με το οποίο μπορεί, όποτε επιθυμεί, να επισκέπτεται και το Παλιοζωγλόπι, μια δυο και περισσότερες φορές, να μαζεύει τη μυρωδάτη ρίγανη και ν' αλαφρώνει και την ψυχή του μέσα στην καταπράσινη φύση και τα κρουσταλλένια νερά του Παλιοζωγλοπιού.

Επίμετρο: Τα τελευταία χρόνια (2019) το Παλιοζωγλόπι έπαθε μεγάλες καταστροφές από τον κυκλώνα "Ιανό". Κυριολεκτικά ο κυκλώνας εκτόνωσε όλη την οργή του στον Ίταμο και στο Παλιοζωγλόπι, προκαλώντας μεγάλες κατολισθήσεις, καταστροφή δρόμων, πρόσχωση πατρογονικών πηγών κ. ά.. Το Παλιοζωγλόπι πλέον μοιάζει βομβαρδισμένο τοπίο. Η φύση όμως έχει την ικανότητα να κλείνει τις πληγές της. "Πάλαι με χρόνια, με καιρούς" το Παλιοζωγλόπι θα ξαναζωντανέψει.-

Λάμπρος Γριβέλλας

Βιβλιοπαρουσίαση

ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΟΤΑΝ ΗΜΟΥΝ ΔΑΣΚΑΛΟΣ στην Αγναντιά Καλαμπάκας (1955-1964)

"Δεν υπάρχει μεγαλύτερη ντροπή για έναν γέροντα, από το να μην έχει να παρουσιάσει άλλη απόδειξη εκτός από τα χρόνια του". Σενέκας (4 π.Χ. - 65 μ.Χ.).

Ο Βασίλης Χρήστου Καραγιάννης στα 93 χρόνια της ζωής του έχει να παρουσιάσει πολλές αποδείξεις. Αποδείξεις οι οποίες καταχωρίστηκαν στη συλλογική μνήμη των συγχωριανών του, των φίλων, των μαθητών του και των κοινωνιών στις οποίες πρόσφερε τις υπηρεσίες του, ως εκπαιδευτικός. Αποδείξεις, ακόμα, που είναι καταχωρισμένες στο συλλογικό τόμο, "Η Ραχούλα (Ζωγλόπι), και στα βιβλία του: "Η Ραχούλα στην Αντίσταση", "Στις φλόγες του Εμφύλιου πολέμου", "Απαύγασμα ζωής" και, με περισσή συναισθηματική φόρτιση, στο παρουσιαζόμενο με τον εν επικεφαλίδι τίτλο "Όταν ήμουν δάσκαλος στην Αγναντιά Καλαμπάκας".

Το παρουσιαζόμενο, 225 σελίδων, βιβλίο, σε αυτοέκδοση, αναφέρεται σε γεγονότα της ζωής του συγγραφέα που εκτυλίσσονται την κρίσιμη περίοδο, από την εισαγωγή του στην Παιδαγωγική Ακαδημία μέχρι την αποχώρησή του από την Αγναντιά, το έτος 1964. Νοηματικά, μπορούμε να χωρίσουμε το βιβλίο σε δύο μέρη: στο πρώτο μέρος περιγράφεται η οικογενειακή του κατάσταση και η αδόκητη απώλεια του πατέρα, η οποία έρχεται σαν κεραυνός εν αιθρία στο κεφάλι του συγγραφέα, και αυτομάτως τον μεταβάλλει από τον χαϊδεμένο μοναχογιό, σε προστάτη της οικογένειας με τρεις άγαμες αδελφές και φιλόσθενη μητέρα. Στο δεύτερο μέρος καταχωρίζονται γεγονότα που διαδραματίζονται στην Αγναντιά, στις οποίες το δημοτικό σχολείο διορίζεται ο νεαρός δάσκαλος, το 1955, και παραμένει εκεί μέχρι το 1964. Αναχωρεί από την Αγναντιά, ως ολοκληρωμένος Δάσκαλος με εννεαετή εκπαιδευτική εμπειρία και διετή μετεκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η Πολιτεία δεν ευτύχησε ποτέ να καταξιώσει το Δάσκαλο στο ύψος της προσφοράς του στην κοινωνία. Η καταξίωση έρχεται απρόκλητη από τους μαθητές του, από τους γονείς και από τον κοινωνικό περίγυρο και αυτή είναι η μόνη βράβευσή του. Ο Βασίλης Καραγιάννης, αφοσιωμένος

ψυχή και σώμα στην εκπαίδευση των μαθητών του και την, κατά το δυνατόν, ανακούφισή τους από τα δεινά της φτώχειας, δέχτηκε αφειδώλευτα την αγάπη των μαθητών του και την εκτίμηση των γονέων και του κοινωνικού περιγύρου της Αγναντιάς και δικαιούται να τα προβάλλει ως αριστείο ζωής.

Το βιβλίο είναι σχήματος 17Χ24, σε προσεγγιμένη έκδοση, με νοσταλγική αφιέρωση "Στους δασκάλους της γενιάς μου που τα χαλεπά εκείνα χρόνια αγωνίστηκαν με αυταπάρνηση, πίστη και ενθουσιασμό, για να φέρουν εις πέρας την αποστολή των και να ανθήσει η ΠΑΙΔΕΙΑ για το καλό και την προκοπή του τόπου μας".

Προλογίζεται από τον ίδιο το συγγραφέα, χωρίζεται σε 55 επιμέρους κεφάλαια και κοσμείται με φωτογραφίες εποχής, η εντυπωσιακότερη των οποίων είναι εκείνη του εξωφύλλου, με τον συγγραφέα εν μέσω του πλήθους των μαθητών του - αυτά να βλέπουν οι νεότεροι!

Κείμενα του βιβλίου που προκάλεσαν ιδιαίτερη εντύπωση:

Η περιπέτεια της ορκωμοσίας (κεφ.3), Δάσκαλος χωρίς ρολόγι (κεφ. 6), Το πρόβλημα της σίτισης (κεφ. 7), Ηθογραφία των κατοίκων της Αγναντιάς (κεφ.17), Η αρχιτεκτονική των κτισμάτων (κεφ. 19), Ο άγιος χειμώνας στην Αγναντιά (κεφ. 20), Σχολικές γιορτές (κεφ.23), Ο επιθεωρητής (κεφ.24), Παιδαγωγικό συνέδριο (κεφ.29), Γάμοι, γιορτές, τραπέζια (κεφ. 32), Ευτράπελα με τα ποντίκια και το κυνήγι (κεφ. 34,35), Το πνευματικό επίπεδο του χωριού (κεφ.37), Πλατωνικός έρωτας (κεφ. 44), Όνειρα για υπηρεσιακή ανέλιξη - μετεκπαίδευση. (κεφ.50).

"Όποιος σωθεί, έχει χαρά τους πόνους να θυμάται" έγραψε ο Ευριπίδης. Και ο Βασίλης Καραγιάννης, σοφός γέρον, σε ηλικία 93 ετών, αφού διέσωσε από τη βιολογική φθορά τη νοημοσύνη και την μνήμη του, με μεγάλη ευχαρίστηση,

και απόλαυση θα λέγαμε, περιγράφει γεγονότα της ζωής του που συνέβησαν πριν από 60 και πλέον χρόνια! Πλέον, στο χαρτί δεν βλέπει γράμματα και λέξεις, αλλά εικόνες της τοτινής ζωής του, τις οποίες δικαιούται να απολαμβάνει.

Είναι να θαυμάζει κανείς το εύρος της φωτογραφικής μνήμης του συγγραφέα, η οποία, σαν το παλιό κρασί, καθίζει το νέκταρ από τα ιζήματα και παρουσιάζει τα γεγονότα ευχάριστα και νοσταλγικά. Αυτός είναι και ο λόγος που τα κείμενά του, διαποτισμένα από λυρισμό και συναισθηματική φόρτιση, αποτελούν λογοτεχνικά αποκτήματα.

Στον πρεσβύτε, φίλο συγγραφέα εύχομαι υγεία (σωματική και πνευματική), γιατί έχει πολλά ακόμα να μας δώσει.-

Λάμπρος Γριβέλλας

Από τα πανηγύρια του χωριού μας

Στην Παναγία το Δεκαπενταύγουστο

Αρτοκλασία στη Μεταμόρφωση Ιτάμου

Αποψη των προσκυνητών στη μεταμόρφωση Ιτάμου

Παρουσιάστηκε

Το νέο βιβλίο του Άγγελου Ζαχαρόπουλου "ΤΟ ΦΙΛΟΞΕΝΟ ΣΠΙΤΙ"

Ο χαλκέντερος 95/χρονος έφηβος, Άγγελος Ζαχαρόπουλος, παρουσίασε το νέο βιβλίο του, με τίτλο: "ΤΟ ΦΙΛΟΞΕΝΟ ΣΠΙΤΙ". Η παρουσίαση έγινε στο ίδρυμα Θεοχαράκη (Αθήνα), από μια πλειάδα εξέχουσες προσωπικότητες, την κ. Βλάχου, Αβραμόπουλο, Χρόνη κ. ά., και ενώπιον πυκνού ακροατηρίου. Το "φιλόξενο σπίτι" είναι το οικογενειακό σπίτι των Ζαχαροπουλαίων στην Καστανιά, όπου ο συγγραφέας και τ' αδελφία του έζησαν τα παιδικά και εφηβικά χρόνια τους και στοίχειωσε τις μνήμες τους. Είναι το σπίτι που, κατά την κατοχή, φιλοξένησε εξέχουσες προσωπικότητες της Αντίστασης, Έλληνες και ξένους. Το φιλόξενο σπίτι, δυστυχώς, κήκε κατά την περίοδο της μετακίνησης των ορεινών πληθυσμών και οι Ζαχαροπουλαίοι έκτισαν στη θέση του άλλο, πανομοιότυπο ή σχεδόν πανομοιότυπο, αλλά οι μνήμες από τα νοσταλγικά παιδικά χρόνια και την εφηβεία έχουν δεθεί ολοζωής ακατάλυτα με το "φιλόξενο σπίτι". Στον αγαπητό Άγγελο ευχόμαστε να είναι καλοτάξιδο το βιβλίο του και να ετοιμάζει το επόμενο.-

Λ.Γ.

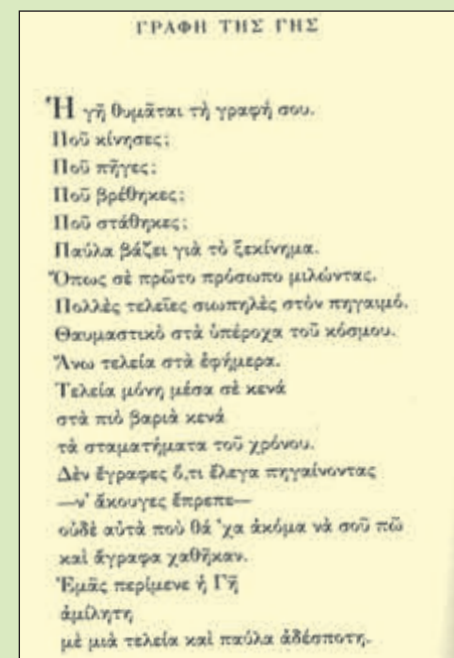
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Στις 17 Ιουνίου παρουσιάστηκε στον κήπο του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθήνας η ποιητική συλλογή του Δημητρίου Κουντουρά "ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ".

Ο Δημήτριος Αναστασίου Κουντουράς είναι συγχωριανός μας γιατρός και ασκεί το επάγγελμα με επιτυχία, σε μεγάλη νοσοκομεία της Αθήνας. Συγχρόνως όμως είναι και άνθρωπος των Γραμμάτων. Η ποιητική συλλογή του "ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ" είναι η πρώτη που εκδίδεται. Τον συγχαίρουμε θερμά και του ευχόμαστε καλή συνέχεια.

Στην Καρδίτσα το βιβλίο πωλείται στο βιβλιοπωλείο Θωμά Ζάχου (κεντρική πλατεία).

Δείγμα γραφής

Δυσοίωνα τα μερομήνια

Οι πρόγονοί μας το καλοκαίρι εξέταζαν τα έλατα αν είχαν πολλά στροφίλια, ο επόμενος χειμώνας θα είχε πολλά χιόνια. Αν αυτό αληθεύει, μαζί με το πρόβλημα στα καύσιμα, ο φετινός χειμώνας προβλέπεται απελπιστικά δύσκολος.

Το κράτος χορήγησε την πίστωση για την ανέγερση κυλικείου χωρίς κανείς να ενδιαφερθεί για την άδεια οικοδομής. Όταν το κυλικείο έφτασε στο στάδιο της ενοικίασης, τότε οι αρμόδιοι θυμήθηκαν να ζητήσουν άδεια οικοδομής. Αλήθεια, από ποιον; Φυσικά, άδεια οικοδομής ποτέ δεν δόθηκε και το κυλικείο, "χωρίς αιδώ, χωρίς περίσκεψιν", αφέθηκε να σαπίζει, μνημείο της ελληνικής τσαπατσουλιάς και αδιαφορίας για το δημόσιο χρήμα!

ΤΟ ΠΟΛΥΠΑΘΟ ΚΥΛΙΚΕΙΟ ΙΤΑΜΟΥ Μνημείο αλλοπρόσαλλης πολιτικής

